

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN UYGULAMA STAJ ALGILARININ
ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Haldun PALA

İşletme Ana Bilim Dalı
İşletme Yönetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Cem KİRAZOĞLU

NİSAN 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN UYGULAMA STAJ
ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Haldun PALA
Y1212.041149

İşletme Ana Bilim Dalı
İşletme Yönetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Cem KİRAZOĞLU

NİSAN 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1212.041149 numaralı öğrencisi **Haldun PALA**'nın "**MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN UYGULAMA STAJ ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 17.03.2016 tarih ve 2016/06 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **Jüri** ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak **Kabul** edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :19/04/2016

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Cem KIRAZOĞLU

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Halil EKŞİ

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Ganime AYDIN

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

**Eşim Meral FİLİZ PALA'ya ve
Kızım Fatma Öykü PALA'ya,**

ÖNSÖZ

Bu çalışmamda meslek lisesi öğrencilerinin uygulama staj algılarının çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmiştir.

Bu çalışmanın planlanmasında ve yürütülmesinde bana yol gösteren, içten ve dostça tutumları ile beni motive eden, tüm sorularımı sabırla cevaplayan ve desteklerini esirgemeyen danışmanım kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Cem KİRAZOĞLU'na, tezimin her aşamasında yardımlarını esirgemeyen eşim Meral FİLİZ PALA'ya, verilerin toplanmasında bana yardımcı olan Silivri ilçesinde bulunan ortaöğretim okul idarecilerine, öğretmenlerine ve öğrencilerine çok teşekkür ederim.

Bu çalışmam boyunca bana anlayış ve destek gösteren aileme, eşime ve minik kızıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Nisan 2016

Haldun PALA
Yiy.İç.Hiz. Öğretmeni

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	vii
ÇİZELGE LİSTESİ	viii
ŞEKİL LİSTESİ	xi
ÖZET	xii
ABSTRACT	xiii
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Sayıtlar	2
1.5. Sınırlılıklar	3
1.6. Tanımlar	3
2. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1.Eğitim	5
2.1.1. Örgün Eğitim	6
2.1.1.1. Okulöncesi Eğitim	7
2.1.1.2. İlkokul	8
2.1.1.3. Ortaokul	9
2.1.1.4. Ortaöğretim	10
2.1.1.5. Yükseköğretim	11
2.1.2. Yaygın Eğitim	15
2.1.3. Uzaktan Eğitim	16
2.2. Eğitimin Amaçları	15
2.3. Eğitimin İşlevleri	17
2.4. Türkiye’ de Eğitim Modelinin Durumu	18
2.5.Mesleki ve Teknik Eğitim	19
2.5.1. Mesleki ve Teknik Eğitim Tarihçesi	21
2.5.2. Mesleki Eğitimin Amaç ve Özellikleri	22

2.5.3. Türkiye’de Mesleki Eğitim	23
2.5.4. Dünyada Mesleki Eğitim	31
2.5.4.1. Amerika Birleşik Devletlerinde mesleki eğitim.....	31
2.5.4.2. İsveç de mesleki eğitim.....	32
2.5.4.3. İtalya’da mesleki eğitim.....	32
2.5.4.4. Almanya’ da mesleki eğitim	33
2.5.4.5. Fransa’ da mesleki eğitim	34
2.5.4.6. İngiltere’de mesleki eğitim	35
2.5.4.7. Finlandiya’da mesleki eğitim.....	35
2.5.4.8. İspanya’da mesleki eğitim	36
2.6. Mesleki Eğitim Politikaları	36
2.7. Mesleki Eğitim Projeleri	37
2.8. Mesleki Eğitim Sektör İhtiyacı	40
2.9. Mesleki Eğitimin Yararları	41
2.10. Mesleki Eğitimde Okul – Sektör İş birliği	42
2.11. Staj Kavramı	44
2.11.1. Okullarda Staj Yerinin Belirlenmesi.....	45
2.11.2. Staj Süresi	46
2.11.3. Staj Eğitiminin Değerlendirilmesi	47
2.11.4. Staj Eğitiminde Ödenen Ücret ve Sigorta	47
2.11.5. Stajda Sunulan Sosyal İmkanlar	48
2.11.6. Staj Eğitimi İle İlgili Torba Yasada Yapılan Son Değişiklikler.....	48
2.12. Konu İle İlgili Yapılan Çalışmalar	49
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	55
3.1. Araştırmanın Modeli	55
3.2 Evren	55
3.3. Veri Toplama Araçları	55
3.4. Verilerin Analizi	56
3.4.1. Güvenirlilik Analizi.....	56
3.4.2. Faktör Analizi	57
4. BULGULAR VE YORUM.....	62
4.1. Normal Dağılım İncelemesi	62
4.2. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular	62
4.3. Staj Uygulama Ölçeğine Ait Bulgular	71
5. SONUÇ VE TARTIŞMA	99
5.1. Demografik Bulgulara İlişkin Sonuçlar	99
5.2. Ölçek Bulgularına İlişkin Sonuçlar.....	100

5.3.Öneriler	101
5.4.Tartışma	102
KAYNAKLAR	105
EKLER	112
ÖZGEÇMİŞ	115

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
CIO	: Bilgi ve Rehberlik Merkezi
GCSE	: General Certificate of Secondary Education (Ortaöğretim Diploması)
İMEP	: İstihdam için mesleki eğitim projesi
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
LYS	: Lisans Yerleştirme Sınavı
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MYO	: Meslek yüksekokulu
METEM	: Mesleki ve Teknik Eğitim Modernizasyonu
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretimi Güçlendirme Projesi
MESGEP	: Mesleki Becerilerin Geliştirilmesi Projesi,
NVQ	: National Vocational Qualification (Ulusal Mesleki Yeterlilik)
ONISEP	: Mesleklere İlişkin Ulusal Bilgi Bürosu
OECD	: Ekonomik Kalkınma İşbirliği Örgütü
ÖSYM	: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
SVET	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TUREM	: Turizm Eğitim Merkezi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UMEM	: Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi
VET	: Mesleki Eğitim ve Öğretim
YGS	: Yükseköğretime Geçiş Sınavı

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1	: 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Örgün Eğitim Öğrenci, Öğretmen, Kurum, Derslik Sayıları.....7
Çizelge 2.2	: 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Kademelere Göre Okul, Öğrenci, Öğretmen Ve Derslik Sayısı.....8
Çizelge 2.3	: 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı İlköğretim Kurumlarının Resmi/Özel Durumlarına Göre Okul, Öğrenci, Öğretmen Ve Derslik Sayısı Çizelge9
Çizelge 2.4	: 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Ortaokulların Resmi/Özel Durumlarına Göre Okul, Öğrenci, Öğretmen Ve Derslik Sayısı..... 10
Çizelge 2.5	: 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Ortaöğretim Kurumları Resmi/Özel Durumlarına Göre Okul, Öğrenci, Öğretmen Ve Derslik Sayısı..... ..11
Çizelge 2.6	: 2013 Yılında ÖSYS Okul Türü Ve Öğrenim Durumuna Göre Yükseköğretim Programlarına Yerleşme Oranı..... .12
Çizelge 2.7	: 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Yükseköğretim Öğrenci, Sayıları Özeti.... 13
Çizelge 2.8	: 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Yükseköğretim Devlet, Vakıf Üniversiteleri Öğrenci, Sayıları Özeti..... 14
Çizelge 2.9	: 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Yaygın Eğitim Öğrenci, Öğretmen, Kurum, Derslik Sayıları..... 15
Çizelge 2.10	: Türkiye Geneli 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Mesleki Ve Teknik Eğitim Okul, Şube Ve Öğrenci Sayıları..... 24
Çizelge 2.11	:2011-2012 Eğitim Öğretim Yılı İstanbul İli Özel Ve Resmi Yaygın Eğitim Kurs, Öğrenci, Öğretmen, Kurum, Derslik Sayıları..... 25
Çizelge 2.12	: Mesleki Açıköğretim Lisesi Alanlara Göre Mezuniyet Kredisi..... 29
Çizelge 2.13	: 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı Mesleki Açıköğretim Lisesi Genel Öğrenci Sayıları 30
Çizelge 2.14	: 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı Aktif Öğrenci Sayısının Mesleki Açıköğretim Lisesi Genel Öğrenci Sayılarına Göre Dağılımı 30
Çizelge 2.15	: Mesleki Açıköğretim Lisesi İstanbul İli Yeni Kayıt Yaptıran Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı 31
Çizelge 2.16	: Yıllara Göre Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Okul, Öğrenci, Öğretmen Mezun Öğrenci Sayıları 41
Çizelge 3.1	: KMO ve Barlett Testi..... 58
Çizelge 3.2	: Staj Uygulamaları Ölçeğine İlişkin Faktör Yükleri Tablosu..... 58
Çizelge 3.3	: Staj Uygulama Ölçeğine Ait Faktör Analizi Sonuçları 60
Çizelge 4.1	: Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular 63

Çizelge 4.2 : Öğrencilerin İkamet Ettikleri Yerlere Göre Dağılımı	64
Çizelge 4.3 : Öğrencilerin Okula Kayıt Türlerine Göre Dağılımı	65
Çizelge 4.4 : Öğrencilerin Okula ve Alanlara Göre Dağılımı	66
Çizelge 4.5 : Öğrencilerin Okula ve Yaptıkları Göreve Göre Dağılımı	67
Çizelge 4.6 : Öğrencilerin Oryantasyon Eğitimi Alma Durumlarına Göre Cevap Dağılımı	68
Çizelge 4.7 : İşletme Tarafından Öğrencilere Sunulan Sosyal İmkânlar Sorusuna Göre Cevap Dağılımı	68
Çizelge 4.8 : Uygulama Stajı Çalışma Saatleri Sözleşmede Yazan Şekliyle (8 Saat) Uygulanıyor Mu Sorusuna Göre Cevap Dağılımı	69
Çizelge 4.9 : Fazla Mesai Durumlarında Gerekli Mesai Ücretini Alıyor Muydunuz Sorusuna Göre Cevap Dağılımı	70
Çizelge 4.10 : Öğrenim Gördüğünüz Okulu Çevrenizde Tercih Etmek İsteyenlere Tavsiye Eder Misiniz? Sorusuna Göre Cevap Dağılımı	71
Çizelge 4.11 : Staj Uygulamalarına Yönelik Tutuma Ait Bulgular.....	72
Çizelge 4.12 : Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Faktör Algılamalarına Yönelik t Testi Sonuçları	75
Çizelge 4.13 : Öğrencilerin Okula Kayıt Türüne Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	76
Çizelge 4.14 : Öğrencilerin Oryantasyon Eğitimi Alma Durumuna Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	77
Çizelge 4.15 : Öğrencilerin Yaş Durumuna Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal Wallis Testi Sonuçları	78
Çizelge 4.16 : Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre İşletme İle İlişkiler Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	79
Çizelge 4.17 : Öğrencilerin Sınıf Durumuna Göre Faktör Algılamalarına Yönelik t Testi Sonuçları	79
Çizelge 4.18 : Öğrencilerin Okul Durumuna Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal- Wallis H Testi Sonuçları	80
Çizelge 4.19 : Öğrencilerin Okul Değişkenine Göre Tatmin Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları	81
Çizelge 4.20 : Öğrencilerin Okul Değişkenine Göre İşletme İle İlişkiler Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları	82
Çizelge 4.21 : Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanlara Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	83
Çizelge 4.22 : Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanlara Göre Tatmin Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	84
Çizelge 4.23 : Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanlara Göre İşletme İle İlişkiler Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	84
Çizelge 4.24 : Öğrencilerin Çalışma Alanlara Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	85

Çizelge 4.25 : Öğrencilerin Çalışma Alanlarına Göre Tatmin Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	86
Çizelge 4.26 : Öğrencilerin Çalışma Alanlarına Göre İşletme İle İlişkiler Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları	87
Çizelge 4.27 : Öğrencilere Sunulan Sosyal İmkanlardan Ulaşım İle Faktör Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	88
Çizelge 4.28 : Öğrencilere Sunulan Sosyal İmkanlardan Yemek İle Faktör Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	89
Çizelge 4.29 : Öğrencilere Sunulan Sosyal İmkanlardan Lojman İle Faktör Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	90
Çizelge 4.30 : Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	91
Çizelge 4.31 : Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle Stajdan Sağlanan Kazanımlar Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	92
Çizelge 4.32 : Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle Tatmin Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	92
Çizelge 4.33 : Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle İşletme İle İlişkiler Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	93
Çizelge 4.34 : Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle İşletme İle İşletme Koşulları Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	93
Çizelge 4.35 : Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle İşletme İle Sektöre Bağlılık Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	94
Çizelge 4.36 : Öğrencilere Verilen Mesai Ücretine Göre İşletme İle İlişkiler Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	95
Çizelge 4.37 : Öğrencilere Verilen Mesai Ücretine Göre İşletme İle İlişkiler Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	96
Çizelge 4.38 : Öğrencilere Verilen Mesai Ücretine Göre İşletme İle İşletme Koşulları Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	96
Çizelge 4.39 : Öğrencilerin Okullarını Tavsiye Etme Durumu İle Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	97
Çizelge 4.40 : Öğrencilerin Okullarını Tavsiye Etme Durumu İle Stajdan Sağlanan Kazanımlar Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları	98
Çizelge 4.41 : Öğrencilerin Okullarını Tavsiye Etme Durumu İle Sektöre Bağlılık Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	98

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1 : Türk Eğitim Sistemi	19
Şekil 2.2 : Öğrencilerin Yönelimi ve Mesleki Eğitim Süreci	43

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN UYGULAMA STAJ ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

ÖZET

Dünyada gelişen teknolojiye bağlı olarak insan unsurunun çalışma hayatındaki önemi göz ardı edilemez. İşletmelerin sektör için eleman yetiştirmeleri hem alaylı olarak hem de örgün ve yaygın eğitim kurumları tarafından yapılabilmektedir. Mesleki eğitimde teorik eğitim yanında staj uygulamaları da tamamlayıcı bir unsur olmuştur. Staj eğitimi, öğrencilerin iş hayatına adapte olmaları, mesleklerini yerinde uygulayarak yapmaları için önemlidir.

Bu araştırma, meslek liselerinde eğitim alan öğrencilerin staj algılarını çeşitli demografik değişkenler açısından tespit etmeye yönelik bir çalışma olması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu İstanbul ili Silivri ilçesi Selimpaşa İMKB Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinden 173 öğrenci, Silivri Endüstri ve Teknik Meslek Lisesi'nden 157 Öğrenci, Şerife Baldöktü Kız Teknik ve Meslek Lisesi'nden 134 olmak üzere toplamda 464 öğrenci staj eğitimine katılmışlardır. Üç okul toplamında 330 öğrenciye araştırma kapsamına alınıp anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 21,0 paket programı kullanılarak analiz edilmiş, tablolar ile yorumlanmıştır. Yapılan faktör analizi ve demografik özellikler açısından t-testi, Kruskal Wallis H testi, Manny Whitney U testi sonuçlarına göre öğrencilerin staj döneminde eğitim düzeyleri arasında, tatmin, işletme ile ilişkiler, sektöre bağlılık ve işletme koşulları faktörlerinde anlamlı fark olduğu görülmektedir. Öğrencilere işletmelerin sunduğu sosyal imkânlardan, çalışma sürelerinden memnun oldukları söylenebilir. Ayrıca elde edilen verilerden öğrencilerin orta düzeyde işletmelerde sorun yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Mesleki Eğitim, Staj, Staj Sorunları.*

TO PRACTISING FOR SEARCHING OF VARIOUS TERMS OF DEMOGRAPHIC VARIATIONS OF PERCEPTIONS FOR THE STUDENTS VOCATIONAL HIGH SCHOOL

ABSTRACT

With the developing technology, today all over the world human effect in working life can not be ignored. People who wants to be in working life, can join business sector in three ways, via formal or informal education or having long experience in working life without education. Besides theoretical education, internship training period is also an internal part for vocational education. Internship training is very important for students because they can adopt working life easily having experience by working in their profession sector.

In this survey, it is aimed to understand and realize vocational school student's intentions and advices about internship training. The main working groups of the survey are 173 students in selimpasa İMKB Tourism high school, 157 students in industrial and technical high school, 134 students in Serife Baldöktü female technical and vocational high school, in silivri in İstanbul. Totaly 464 students are attended the internship programme, 330 students from 3 schools were conducted a survey during this study. All informations got from this study were analysed using SPSS 21.0 module and were showed on chart. when we have look at the informations came from test t, kruskall wallis test h, many whitney test u, we can see that students have satisfying experiences during internship period, but we can also see that the relationships between students and companies, the companies facilities, are different from each other. This survey also showed that students who worked at moderate companies are not satisfied enough

Keywords: *Internships, Internships problems, Vocational Training.*

1. GİRİŞ

Bu kısımda çalışmaya ait problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1. Problem durumu

Dünyada gelişen teknolojiye bağlı olarak insan unsurunun çalışma hayatındaki önemi göz ardı edilemez. İnsanın üretimde veya hizmet kısmında olmaması gibi bir durum söz konusu olamaz. Mal ve hizmetlerin üretiminde istenilen performansı yakalamak için çalışanlara yatırım yapmak gereklidir. Aynı zamanda sektör için kalifiye eleman yetiştirmek devamlılık için işletmelerin görevi olmuştur.

İşletmelerin sektör için eleman yetiştirmeleri hem alaylı hem de örgün ve yaygın eğitim kurumları tarafından yapılabilmektedir. Türkiye’de ara eleman yetiştirmede meslek liselerinin payı büyüktür. Meslek liselerinde teorik eğitimin staj uygulamaları ile desteklenmesi yapılan işin pekiştirilmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla staj eğitimi bir zorunluluk olmuştur. Staj eğitimi ile birlikte, öğrenci, yapılan işi daha iyi kavramaktadır. Mezuniyet sonrasında öğrenciler meslek sahibi olarak üretim sistemine dâhil olurlar.

Taşkın ‘ın (2006, 146) yapmış olduğu araştırma sonucunda staj eğitimi ile ilgili bir dizi probleme ulaşılmaktadır. İşletmelerin öğrencilerden performans açısından beklentilerinin yüksek olması, az iş gören ile daha fazla iş yaptırma, maliyetleri kısım (personel giderleri; sosyal imkânlar) çok para kazanma istekleri stajyerler açısından problem teşkil etmektedir. Öğrenciler açısından da staj eğitimi problemlerden ötürü bir angarya iş olarak görülmektedir. İş ve mesleğe duyulan sevgi azalmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin eğitim öğretime olan bağlılığının zayıflayacağı ve meslekten soğuyacakları düşünülmektedir.

Bu bağlamda öğrencilerin uygulama stajından sonra mezun olduklarında mesleğe devam edip etmeyeceklerini, mesleğe yönelik duygusal tutumlarını ve staj eğitimi hakkındaki görüşlerini tespit etmek amacıyla problem durumu meydana gelmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, mesleki eğitim alan öğrencilerin staj algılarını çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesine yönelik bir çalışmadır. Öğrencilerin işletmelerden ve sektörden beklentilerinin neler olduğu araştırılacaktır. Bunun yanı sıra verilen ücretten memnun olup olmama durumları, kendilerine sunulan sosyal imkânlar, çalışma saatleri, yeme-içme, konaklama veya ulaşım imkânlarının olup olmadığı gibi durumlar araştırmanın konusu olmuştur.

Sektörde kalifiye eleman sayısının azlığı ara eleman yetiştirilmesi için yapılan yatırımların artmasına neden olmuştur. İşletme sahipleri, mal ve hizmet üretiminde ara elemanların katkısının bir hayli fazla olduğunu görmezden gelemeler. Ara eleman ihtiyacını karşılama stajyer öğrenciler sayesinde olmaktadır. Öğrencilerin meslek ile ilgili görüşlerini belirleyen faktörler şunlardır; Stajyer öğrencilere yapılan yatırımlar, yönetici ve çalışanların davranışlarıdır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde mesleki bilgi ve beceriye sahip bireylere ihtiyaç artmıştır. Ülkemizde sektöre ara kademe eleman yetiştirmede meslek liselerinin önemi büyüktür. Sektör için staj vazgeçilmez bir durum haline gelmiştir. Staj eğitimi, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip edebilen, bu gelişmeleri uygulayıp alanında bilgi ve beceriye sahip kalifiye işgücü yetiştirilmesine katkı sağlayan bir unsurdur (Nayır, 2006: 63).

Öğrencilerin staj eğitimi hakkındaki görüşlerine bağlı olarak ulaşılan sonuçlar uygulama eğitiminin daha kaliteli olmasını sağlayacaktır. Toplanan veriler problemlerin çözümüne ışık tutmasıyla birlikte, mesleki duyarlılık yeniden kazandırılacaktır.

1.4. Sayıtlar

Yapılan çalışmalarda bazı başlangıç durumlarının, ispatlanmasına gerek kalmadan doğru olduğu konusunda kanaat getirilir. Bu duruma varsayım (sayıltı) denir.

Araştırma neticesinin geçerliliği, büyük ölçüde bu varsayımların doğruluğuna bağlıdır. Sayıtlılar, bir binanın temelleri gibidir (Özsoy, 2012: 33). Sayıtlı araştırmada doğruluğu ispatlanması gerekmeyen önermedir (Gay vd., 2009). Araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği yanıtların doğru olduğu varsayılmıştır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun uygulama eğitimi stajlarında birtakım problemlerle karşılaştığı varsayılmıştır. Öğrencilerin bireysel farklılıklarından dolayı da problemlerden etkilenme düzeylerinin farklı olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın çalışma grubu İstanbul ili Silivri ilçesinde bulunan Selimpaşa İMKB Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi, Silivri Endüstri ve Teknik Meslek Lisesi, Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi olmak üzere bu okullarda öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır. Bu okullarda öğrenim gören teorik eğitim alan 10. sınıf öğrencileri ile aynı zamanda uygulama stajı yapan 11. ve 12. Sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Yine toplanacak olan veriler 2013 - 2014 eğitim öğretim yılına ait olup, düzenlenen veri toplama aracında yer alan sorularla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Mesleki Eğitim: Bir toplum içinde yaşayan birey için gerekli yaşantıların oluşmasında bir uğraş alanına ilişkin bilgi, beceri ve davranış sahibi yapan, bireyin yeteneklerini geliştiren bir eğitim süreci olarak geçer.

Staj: meslek edinmek veya mesleki bilgisini arttırmak isteyen bir kişinin, bir kurumda çalışarak geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemi olarak tanımlanmaktadır.

Bachalerito: İspanya eğitim sisteminde, zorunlu ortaöğretimden sonra girilen sınav adı.

Dual Sistem: Alman mesleki eğitim sisteminde ikili sistemdir.

Örgün eğitim: Düzenli bir biçimde aynı seviyede ve yaşta bulunan öğrencilere okul çatısı altında verilen eğitimidir.

Yaygın eğitim: Düzenli ve planlı eğitim modellerinde yer alamayan bireylerin istekte buldukları meslek dallarında herhangi bir yaş grubuna verilen eğitimidir.

Uzaktan Eğitim: Bilinen eğitim modellerinden farklı bir şekilde modern ve iletişim olanaklarının yardımıyla eş zamanlı veya farklı zaman dilimlerinde aynı ortamda

bulunmadan verilen eğitimidir.

2. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim

Eğitim İnsanların yaşadığı çevrede kişisel yetenek ve kendilerini yetiştirdikleri davranış biçimidir (Tezcan, 1996:4). Tezcan bu tanımla toplumun davranışlarını olumlu yönde bir değişim olarak ifade etmiştir.

Tosun'a (2010:4) göre kişilerin bilgilerini diğer insanlar ile paylaşmasıyla ortaya çıkan bir süreç olmuştur. Bireylerin eğitimi gelecek toplumlar için bir yatırım aracı olarak görülmüş zamanla devlet tarafından sunulan bir zorunluluk olmuştur. Eğitim genel olarak toplumu içine alan bir kavram olduğu için iktisadi bir kavram olarak da görülmesi olağandır. Bu süreçte eğitimin ekonomik bir boyut olması dolayısıyla eğitilmiş insan gücünün yetiştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Bireyin eğitiminden sonraki sürecinde insan gücünün yetiştirilmesi ve ekonomi kavramı bir kalkınma aracı olarak görülmüştür.

Bir başka tanımlamada eğitim, Kişide kendi isteğiyle davranış değişikliği süreci olarak gösterilir (Demirel, 2008:6).

Eğitim, kişinin kendi yaşantısı yoluyla belli bir amaç doğrultusunda yaptığı değişikliktir. Eğitim, nesilden nesile bilgi ve deneyim aktarımıdır. İnsanın kalıtım yoluyla getirdiği ihtiyaçlarını mevcut isteklerini bunları yönlendiren faaliyetler dizisidir (Sezgen,1986:1). Kılbaş (2007: 10) eğitim üzerine; bireyin yaşadığı toplumda, yeteneğini, olumlu değerlerdeki tutumlarını geliştirdiği süreçler toplamıdır.

Başaran'ın eğitim tanımında ise, yeni nesilin toplum içinde yer edinmek için sahip olması gereken yetenek davranış değişikliği için kişiliklerini geliştirme sürecidir (Başaran, 1992:16).

Eğitim, birey için gerekli olan zihinsel, fiziksel becerilerin ve davranışların en iyi şekilde gelişmesi için kazandırılan bilgi ve çalışmaların tamamıdır.

Eğitim, yaşam boyu devam edip gelişigüzel olabilir. Genel bir bakışla eğitim, öğretim zamanını da kapsayan bir durumdur (Akyüz, 2012: 2).Eğitimi tanımlarken insanların kendilerini geliştirmesi için ilim ve irfanın tamamını kapsayan bir süreçte yer almasıdır. Genel bir durum vardır ki; eğitim bireylerin okula gidip öğretim faaliyetlerinde doğrudan katılması olarak görölmektedir. Bundan dolayı kişiler zihinlerinde her durumu eğitimin bir parçası olarak görmekteirler. Merhamet ve sebat gibi duygular eğitimin ürünleridir. Tüm bu niteliklerin eğitimin ürünleri olduğunu söylemek onun öğrenildiği anlamına gelmektedir (Yayla, 2005: 2). İnsanları günün koşullarına göre belirli bir kalıba sokmak diye ifade edilebilir. Eğitimin birey ve toplumu kapsayan bir durum olması, “ Belli bir amaç ve plana göre bireyin yetiştirilmesi bütün çalışmalar olarak tanımlanmaktadır (Ayhan, 2011:7).”

Eğitim günümüzde, insanların kişiliklerini davranışlarını, etkileyen bir durum haline almıştır. Ancak uygulamada bu değişiklik süreci görölmemektedir.

Türkiye’de bulunan eğitim modeli yaygın ve örgün eğitim olarak iki kısımda incelenebilir. Bu eğitim modelini kendi içinde alt başlıklar halinde sıralamak mümkündür. Eğitim, bütün disiplinleri etkileyen bir olgudur (Albayrak, 2014).

2.1.1. Örgün Eğitim

Örgün eğitim, okulda belli yöntemlere göre planlı ve programlı şekilde verilen eğitimidir (Tezcan, 1996:3). Bir kişinin bilinçli olarak eğitimci rolünü üstlendiği dinleyen öğrenci olduğu bir süreçtir. Bundan başka örgün eğitimin olduğu yerde öğretmen ve öğrencinin de beklentileri aynı doğrudur. Örgün eğitim faaliyetleri genel olarak okullarda yer almaktadır. Ayrıca örgün eğitim öğretim terimiyle aynı anlamda kullanılmakla birlikte alışa gelmiş kullanımı böyledir (Laska, 1989).

Örgün eğitim, aynı seviye ve belli yaş grubundaki bireylere okulda belli program dahilinde verilen eğitimidir. Örgün eğitim kapsamında yer alan eğitim kademeleri şöyledir: Okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul, Lise ve yükseköğretimdir (Türk Milli Eğitim Sistemi, (erişim) <http://www.meb.gov.tr>, 30.06.2014).

Çizelge 2.1 : 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Örgün Eğitim Öğrenci, Öğretmen, Kurum, Derslik Sayıları

Eğitim kademesi (Level of education)	Okul/ Kurum School/ Institution	Öğrenci sayısı Number of students			Öğretmen sayısı Number of teachers			Derslik Classroom
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
		Total	Males	Females	Total	Males	Females	
[2013/14 Öğretim yılı]								
Genel toplam - General total	75 856	26 024 941	13 302 072	12 722 869	983 423	466 277	517 146	649 469
Örgün eğitim toplama Total of formal education	61 936	17 532 988	9 027 343	8 505 645	873 747	405 496	468 251	562 882
Örgün Eğitim (Resmi) Formal education (Public)	55 224	15 228 934	7 825 357	7 403 577	789 244	378 919	410 325	507 725
Örgün Eğitim (Özel) Formal education (Private)	6 710	698 912	371 136	327 776	84 503	26 577	57 926	55 157
Örgün Eğitim (Açıköğretim) Formal education (Open education)	2	1 605 142	830 850	774 292	-	-	-	-

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr//eğitim_istatistikleri_erisim:01.07.2014

Çizelge 2.1’ de 2013-2014 eğitim öğretim yılında örgün eğitimde yer alan öğrenci öğretmen ve dersliklerin sayısal değerleri görülmektedir. Dikkat çeken rakamlara bakıldığında örgün eğitim veren kurum sayısı 61 936, örgün eğitimde Açıköğretim veren sadece 2 okul olduğu tablodan anlaşılmaktadır. Öğrenci sayısı ise toplam öğrenci içinde 17 532 988 mevcut olarak görülmektedir.

2.1.1.1. Okulöncesi Eğitim

Okulöncesi eğitim ilköğretimden önce çocukları okula hazırlamaya yönelik ilk eğitim basamağıdır. 36-66 aylık çocuklar için Anaokulları, 48-66 aylık çocukları için

Anasınıfları bu eğitim basamaklarında yer almaktadır (erişim: <http://www.mevzuat.meb.gov.tr>, 20.06.2014 OÖE ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, sayı:29072).

Okul Öncesi Eğitim Kurumları;

- Anasınıfı
- Anaokulu
- Uygulama Anaokulu
- Özel Türk Anaokulu
- Özel Yabancı Anaokulu
- Özel Azınlık Anaokulu (Gürsel, 2012 s:11).

Çizelge 2.2 : 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Okul öncesi Eğitim Kurumlarının Kademelere Göre Okul, Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayısı

Okul öncesi eğitim	Okul/ Kurum Sayısı	Öğrenci sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik Sayısı
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
TOPLAM	5 430	1059495	555 194	504 301	25 858	1 709	24 149	50 466
Okulöncesi eğitim (resmi)	2 196	923 590	483 379	440 211	13 127	1 205	11 922	37 387
Anaokulu	2 087	239 217	125 059	114 158	12 603	1 204	11 399	8 362
Anasınıfı	20 575	677 923	354 988	322 935	35 206	1 638	33 568	28 580
657 S.K.191. Mad. göre açılan kurumlar	109	6 450	3 332	3 118	524	1	523	445
Okulöncesi eğitim (özel)	3 234	135 905	71 815	64 090	12 731	504	12 227	13 079
Anaokulu	1 642	66 697	35 240	31 457	5 802	253	5 549	5 224
Anasınıfı	693	26 392	13 943	12 449	2 263	40	2 223	3 072
Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü	1 592	42 816	22 632	20 184	6 929	251	6 678	4 783

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr//eğitim_istatistikleri erişim:01.07.2014

Çizelge 2.2' de Okulöncesi eğitim kademelerine göre öğrenci öğretmen ve derslik sayısı verilmiştir. Okulöncesi eğitim özel ve resmi okullar olmak üzere iki kısımda

incelenmiştir. Türkiye genelinde toplam 5430 okulöncesi eğitim kurumu mevcuttur. Bu kurumda çalışan toplam 25858 öğretmen vardır.

2.1.1.2. İlkokul

Eğitimde 5-9 yaş arası kapsayan 4 yıl süreli olan örgün eğitim kademesidir. Örgün eğitimin toplumun tüm üyelerinin sahip olması gerektiği bilgi, beceri ve tutumları kapsayan bir bölümdür (Çınar,2008:2).

Çizelge 2.3 : 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı İlköğretim Kurumlarının Resmi/Özel durumlarına göre Okul, Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayısı

İlkokul	Okul/ Kurum Sayısı	Öğrenci sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik Sayısı
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
TOPLAM	28 532	5574			288	120	167	243
		916	2850072	2724844	444	661	783	305
İlkokul (resmi)	27 461	5390			267	115	151	227
		591	2752373	2638218	171	548	623	679
İlkokul (Özel)	1 071	184	97 699	86 626	21 273	5 113	16	15 626
		325					160	

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr//eğitim_istatistikleri_erisim:01.07.2014

Çizelge 2.3' de İlköğretim kurumları kademelere göre öğrenci, öğretmen ve derslik sayısı verilmiştir. İlköğretim kurumlarında eğitim özel ve resmi okullar olmak üzere iki kısımda incelenmiştir. Türkiye genelinde toplam 28 532 İlköğretim eğitim kurumu mevcuttur. Bu kurumda çalışan toplam 288 444 öğretmen vardır.

2.1.1.3. Ortaokul

Ortaokul kademesi 5, 6, 7 ve 8. Sınıfları kapsamakta olup, öğrencilerin özgür birer birey olabilmeleri, demokratik kararları açıklayabilmelerine olanak veren sistemdir (Çakır,2014:45).

Çizelge 2.4 : 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Ortaokulların Resmi/Özel durumlarına göre Okul, Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayısı

Ortaokul	Okul/ Kurum Sayısı	Öğrenci sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik Sayısı
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
TOPLAM	17 019	5478			280	131	149	128
		399	2762595	2715804	804	513	291	551
Ortaokul (resmi)	16 046	4998			259	123	135	118
		232	2555194	2443038	345	527	818	146
Ortaokul (Özel)	972	182	98 288	83 731	21 459	7 986	13	10 405
		019					473	
Açıköğretim Ortaokulu	1	298	109	189	-	-	-	-
		148	113	035				

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr//eğitim_istatistikleri_erisim:01.07.2014

Çizelge 2.4’ de Ortaokulların kademelerine göre öğrenci öğretmen ve derslik sayısı verilmiştir. Ortaokullarda eğitim özel ve resmi okullar olmak üzere iki kısımda incelenmiştir. Türkiye genelinde toplam 17 019 Ortaokul mevcuttur. Bu kurumlarda çalışan toplam 280 804 öğretmen vardır.

2.1.1.4. Ortaöğretim

Ortaokul eğitimini tamamlayan öğrenciler, bir üst eğitim kurumuna geçmek için tercihte bulunurlar. Akademik başarısı daha düşük olanlar Mesleki ve Teknik liseleri tercih ederler (Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi Eylem Planı 2014-2018,21). Ortaöğretim kurumları eğitim niteliklerini milli eğitimin genel amaç ve hedeflerine yönelik olarak hazırlar. Aktif öğrenme ve demokratik kurum kültürü ile bu işlevi tamamlar. Ortaöğretim kurumları, imam hatip ve ortaokul üzerine dört yıl eğitim veren kurumlardır (MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, sayı:28752).

Öğrenciler okullara ilgilerine ve yeteneklerine göre yükseköğretim veya meslek hayatına hazırlanırlar. Öğrenciler talepleri ve becerileri ile toplumda gerekli olan iş gücü arasında denge sağlanmış olurlar (1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu/Md.28).

Ortaöğretim kurumlarında genel olarak yer alan programlar şöyledir: Fen ,Sosyal, Anadolu, Güzel Sanatlar, Mesleki ve Teknik Liseler gibi (1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu /Md.29).

Çizelge 2.5 : 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Ortaöğretim kurumları Resmi/Özel durumlarına göre Okul, Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayısı

Ortaöğretim (Lise)	Okul/ Kurum Sayısı	Öğrenci sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik Sayısı
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
Genel Ortaöğretim Toplamı	3 744	290629	148803	141825	117	63	53	64 499
Genel ortaöğretim(resmi)	2 736	1753	837 066	916 266	95 785	53	42	53 303
Genel ortaöğretim (Özel)	1 007	140 610	76 830	63 780	21 568	10	11	11 196
Açıköğretim Ortaokulu	1	1012	574 141	438 208	-	-	-	-
Meslekî ve teknik ortaöğretim Toplamı	6 357	2039	1	895 411	131	71	60	59 216
Meslekî ve teknik lise (resmi)	5 931	1689	970 280	718 813	124	68	56	54 365
Meslekî ve teknik lise (özel)	426	56 053	26 504	29 549	7 472	2 862	4 610	4 851
Mesleki Açıköğretim Lisesi	-	294 645	147 596	147 049	-	-	-	-

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr//eğitim_istatistikleri_erisim:01.07.2014

Çizelge 2.5’ de Ortaöğretim lise kademelerine göre öğrenci öğretmen ve derslik sayısı verilmiştir. Ortaöğretim, genel, mesleki ve teknik Açıköğretim olmak üzere incelenmiştir. Türkiye genelinde toplam 3744 genel ortaöğretim kurumu ve 6357 mesleki ve teknik liseler mevcuttur. Hem mesleki ve teknik lise hem de genel liselerde çalışan toplam 249 085 öğretmen vardır.

2.1.1.5. Yükseköğretim

Türk eğitim sistemine göre akademik olarak en az dört yarı dönemi kapsayan eğitim türüdür (MEB, yükseköğretim kanunu, md:3). Yükseköğretim meslek edindirmenin yanı sıra akademik kariyer yapma şansı vermektedir. iki yıllık meslek yüksekokulları ve 4 yıllık lisans programlarına ortaöğretimden yükseköğretime geçiş imkânı sunulmaktadır. Ortaöğretimden mezun olan öğrenci YGS ve LYS gibi sınavlara girerek yeterli puan alması halinde yükseköğretime geçiş hakkı kazanmaktadır.

Eğitim ğretim faaliyetlerinde bulunan kurumlar;

1. Üniversiteler,
2. Fakülteler,
3. Enstitüler,
4. Yüksekokullar,
5. Konservatuvarlar,
6. Meslek yüksekokulları
7. Uygulama ve araştırma merkezleri (Grsel, 2012 s:14).

Her yıl ülkemizde ortaöğretimden yükseköğretime geçiş sınavı sonuçları incelendiğinde okul türleri bakımından en düşük başarının meslek lisesi öğrencilerine ait olduğu görülmüştür.

Çizelge 2.6 : ÖSYM Verilerine Göre Yükseköğretime Yerleşme Oranları (2013 yılı)

Okul Türü	Lisans (Yerleştirme Oranı %)	nlisans (Yerleştirme Oranı %)
Teknik Liseler	15,3	27,7
Endüstri Meslek Liseleri	2,32	31,9
Kız Meslek Liseleri	7,11	23,4
Ticaret Meslek Liseleri	5,8	34,7
Sağlık Meslek Liseleri	5,37	25,8
Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri	12,8	29,9
Genel Lise	19,1	10,4
Anadolu Lisesi	55	2,31
İmam Hatip Lisesi	14,5	5,1

Kaynak: Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi Eylem Planı 2014-2018,22

Çizelge 2.6'dan anlaşılacağı üzere genel lise öğrencileri yükseköğretime geçiş sınavında daha fazla başarı göstermiştir. İkinci yüksek başarıyı gösteren okul türü teknik liseler, otelcilik ve turizm meslek liseleri olmuştur.

Çizelge 2.7: 2013-2014 Eğitim Öğretim yılı Yükseköğretim Öğrenci, Sayıları Özeti

	2013 - 2014					
	ÖĞRETİM YILI / ACADEMIC YEAR					
	YENİ KAYIT NEW ADMISSIONS			TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI TOTAL NUMBER OF STUDENTS		
	T	E	K	T	E	K
ÜNİVERSİTELER TOPLAMI / TOTAL FOR THE UNIVERSITIES	1248193	664284	583909	5472521	2964442	2508079
ÖNLİSANS / VOCATIONAL TRAINING SCH	431228	215365	215863	1502067	769493	732574
ÖNLİSANS (AÖ HARIÇ) / VOC TNG SCH (NOT INCLUDING OPEN EDUCATION)	190727	106238	84489	546117	321943	224174
AÇIKÖĞRETİM / OPEN EDUCATION	240501	109127	131374	955950	447550	508400
LİSANS / UNDERGRADUATE	581219	311935	269284	2977211	1615658	1361553
LİSANS (AÖ HARIÇ) / UNDERGRADUATE (NOT INCLUDING OPEN EDUCATION)	314345	146765	167580	1351283	666215	685068
AÇIKÖĞRETİM / OPEN EDUCATION	266874	165170	101704	1625928	949443	676485
İKİNCİ ÖĞRETİM / SECOND EDUCATION	170156	98814	71342	660191	386522	273669
LİSANS / UNDERGRADUATE	86999	46959	40040	400766	215445	185321
ÖNLİSANS / VOC TNG SCH	83157	51855	31302	259425	171077	88348
LİSANSÜSTÜ / GRADUATE	65590	38170	27420	333052	192769	140283
YÜKSEK LİSANS / MASTERS	56193	32866	23327	265895	154502	111393
DOKTORA / DOCTORATE	9397	5304	4093	67157	38267	28890

Kaynak: https://istatistik.yok.gov.tr/Yükseköğretim_istatistikleri_erisim:20.08.2014

Çizelge 2.7’ de yükseköğretime yeni kayıt yaptıran ve mevcut eğitim öğretim faaliyetlerine devam eden öğrencilere ait sayılar verilmiştir. Tablodan toplam öğrenci sayısı, önlisans, Açıköğretim, lisans, lisans Açıköğretim, ikinci öğretim, yüksek lisans, doktora öğrencilerinin sayılarına ulaşabiliriz. 2013-2014 eğitim öğretim yılı başında 1 248 193 öğrenci yeni kayıt yapmıştır. Hali hazırda önceki yıllardan eğitimine devam eden öğrencilerin sayısı 2 508 521 olarak kayıt altına alınmıştır.

Çizelge 2.8: 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Yükseköğretim Devlet, Vakıf Üniversiteleri Öğrenci, Sayıları Özeti

TEMEL GÖSTERGELER	DEVLET ÜNİVERSİTELERİ		VAKIF ÜNİVERSİTELERİ		VAKIF MYO ÜNİVERSİTELERİ		TOPLAM/ORAN
	SAYI	YÜZDE	SAYI	YÜZDE	SAYI	YÜZDE	SAYI
Üniversite Sayısı	104	56,62	72	39,13	8	4,35	184
Öğretim elemanı Sayısı	122.116	86,20	19.188	13,54	370	0,26	141.674
İdari Personel Sayısı	105.690	89,06	12.770	10,76	207	0,18	118.667
Öğrenci Sayısı	5.089.291	93,38	350.999	6,44	9.671	0,18	5.449.961
Öğretim Elemanı Başına Öğrenci Sayısı*	20,83		18,29		26,14		20,50
Yükseköğretim Brüt Okullaşma Oranı**							74,86
Yükseköğretim Net Okullaşma Oranı**							38,50
Fakülte Sayısı	1.070	72,54	405	27,46	0	---	1.475
Enstitü Sayısı	420	67,63	201	32,37	0	---	621
Yüksekokul Sayısı	422	80,08	105	19,92	0	---	527
MYO Sayısı	854	89,42	93	9,74	8	0,84	955
Bölüm Sayısı	13.478	84,01	2.462	15,35	103	0,64	16.043
Merkez Sayısı	1.844	82,25	398	17,75	0	---	2242

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr/Yükseköğretim> Temel Göstergeleri erişim:20.08.2014

Çizelge 2.8’ de Eğitim öğretim faaliyetlerinde bulunan 184 adet üniversite yer almaktadır. Üniversitelerin 104’ü devlete, 80’i vakıf üniversitelerine aittir. Bu tablodan öğrenebileceğimiz diğer veriler ise; idari hizmetlerden sorumlu iş görenler, akademik personel başına düşen öğrenci sayısı, fakülte, enstitü, yüksekokul, MYO ve bölüm sayılarıdır. Diğer önemli husus bu üniversitelerde yer alan öğretim elemanı sayısıdır. Bu eğitim kurumlarında görev yapan 141.674 kişi olarak kayıt altına alınmıştır.

2.1.2. Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim; her yaş kademesine hitap etmektedir. Örgün eğitim gibi planlı olmak ile birlikte hayat boyu her yaşta devam etmektedir. Öğrenci herhangi bir nedenden dolayı örgün eğitim almamış olup, meslek kazandırma, toplum içinde bireye yer edindirme amacıyla öğrencilere eğitim verilmektedir. Yaygın eğitim veren kurumlar halk eğitim merkezleri, kız sanat okulları ya da günümüzdeki adıyla mesleki eğitim merkezleri, iş yerlerinde iş görenlerin mesleklerini daha iyi yapabilmeleri için hizmet içi eğitimler, uzaktan eğitim uygulamaları, akşam sanat okulları, yerel yönetimlerin meslek edindirme kursları, sivil toplum kuruluşlarının vermiş oldukları sertifika eğitim programlarını örnek olarak vermek mümkündür.

Örgün eğitimde yer almayan veya herhangi bir kısmından çeşitli nedenlerden dolayı ayrılan öğrencilere ilgi duydukları alanlarda veya mesleki kazanımları da kapsayan, aynı nitelikleri kazandırabilecek bir eğitim sistemidir. Yaygın eğitim; meslek liseleri, çıraklık eğitim ve halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar teorik ve birebir uygulamalı olarak gerçekleştirilmektedir (Mesleki ve Teknik Eğitim Eylem Planı, 2013: 25).

Çizelge 2.9 :2013-2014 Eğitim öğretim yılı Yaygın Eğitim Öğrenci, Öğretmen, Kurum, Derslik Sayıları

Eğitim kademesi (Level of education)	Okul/ Kurum School/ Institution	Öğrenci sayısı Number of students			Öğretmen sayısı Number of teachers			Derslik Classroom
		Toplam Total	Erkek Males	Kadın Females	Toplam Total	Erkek Males	Kadın Female	
[2013/'14 Öğretim yılı								
Genel toplam - General								
total	75 856	26 024 941	13 302 072	12 722 869	983 423	277	466 517 146	649 469
Yaygın eğitim toplamı								
Total of formal education	13 920	8 491 953	4 274 729	4 217 224	109 676	60 781	48 895	86 587
Yaygın Eğitim (Resmi)								
Formal education (Public)	1 624	4 851 435	2 029 457	2 821 978	14 665	8 802	5 863	8 354
Yaygın Eğitim (Özel)								
Formal education (Private)	12 296	3 640 518	2 245 272	1 395 246	95 011	51 979	43 032	78 233

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr//eğitim_istatistikleri_erisim:01.07.2014

Çizelge 2.9' da 2013-2014 eğitim öğretim yılında yaygın eğitim ile ilgili bazı veriler mevcuttur. Yaygın eğitim veren okul sayısı 75.856, derslik sayısı 649.469 olmuştur. Burada önemli bir veri olan özel yaygın eğitim kurumları 12.296 olarak hesaplanmıştır. Özel yaygın eğitim kurumları Sivil toplum kuruluşlarının açmış olduğu meslek edindirme kurslarına örnek olarak verilebilir.

Yaygın eğitim kademelerinde yer alan öğrenciler her yaşta olabilmektedir. Bu eğitim hayatı boyunca devam eden bir eğitim seferberliğidir. Bir meslek edindirmenin yanı sıra hobi olarak yapılabilecek eğitimlerde mevcuttur.

Yaygın eğitim örgün eğitim gibi planlı programlıdır. Tek fark her yaş kademesi için bu öğretimin uygun olmasıdır. Oysaki örgün eğitim belli bir yaş ile sınırlandırılmıştır. Yaygın eğitim ise örgün eğitimden hiç yararlanmamış olan öğrenciler, bazı nedenlerden dolayı sistem dışına çıkan bireyler, meslek dallarında daha yeterli olmaları amacıyla verilen eğitimdir (Tezcan, 1996:3).

Başka bir tanıma göre yaygın eğitim, çıraklık ve mesleki eğitim merkezi öğrencilerine yönelik ilgili oldukları mesleklerde daha başarılı ve mesleki açıdan çağın yeniliklerini öğrenmeleriyle ilgilidir. Bu kapsamda yaygın eğitim alandaki boşluğu doldurmak amacıyla yeniden oluşturulmuştur (Şencan, 2008: 15).

2.1.3. Uzaktan Eğitim

Bireylere fırsat eşitliğini sağlamak için, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında uzaktan eğitim uygulamaları yapılmaktadır. Bu eğitim hizmetleri açıköğretim lisesi ve açık ilköğretim alanlarında da yapılmaktadır (Gürsel, 2012 s:17).

Çeşitli nedenlerden eğitim faaliyetlerine katılamayanların her türlü iletişim araçları ile eğitim öğretim faaliyetlerine katılma işlemi olarak tanımlanabilir (MEB İstatistikleri, örgün eğitim 2013-2014, strateji geliştirme başkanlığı).

Uzaktan eğitim ile birlikte herkese hayat boyu eğitim olanakları sunulmuştur. Son yıllarda dünyada hızla gelişen teknoloji uzaktan eğitim fikrini oluşturmuştur. İlk zamanlarda uzaktan eğitim posta aracılığıyla yapılmakta iken televizyon gibi iletişim araçlarının etkisiyle bugünlere taşınmıştır. Genel bir bakışla öğrenen ve öğretmenin farklı mekânlarda bulunduğu model olan uzaktan eğitim; "Geleneksel eğitim uygulamaları ile eğitim araçlarına bağlı kalmadan, toplu iletişim araçları belli periyotlarda yüz yüze eğitim" olarak tanımlanabilir. Böylece bireyler istenilen

zamanda ve mekânda eğitim faaliyetlerinde bulunabileceklerdir. Uzaktan eğitim aşağıda yer alan üç bölümden oluşmaktadır.

- Basılı materyallerle öğretim
- Yayın yoluyla öğretim
- Yüz yüze öğretim (<http://maol.meb.gov.tr/> erişim tarihi: 15/09/2014).

2.2. Eğitimin Amaçları

Bir işin yapılmasında amaç nasıl var ise eğitim sisteminde de amaçlar olmazsa olmazlar arasında yer almaktadır. Eğitimin amacı bireylerin dış dünyaya yani hayata hazırlanmasıdır. Bununla birlikte toplum için iyi birer fert olmaları istenmektedir.

Eğitim sisteminin 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanuna göre amaçları:

- Anayasada belirtilen şekliyle Atatürk ilke ve İnkılaplarına bağlı kalarak; Milli ahlaki ve vatanını seven, ailesini koruyan kendini geliştiren; insan haklarına saygılı, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine görev ve sorumluluklarını bilen bireyler yetiştirmek;
- Bireylerin dengeli, ahlaki ve ruh sağlığı yönünden sağlam bir kişiliğe, bağımsız bir bilimsel düşünce gücüne, farklı bir dünya bakışına, insana ve insan haklarına saygılı, onlara değer veren, topluma karşı görev bilincinde olan; verimli ve yaratıcı bireyler yetiştirmek;
- İlgi, bir işi yapabilme yeteneğine göre gerekli bilgi ve tecrübeye sahip, ekip ruhuna bilen, birlikte çalışma bilincini oluşturan ve onların, toplumun refah ve huzuru, mutluluğuna katkıda bulunacak bireyler yetiştirmek (Türk Milli Eğitim Sistemi, (erişim <http://www.mevzuat.meb.gov.tr>, 30.06.2014).

Eğitim bireyi toplum içinde, kendine iyi bir yer ve rol edinme gibi görevleri sağlamalıdır. İnsanı sevebilmeyi, doğruluğu, adaleti, hakkaniyeti, karşılıklı saygıyı verebilmelidir. Sayılan tüm bu olgulardan yoksun olan bir toplum eğitilmiş olamaz. Eğitim akademik bir kavram olmakla birlikte maneviyatı topluma kazandıran bir durum olmalıdır.

Eğitim bireyler için bazı amaçlara varmak üzere yapılır. Bu amaçlara göre eğitim sürecine dâhil olan kişilerin davranışlarında kişiliklerinde oluşan farklılaşmayı belirler ve bu kişilerin davranış kıstaslarını oluşturur (Fidan, 1998:19).

2.3. Eğitimin İşlevleri

Eğitim insanın davranışlarını şekillendiren bir süreç olarak bireye birçok işlevsel etkisi

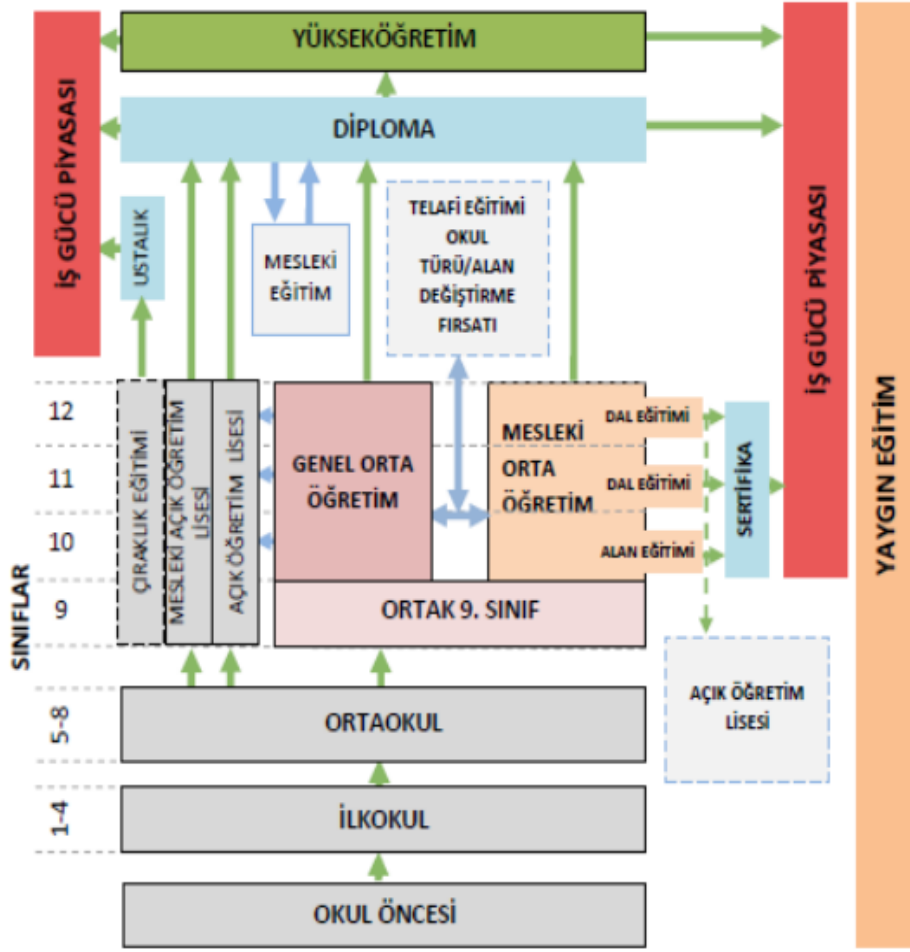
olduğu kabul edilir. Bu işlevlerin açık veya kapalı (gizil) ortaya çıktığı görülmektedir. Açık işlevlerde kendi içinde beş basamak yer almaktadır: toplumsal, ekonomik, siyasal, bireysel ve felsefi işlevleridir.

Toplumun bir parçası olan eğitim, insanları hukuki, politik ve iktisadi olarak bütün değerleri gerçekleştirmesidir. Toplumsal bir gerekliliğin sonucunda ortaya çıkmıştır. Eğitim, kişiye göre öğrenme ve gelişmeyi; toplum açısından ise eğitim gereksiniminin karşılanmasını gösterir. Toplumun ve bireylerin eğitim bakımından beklentileri en yüksek konumundadır. Bu sebepten eğitimin işlev boyutu karmaşık bir durumdur (Çevik, 2012: 19).

Eğitimin açık işlevleri, topluma kültür mirasının aktarılması, yenilikçi ve değişmeyi sağlayıcı elemanlar yetiştirmek, bunları siyasal, ekonomik ve toplumsal ortamlarda buluşturmadır. Bunun yanı sıra eğitimin bir diğer işlevi kapalı (gizil) işlevdir. Gizil işlevler şöyledir: İstihdam sağlama, eşlerin tanışması, sosyal statü kazanma, bebek bakıcılığı gibi çocukların iktisadi bakımdan sömürülmesini önleme gibi durumlar yer alır (Tezcan,1985:66).

2.4. Türkiye’ de Eğitim Modelinin Durumu

Günümüzde Türkiye’de mevcut eğitim sisteminin durumu 2012 yılında yapılan değişiklikle 4+4+4 modeli alınarak sekiz yıllık zorunlu eğitim sistemi son bulmuştur. Yeni modelde eğitim okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise olarak yaşa bağlı olarak 12 yıl zorunlu hale getirilmiştir. İlköğretim ikinci kademedede öğrencilere seçmeli derslerin sayısı arttırılarak ders seçim olanakları arttırılmıştır.

Şekil 2.1: Türk Eğitim Sistemi

Kaynak: Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Eylem Planı 2014-2018 erişim tarihi: 15/09/2014

Şekil 2.1'e göre 2014 yılında yapılan düzenleme ile zorunlu eğitim 12 yıla çıkarılmıştır. Yine ilköğretim 1. kademe 4. sınıf dönem sonunda sona ermektedir. Bu dönem ilköğretim adını almıştır, 5. ve 8. Sınıflar da ortaokul olarak değiştirilmiştir.

2.5. Mesleki ve Teknik Eğitim

Genel ve mesleki eğitim bir bütünün parçalarıdır. Genel ve mesleki eğitimin, eğitim sistemi bütünü içinde birbirini tamamlayıcı işlevleri vardır. Yalnız mesleki eğitimin ya da yalnız genel eğitimin bireyi hayata hazırlaması mümkün değildir (Doğan,1983:167). Toplumların iktisadi ve kültürel sürdürülebilirlikleri eğitime verdikleri önem derecesi ile doğru orantılıdır. Eğitime ayrılan zaman ve finansal kaynaklar arttıkça, eğitimin bireysel ve toplumsal faydalarının da artması

beklenmektedir (Öztürk ve Görkem; 2011;70).

Bir toplum içinde yaşayan birey için gerekli yaşantıların temininde belli meslek dallarına ilişkin bilgi, yetenek ve tavır kazandıran, bireyin kabiliyetlerini çeşitli yönlerden gösteren eğitim süreci olarak tanımlanır (Alkan ve Doğan,1976:30).

Teknik Eğitim, sayısal yeteneklerinin ileri düzeyde olan mühendis ile sayısal yeteneklerinin düşük düzeyde olan işçi arasındaki mesleki bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları geliştirme sürecidir (Sezgin,1983:22).

Mesleki ve teknik eğitim, bilindiği üzere bireylere mesleki yaşamı ile ilgili bilgi ve beceri kazandıran bireyin yeteneklerini değişik boyutlarıyla geliştirmeyi hedefleyen eğitim sürecinin adıdır (Yıldız,2008:19).

Mesleki ve teknik eğitim, belli meslekler için gerekli olan bilgi ve becerinin uygulama yeteneği kazandırarak bireyi ruhsal, zihinsel, duygusal ve kişisel olarak geliştirme süreci olarak tanımlanır (Doğan, 1983).

Altay ve Üstün' ün (2011), yaptığı tanımlamada: Türk eğitim sistemi içinde yer alan tarım, sanayi ve hizmet sektörü ile koordineli olarak mesleki ve teknik eğitim hizmetlerini planlı bir biçimde modernize edilmesiyle idare, denetim ve öğretim etkinliklerinin tümüdür.

Bir ülkenin fertleri ve toplumun ilerlemesinde endüstrileşmenin yegâne unsuru olan mesleki bilgi ve beceriye sahip bireylerin katkısı büyüktür. Meslekî ve teknik eğitim, hayatın her evresinde toplumun ihtiyaçlarına göre bireylere verilen mesleki bilgi ve uygulamaların sistemli bir biçimde verildiği eğitimidir (Mesleki ve Teknik Eğitim Eylem Planı, 2013: 11).

Son dönemde yapılan değişikliklerle mesleki eğitim, örgün ve yaygın eğitim ile birlikte yeniden düzenlenmiş olup buna istinaden mesleklerin yeterlikleri belirlenmiştir. Bu yeterlikler ulusal ve uluslararası standartlara ulaşması için 5544 sayılı yasa ile Mesleki Yeterlilik Kurumu kanunu çıkarılmıştır (Resmi gazete,21.09.2006, sayı:26312).

Meslek eğitimi eğitim öğretim faaliyeti katılımcılarına el becerisi ve aktiviteler yoluyla kariyer kazandırmayı amaçlayan, geleneksel olarak akademik temellere dayanmayan belli bir meslek; iş ve beceriyi kazandırma sürecidir (Öçal, 2008:12).

Milli Eğitim kaynaklarında mesleki eğitim kavramı şöyle geçmektedir: ilköğretimi de kapsayacak şekilde dört yıllık bir süre içinde öğrencilerin mesleki bilgi, beceri ve

yeteneklerini geliştirmeye yönelik verilen eğitim sürecidir (<http://sgb.meb.gov.tr/> erişim tarihi:29.06.2015 MEB İstatistikleri, örgün eğitim 2013-2014, strateji geliştirme başkanlığı).

Mesleki ve teknik eğitim, globalleşen dünyanın sebep olacağı birçok probleme çözüm üretmek için en etkili araç olacaktır. Çünkü eğitim kurumları ve sektörün diğer elemanları yalnız başlarına problemlere çözüm bulmaları mümkün değildir. Bu nedenle mesleki ve teknik eğitimin hem sektörle hem de okul ile iç içe olması, bireyler için tamamlayıcı bir parça olacaktır (Demir ve Şen; 2009).

Mesleki eğitim ülke ekonomisinin kalkınmasında yer alan bir lokomotifir. Ekonomi pastasında eğitim payının büyük olduğu aşikârdır. Mesleki eğitim almış öğrencilerin sayısının artması üretimin daha fazla olmasına neden olacaktır.

2.5.1. Mesleki ve Teknik Eğitim Tarihçesi

Mesleki eğitim süreci bütün toplumlarda hem sanayi hem de diğer sektörler için bir zorunluluk haline gelmiştir. Her toplumun mesleki eğitimi, geçmişten günümüze gelişinde mutlaka katkısı olmuştur. Bu öyle bir hazinedir ki tüm toplumların birer harmanı konumundadır. Mesleki eğitimin vizyonuna baktığımızda İslamiyet öncesi, Selçuklular ve Osmanlı dönemi son olarak da cumhuriyet döneminin katkılarını görebiliriz.

Ülkemizde mesleki eğitim 12. Yüzyıl ve 18. Yüzyıl zaman aralığında; Esnaf ve sanatkarlar teşkilatlarınca geleneksel bir yöntem dahilinde yerine getirilmiştir. Dönem dönem de farklı isimler almıştır. Nitekim Selçuklularda Ahilik, Osmanlı devleti zamanında ise Gedik ve Lonca gibi isimler ile anılmıştır (Nogay, 2007:9).O dönemde toplum da göçebe bir yaşam tarzı ile birlikte savaşçı bir yaşamda vardı. Göçebe yaşam tarzı içinde hayvansal kaynaklı ürünler işlenmekteydi. Bu işlemleri yapmak içinde bazı ilkel araç ve gereçler gelişmiştir. Araç gereçlerin yapımında usta-çırak modelinin birbirini etkilemesi mümkündür. O dönemde yaşayan toplum tarafından hayvansal ürünler ve madenlerin işlenmesi bir gereklilikti. Bu, sadece aile içinde kalmamıştır. Tüm bu işlerin ihtiyaçlar doğrultusunda yapılması için o dönem de yasa koyucu tarafından bir mesleki eğitim verildiği varsayılmaktadır (Akyüz, 2012: 8).

Selçuklulardan önceki dönemde, sanat öğrenmek isteyenler, usta kişilerin yanında

çalışarak ve rol model olarak ustalığa terfi etmişlerdir. Anadolu Selçukluları döneminde ise, mevcut ekonomik faaliyetlerin toplumun yaşam biçimine uydurulması için zanaatların düzenlenmesi ile ilgili faaliyetlere önem verilmiştir (<http://meb.gov.tr/52/13>, 15.07.2014).

Ahiliğin geçmişi 17. yüzyıl sonları 18. yüzyıl ilk dönemine gelen zaman diliminde Ahi Evran lakaplı Mahmud Ahmed tarafından kurulan bu oluşum, belli bir süre sonra Lonca olarak faaliyetlerine devam etmiştir. Üç kıtaya hâkim olan Osmanlı devletinin gerileme döneminden sonra varlığını sürdürememiştir (<http://meb.gov.tr/52/13>, 15.07.2014). Bu teşkilatlarda çırakların nasıl kalfalığa yükseleceği, işlerin nasıl yapılması gerektiği kurallar dahilinde belirlenmiştir (Nogay, 2007:9).

Osmanlı devletinin ilk dönemlerinde mesleki eğitim usta çırak modeli ile iş yerlerinde yapılırken 1860'lı yıllardan sonra meslek ve sanat okullarının açılmasıyla bu okullarda eğitimlere devam edilmiştir. 1860 ve 1868 yıllarında orman mektebi telgraf memuru mektepleri açılmıştır (Mesleki ve Teknik Eğitim Eylem Planı, 2013: 26).

Cumhuriyetin ilk yıllarında mesleki bilgi olarak yoksun bir dönem vardı. Özellikler bazı mesleklerde tecrübeli eleman sayısını arttırmak için ülke dışından alanında uzman kişiler getirilerek mesleki bilgi ve beceri paylaşımı yapılmıştır. Osmanlı devleti zamanında kurulan pek çok okul cumhuriyet döneminde de örnekleri devam etmiştir. Atatürk'ün talimatları doğrultusunda mesleki eğitimin geliştirilmesi için hızla çalışmalara başlanmıştır (Öztekin, 2010).

2.5.2. Mesleki Eğitimin Amaç ve Özellikleri

Meslekî ve teknik eğitim, öncelikli olarak eğitim sürecine dâhil olan bireylere ortak bilgi ve yetenek kazandırarak onları üst öğretim kurumlarına hazırlama amaçlanmıştır (Mesleki ve Teknik Eğitim Eylem Planı, 2013: 29).

Eğitimden ziyade öğrencilerin işin niteliği ve öğretimin düzeyinden memnuniyet durumu teknik olarak yetişen elemanların niteliklerini etkileyecektir (Okay, 2007).

Mesleki eğitimin, İktisadi boyutu olduğu kadar toplumsal boyutu da önem arz etmektedir. Çalışma yaşamına dâhil olan gençlerin sadece bilgi ve yetenekleri olarak değil, sosyal, kültürel, ekonomik olarak da bireye odaklı amaçlar içinde yer almalıdır. Ülkenin kalkınması için yalnızca ekonomik alanda arz etmemektedir. Toplumun dâhil olduğu birçok alanda mesleki eğitim gerekliliktir. Eğitim politikalarında ekonomik

boyutun yanı sıra öğrencilerin sosyal ve kültürel açıdan desteklenmesi gerektiği düşünülmelidir (Sağocak ve diğerleri; 2012).

Mesleki eğitimin başlıca özellikleri:

- Mesleki eğitim, alışkanlık psikolojisine dayalı olup, hayat ile iç içe, yaparak yaşayarak ve uygulamalı bir öğrenmedir.
- Mesleki eğitimde sosyal verimlilik esastır.
- Meslekler ile ilgili her türlü değişime ayak uydurarak, bunların programlara uydurulması gerekir.
- Mesleki eğitim hayata hazırlayıcıdır.
- Mesleki eğitimin eğitim ve öğretim ortamı iş ortamının bizzat kendisidir.
- Mesleki eğitim öğrencinin iş için gerekli beceri ve ustalığı kazanıncaya kadar devam eder.
- Mesleki eğitim hedeflerinde yönetim elastik ve dinamiktir (Hacıoğlu ve diğerleri, 2008:7).

2.5.3. Türkiye’de Mesleki Eğitim

Avrupa birliği aday sürecindeki ülkemizin diğer ülkeler ile rekabet edebilmesi için en önemli kaynak ülkemizde mevcut olan genç insan gücünü kullanmaktır. Avrupa ulusları arasında mal ihracatlarının artırılması ve ülkemizin insan gücünün Avrupa piyasalarında çalışacak konuma getirilmesi, iş ve hizmet sektörlerinde çalışanların eğitim düzeylerinin yükseltilmesi amacıyla eğitim sistemimizde yeni düzenlemeler yapılması zorunlu bir durum olmuştur (Çelik, S. 2012: 74).

Türk eğitim modeli mesleki eğitim, örgün ve yaygın eğitim kurumları kapsamında sürdürülmektedir. Türkiye’de mesleki eğitim, lise kademesi ile başlayıp meslek yüksekokulları ve lisans düzeyinde devam etmektedir (Çakır,2014: 42).

Çizelge 2.10: Türkiye geneli 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılı Mesleki ve Teknik Eğitim Okul, Şube ve Öğrenci Sayıları

Düzey	Okul Sayısı	Şube Sayısı	Öğrenci			
			Erkek	Bayan	Toplam	
Mesleki ve Teknik Eğitim	Toplam	10 955	177 774	2 859 482	2 560 696	5 420 178
	Şehir	10 180	168 838	2 759 711	2 481 362	5 241 073
	Köy	775	8 936	99 771	79 334	179 105

Kaynak: <http://sgb.meb.gov.tr/> Milli eğitim İstatistikleri Örgün eğitim erişim tarihi: 15/09/2014

Çizelge 2.10 da Türkiye geneli mesleki ve teknik eğitim veren okul, şube, öğrenci sayıları çizelgede paylaşılmıştır. Bu çizelgede köy ve şehirlerde bulunan mesleki eğitim kurumları yer almıştır. Ülke genelinde toplamda 5 420 178 mesleki eğitim öğrencisi bulunmaktadır. Yine çizelgeden anlaşılacağı üzere mesleki eğitim veren toplam okul sayısı 10 956 olduğu görülmüştür.

Türkiyede mesleki eğitim uygulamaları yaygın ve örgün eğitim olarak iki basamak altında ayrılmaktadır. Yaygın eğitim merkezlerinde mesleki eğitim:

- Mesleki eğitim merkezleri,
- Erasmus+ Leonardo da vinci programları,
- Halk eğitim merkezleri,
- Mesleki açıköğretim lisesi (Şencan, 2008).

Mesleki Eğitim Merkezleri;

Çeşitli meslekleri kazandırmak amacıyla açılan planlı öğretim programlarının konu edindiği eğitim kurumlarıdır. Herhangi bir nedenle örgün eğitim dışına çıkarılmış öğrencilerin burada çıraklık, kalfalık, ustalık belgelerini almak için belli saat ve kredi karşılığında derslerden başarılı olmaları gerekir. Bu derslerden başarılı olmaları halinde belge almaya hak kazanmış olurlar. Mesleki eğitim merkezlerinin yiyecek içecek hizmetleri alanı, İnşaat teknolojisi gibi birçok alanda eğitim verilmektedir. Ayrıca katılımcılara aldıkları derslerden başarılı olmaları halinde işyeri açma belgesi verilmektedir.

Mesleki eğitim merkezleri, çıraklık eğitimi modelinin uygulandığı mesleki eğitim kurumlarıdır. Önceleri çıraklık eğitim merkezi olarak adı geçen kurumlar günümüzde

mesleki eğitim merkezi olarak değişmiştir. Çeşitli nedenlerden dolayı örgün eğitim dışına çıkan öğrenciler burada usta çırak modelini bizzat yaparak yaşayarak öğrenmektedirler. Mesleklerini daha iyi şartlarda devam ettirmek ve öğrenmek amacıyla 378 mesleki eğitim merkezi faaliyette bulunmaktadır (Şencan, 2008: 15).

Çizelge 2.11: 2011-2012 Eğitim öğretim yılı İstanbul İli Özel ve Resmi Yaygın Eğitim Kurs, Öğrenci, Öğretmen, Kurum, Derslik Sayıları

Okul Türü	Kurum Sayısı	Derslik Sayısı	Kurs/Grup Sayısı	Başlayan Kursiyer Sayısı			Öğretmen Sayısı
				Erkek	Bayan	Toplam	
Yaygın Eğitim (Resmi) Toplamı	81	564	27.645	158.910	326.932	485.060	987
Halk Eğitim	41	267	22.199	120.254	308.170	428.424	461
Mesleki Eğitim (Çıraklık)	31	226	4.766	34.019	10.312	44.331	323
Olgunlaşma	2	16	3	0	28	28	83
Pratik Kız Sanat	4	17	424	68	6.071	6.139	78
Meslek Kursları (3308)	0	0	225	3.290	1.521	4.811	0
Özel Eğitim	3	38	28	1.279	830	1.327	42
Yaygın Eğitim (Özel) Toplamı	2.256	15.781	78.146	415.018	248.944	663.962	21.517
Dershane	692	7.357	46.638	95.157	93.189	188.346	9.152
Etüd Eğitim Merkezi	97	285	88	1.375	1.258	2.633	232
MTSK	599	1.750	24.866	240.774	101.943	342.717	6.925
Muhtelif Kurs	602	2.727	5.625	24.584	18.908	43.492	2.053
Rehabilitasyon Merkezi	265	3.662	929	53.128	33.646	86.774	3.144
Uzaktan Eğitim Dershanesi	1	0	0	0	0	0	11
YAYGIN EĞİTİM TOPLAMI	2.337	16.345	105.791	573.928	575.876	1.149.022	22.504

Kaynak: İstanbul il milli eğitim Strateji geliştirme bölümü; Erişim tarihi: 25/08/2014

Çizelge 2.11 'de İstanbul ilinde bulunan özel resmi yaygın eğitim istatistikleri bulunmaktadır. Çizelgeden anlaşılacağı üzere yaygın eğitim kurumlarında bulunan

toplam öğrenci, öğretmen, derslik ve kurs sayılarına ulaşılmaktadır. İstanbul'da yaygın resmi eğitim merkezleri 81 adettir. Bu kurumlarda eğitim gören öğrenci sayısı toplamda 485.060 olarak görülmüştür. 3308 sayılı kanuna bağlı olarak açılan kursların ve öğrencilerin sayısı sırasıyla, 225, 4811 olarak çizelgeden anlaşılmaktadır. Çizelgede görülen diğer bir husus, mesleki eğitim merkezlerinde bulunan toplam öğrenci, öğretmen ve derslik sayısı sırasıyla 44331, 323, 226 olarak görülmüştür.

Erasmus+ Leonardo da Vinci programları;

AB Komisyonu tarafından 2007-2013 yıllarını kapsayan dönemde programın adı Leonardo da Vinci olarak adlandırılmıştır. Hayatboyu Öğrenme programı 2014 yılından itibaren hibeleri Erasmus+ olarak devam etmesi planlanmıştır. Bu program ile gençlerin daha fazla eğitim ve spor etkinliklerinde yer alması amaçlanmıştır. Program dâhilinde belirlenmiş olan hedeflere ulaşmak için daha etkili araçlar bulundurmaya hedeflemektedir (Erasmus+ Leonardo Projesi,2014).

AB'ye üye ve üye olma yolunda kendisini revize eden ülkeler Leonardo programı ile kültürel etkileşimi hedeflemektedirler. Bu çalışma kapsamında Avrupa'da mesleki eğitim gelişmeleri takip edilecek, gençler bu sayede mesleki anlamda kendilerini geliştireceklerdir. Son olarak da Türkiye'de mesleki eğitim modernize edilerek geliştirilmesi ile eğitime katkı sağlayacaktır. Desteklenecek konular şöyledir:

- Hareketlilik projeleri.
- Pilot projeler.
- Ülkeler arası ağ şebekeleri kurma projeleri.
- Referans kaynakları.
- Dil yeterlilikleri (Şencan, 2008: 17).

Avrupa birliği projeleri medeniyetler arası bilgi ve kültür paylaşımını amaçlamıştır. Aday ve aday sürecinde olan ülkelerin bu fonlardan ayrılan kaynaklar sayesinde özellikle mesleklerin yerinde öğrenilip uygulama imkânı sunulmuştur.

Halk eğitim merkezleri;

Günümüzde halk eğitim merkezleri kişilerin gelir, yaş cinsiyet gibi demografik özelliklerine bakılmaksızın, onların istekleri doğrultusunda açılan kursların verildiği yaygın eğitimi kurumlarıdır. İlgili bakanlığa bağlı ülke genelinde 935 merkez bulunmaktadır. Bu bakımdan ülkenin her bölge ve merkezine ulaşabilmektedir. Geniş

bir aa sahip olması ile açılan kurslarda yaklaşık olarak 40.000 yerleşim alanına ulaşmaktadır (<http://ciglihem.meb.k12.tr> erişim tarihi:24/06/2014).

Yaygın eğitim ayağının büyük bir kısmı bu kuruluş tarafından verilmektedir. İdari yapılanma olarak vilayet ve kazalarda Milli Eğitim müdür yardımcılarında birine bağlı olarak eğitim faaliyetlerini sürdürürler. Eğitim merkezlerinde eğitim bölümleri dört farklı kısımdan oluşmaktadır (Şencan H. 2008:18).

Mesleki Teknik Kurslar

Halk eğitim merkezlerinde kurs hizmetleri iki basamak olarak yapılmaktadır. İlki Beceri geliştirme faaliyetleri diğeri Meslek kazandırma boyutudur

1- Beceri Geliştirme: Mesleki ve Teknik eğitim görme imkânı olmayan kişileri mesleğe hazırlamak, iş hayatında yer almalarını sağlamak, tekrar onları tüketen konumdan üreten konuma getirmek gibi,

2- Meslek Kazandırma: Bir meslek sahibi olanları geliştirmek, onlara yenilikleri öğretmek, piyasanın ihtiyaç duyduğu kalifiye eleman ihtiyacını karşılamak amacıyla düzenlenir.

Sosyal ve Kültürel Kurslar: Kursa katılan kişilerin sosyal ve kültürel bakımdan kendilerini geliştirmeleri amacıyla, bilgi becerilerini arttırmak ve okuma yazma bilmeyenlere okuma yazma öğretmek, bir üst öğrenime öğrencileri hazırlamak amacıyla düzenlenir.

Kurs dışı Eğitsel Etkinlikler: Bu kapsamda verilen eğitimlerin daha geniş kitlelere ulaşması önem arz etmektedir. Bireylerin sanat ve kültür kısımlarındaki faaliyetlerini paylaşmak, bilinç oluşturmak, kültürel değerlerimizi tanıtmak, genç nesillere aktarmak, kültürleri yaşatmak için yapılan faaliyetlerdir. Halk eğitim merkezlerinde yöre halkı için sergi, toplantı, fuar, panayır, yarışma gibi etkinlikler düzenlenir. (<http://ciglihem.meb.k12.tr> erişim tarihi:24/06/2014).

Mesleki Açıköğretim Lisesi

Yüz yüze eğitim, staj çalışmaları teknolojik ve bilimsel gelişmeler ile birlikte Açıköğretim okullarında verilen teorik eğitimin tam anlamıyla yapılabilmesi için Mesleki Açıköğretim okullarına ihtiyaç duyulmuştur (<http://maol.meb.gov.tr>/erişim tarihi:24/06/2014).

Mevcut Mesleki ve Açıköğretim Lisesi 2006 yılında yapılan düzenleme ile öğrenim süresi 4 yıla çıkarılmıştır. Diğer liselerde farklı bir şekilde bu okullarda da eğitim süresi iki yarıyıldan oluşmaktadır. Öğrenciler belirlenen çalışma takvimine göre iki dönem içinde kayıt yenilemek durumunda olmaları gerekir. Eğer bir öğrenci iki dönem üst üste kayıt yenilemez ise mevcut durumu pasif duruma düşmektedir. Almış olduğu dersler kayıt içinde saklı tutulmaktadır. Eğitim öğretim faaliyetinin yapıldığı bölümler; Aşağıda bulunan tabloda görüldüğü üzere 43 alan veya branş vardır (Şencan, 2008:21).

Çizelge 2.12: Mesleki Açıköğretim Lisesi Alanlara Göre Mezuniyet Kredisi

S. NO	ALAN ADI	ORTAK + SEÇMELİ	ALINMASI ZORUNLU TOPLAM ALAN KREDİSİ	BAŞARILMASI GEREKN TOPLAM ALAN KREDİSİ	TOPLAM
1	Adalet Alanı	116	110	104	220
2	Aile ve Tüketici Hizmetleri Alanı	116	124	118	234
3	Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi Alanı	116	124	118	234
4	Bahçecilik Alanı	116	124	118	234
5	Bilişim Teknolojileri Alanı	116	120	114	230
6	Büro Yönetimi Alanı	116	110	104	220
7	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı	116	124	118	234
8	Denizcilik Alanı	116	124	118	234
9	Eğlence Hizmetleri Alanı	116	110	104	220
10	El Sanatları Teknolojisi Alanı	116	132	126	242
11	Elektrik-Elektronik Teknolojisi Alanı	116	132	126	242
12	Gıda Teknolojisi Alanı	116	124	118	234
13	Giyim Üretim Teknolojisi Alanı	116	124	118	234
14	Grafik ve Fotoğraf Alanı	116	124	118	234
15	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanı	116	124	118	234
16	Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri Alanı	116	110	104	220
17	Harita Tapu Kadastro Alanı	116	132	126	242
18	Hasta ve Yaşlı Hizmetleri Alanı	116	110	104	220
19	Hayvan Sağlığı Alanı	116	132	126	242
20	İmam Hatip Lisesi	116	98	96	
21	İnşaat Teknolojisi Alanı	116	132	126	242
22	Kimya Teknolojisi Alanı	116	132	126	242
23	Konaklama ve Seyahat Hizmetleri	116	110	104	220
24	Kuyumculuk Teknolojisi Alanı	116	124	118	234
25	Laboratuvar Hizmetleri Alanı	116	132	126	242
26	Makina Teknolojisi Alanı	116	124	118	234
27	Matbaa Alanı	116	132	126	242
28	Metal Teknolojisi Alanı	116	132	126	242
29	Metalürji Teknolojisi Alanı	116	132	126	242
30	Meteoroloji Alanı	116	132	126	242
31	Mobilya ve İç Mekân Tasarımı Alanı	116	132	126	242
32	Motorlu Araçlar Teknolojisi Alanı	116	110	104	220
33	Muhasebe ve Finansman Alanı	116	132	126	242
34	Müzik Aletleri Yapımı Alanı	116	110	104	220
35	Pazarlama ve Perakende Alanı	116	132	126	242
36	Plastik Teknolojisi Alanı	116	132	126	242
37	Sanat ve Tasarım Alanı	116	124	118	234
38	Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı	116	124	118	234
39	Tarım Teknolojisi Alanı	116	124	118	234
40	Tekstil Teknolojisi Alanı	116	124	118	234
41	Tesisat Teknolojisi	116	110	104	220
42	Ulaştırma Hizmetleri Alanı	116	132	126	242
43	Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı	116	132	126	242

Kaynak: Mesleki Açıköğretim Lisesi; <http://maol.gov.tr> Erişim tarihi: 15/09/2014

Çizelge 2.12 de mesleki açıköğretim lisesinde okutulan alan ile ilgili öğrencilerin alması zorunlu ders ve başarması gereken kredi sayıları verilmiştir. 2009 yılına kadar 30 olan alan sayısı 2014 yılında 43 alana yükselmiştir.

Çizelge 2.13: 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı Mesleki Açıköğretim Lisesi Genel Öğrenci Sayıları

ÖĞRENCİ DURUMU	ÖĞRENCİ SAYISI
Aktif Öğrenci Sayısı	314.131
Mezun Öğrenci Sayısı	121.992
Engelli Öğrenci Sayısı	849
Yurtdışı Program Öğrenci Sayısı	71
Mahkûm Öğrenci Sayısı	387
Gazi veya Şehit Çocuğu Öğrenci Sayısı	902
Silic Form C İle Kayıt Yaptıran Öğrenci Sayısı	14.709
Tasdiknameli Form C İle Kayıt Yaptıran Öğrenci Sayısı	1.125
Donuk Öğrenci Sayısı	34.951
Silic Öğrenci Sayısı	161.739
Ön kayıt Öğrenci Sayısı	10.665
Yeni Kayıt Yaptıran Öğrenci Sayısı	73.886
Kayıt Yenileyen Öğrenci Sayısı	213.746

Kaynak: Mesleki Açıköğretim Lisesi; <http://maol.gov.tr> Erişim tarihi: 15/09/2014

Çizelge 2.13 de mesleki açıköğretim lisesinde yer alan genel öğrenci sayıları yer almaktadır. Halen eğitim öğretim faaliyetlerine aktif olarak devam eden öğrenci sayısı 314.131 dir. Kayıt yenileyen mevcut öğrenciler arasında sayının yüksek olmasıdır. Kaydını yenilemeyen ancak eğitim hakkı ve ders kredileri saklı olan öğrenci sayısı 161.739 dur. Örgün eğitim kurumundan çıkarılarak mesleki açıköğretim lisesine kayıt yaptıran öğrenci ise 1.125 dir. Çizelgede dikkat çeken bir diğer kısım mezun öğrenci sayısının silic öğrenci sayısından az oluşu.

Çizelge 2.14 : 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı Aktif Öğrenci Sayısının Mesleki Açıköğretim Lisesi Genel Öğrenci Sayılarına Göre Dağılımı

ÖĞRENCİ DURUMU	ÖĞRENCİ SAYISI
Ön kayıt Öğrenci Sayısı	10.665
Yeni Kayıt Yaptıran Öğrenci Sayısı	73.886
Silic Form C İle Kayıt Yaptıran Öğrenci Sayısı	14.709
Tasdiknameli Form C İle Kayıt Yaptıran Öğrenci Sayısı	1.125
Kayıt Yenileyen Öğrenci Sayısı	213.746
Aktif Öğrenci Sayısı	314.131

Kaynak: Mesleki Açıköğretim Lisesi; <http://maol.gov.tr> Erişim tarihi: 15/09/2014

Çizelge 2.14 de genel öğrenci sayıları içinde aktif öğrenci sayılarının durumu gösterilmiştir. Aktif 314.131 öğrencinin yaklaşık 73.886 sı yeni kayıt yaptırmıştır. Bu öğrencilerin 213.746 sı da kayıtları bu öğretim yılın içinde yenilemiştir.

Ayrıca mesleki açıköğretim lisesi altında İmam Hatip Lisesi programları da yer almaktadır. Bunu yanı sıra bazı mesleki açıköğretim liselerinde yüz yüze eğitimler de yapılmaktadır.

Çizelge 2.15: Mesleki Açıköğretim Lisesi İstanbul İli Yeni Kayıt Yaptıran Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

ALANLAR	ERKEK	KADIN	TOPLAM
Mesleki Açıköğretim Lisesi - 4 yıllık	6471	3363	6208
MAÖL İmam Hatip Lisesi	2555	3653	9834
İstanbul İli Toplam	9026	7016	16042

Kaynak: Mesleki Açıköğretim Lisesi; <http://maol.gov.tr> Erişim tarihi: 15/09/2014

Çizelge 2.15 de İstanbul ilinde bulunan mesleki açıköğretim lisesi öğrencilerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir. Genel olarak erkek öğrencilerin sayısı kız öğrencilerin sayısından daha fazla olduğu görülmüştür.

2.5.4. Dünyada Mesleki Eğitim

Türkiyede mesleki eğitim modeli Avrupa ve asyada yer alan bazı ülkelerden rol model alınmıştır. Ancak mesleki eğitim her geçen yıl bir önceki yıldan farklılıklar göstermektedir. Mesleki eğitime yapılan yatırımlar ile birlikte ilerleyen yıllarda kat kat geri alınacağı kesindir.

2.5.4.1. Amerika Birleşik Devletlerinde Mesleki Eğitim

Amerika Birleşik devletlerinde her eyalette farklı mesleki eğitim modelleri ile karşılaşılacaktır. Mesleki ve teknik eğitim çoğunluğu “community college” denilen kurumlarda verilmektedir. Öğrenciler çeşitli meslek dallarının eğitimini almaktadırlar. Ayrıca eyaletlerin çoğunda üniversiteler ile aynı kredilendirme sistemine sahip “Institu of Tecnology” diye adlandırılan kurumlar bulunmaktadır. Mesleki eğitim verilen okullardan önce “junior high school” adı verilen kurumlarda daktilo tasarım, ticaret gibi alanların kursları verilmektedir. Bunun yanı sıra liseden sonra üniversitelerde akademik ve gelişmiş mesleki eğitim verilmektedir. Mesleki eğitimde

“school to work” denilen modelde öğrencilere teorik eğitim ile birlikte uygulama imkânı sunulmaktadır (Öçal, 2008:14)

Amerika Birleşik Devletlerinde, Kariyer ve Teknik Eğitim adı altında yasa ile düzenlenen federal düzeyde mesleki ve yetişkin Eğitimi programları yapılmaktadır. Bu çerçevede Federal Eğitim Bakanlık bünyesinde yer alan mesleki ve yetişkin eğitimi bir birim bu işleri finanse etmekle sorumludur (Levesque, 2000).

2.5.4.2. İsveç’te Mesleki Eğitim

İsveç de mesleki eğitim okul tipi zamanlı model olarak alınmıştır. Amaç gençleri kısa yoldan iş piyasasına yetiştirmektir. İçlerinden başarılı olan öğrencileri de akademik eğitime yönlendirilmesini sağlamaktır. 8-10 yıllık eğitimden sonra öğrenciler mesleki ve gramer okullarına yönlendirilirler. İsveç hükümeti tarafından mesleki eğitime önemli ölçüde bir kaynak ayrılmaktadır. Ayrıca işletmeler öğrencilerin eğitimlerini üstlenmeleri için devlet tarafından teşvik primi almaktadır. İsveç Milli eğitim sisteminde yükseköğretime geçiş hakkı tüm bireylere tanınmıştır. Bu hak iki kıstasa göre sınırlandırılmıştır: ilki Lise eğitimini tamamlamak ve diploma sahibi olmak ikincisi ise 24 yaşında olup iş hayatında en az 4 yıllık bir tecrübeye sahip olmaktır (MEB Teftiş Kurulu başkanlığı, 2007:9).

2.5.4.3. İtalya’da Mesleki Eğitim

İtalya’da temel mesleki eğitim iki aşamadan oluşmaktadır bunlar: devlete ait okullarda verilen mesleki eğitim, diğeri ise okul sisteminin dışında iş dünyasıyla iç içe verilen mesleki eğitimidir (İŞKUR, 2003). İlk aşamada İtalya’da mesleki eğitim 14–17 yaş arasında bulunan gençleri 3 yıllık bir öğrenim süresi boyunca kapsar. Eğer öğrenci bu süreyi 5 yıllık uygulamalı eğitim olarak uzatmak istiyorsa 19 yaşına kadar devam edebilir. Burada Mesleki eğitimin amacı kalifiye elaman yetiştirmektir. Okulların tümü yerel iş piyasasını büyük bir özenle takip eder. İtalya da lise dengi okul türleri beş kısımdan ibaret olup endüstri, tarım, ticaret, otelcilik ve bankacılık alanlarında eğitim vermektedirler (Meb akt. Çakır, 2014,65).

İtalya’da büyük sermayeye sahip özel şirketler, çıraklık ve staj eğitimleri için programlar uygulamaktadır. Bu eğitim süresi genelde 3 yıldır. İtalya temel eğitimin sona ermesinin ardından orta öğretime geçiş oranları %50 civarında olmuştur, bundan dolayı düşük oranın yükseltilmesi ve mesleki eğitimin geliştirilmesi hedeflemektedir. Bu amaçla İtalya, AB

ile ortak çalışmalar yürütmektedir. AB belgelerinde belirtilen kriterlere uyum için çaba göstermektedir (Tosun, 2011,107).

2.5.4.4. Almanya' da Mesleki Eğitim

Almanya'nın mesleki eğitim modelinde, eğitim sistemi düzenlenerek tek bir sistem altında birleştirilmiştir. STK ve sanayi odalarının görevleri paylaştırılmıştır. 2001 yılında yapılan düzenleme ile mesleki eğitime katılan öğrencilerin % 78 i başarılı olmuşlardır. 2003 yılında yapılan yeni bir düzenleme ile küçük işletmeler hariç diğerlerine çirak çalıştırma zorunluluğu getirilmiştir. Bu zorunluluk hem teorik eğitim hem de uygulama stajı imkanı sunmuştur (Öçal, 2008:17).

Almanya'da mesleki eğitim okul sektör iş birliği içinde yürütülmektedir. Buna ikili sistem denir. Sistemin temelleri eski ortaçağ dönemlerine dayanmaktadır. Bu sistem meslek okullarında ortaöğretimi tamamlayan öğrencilere teorik eğitimle birlikte uygulamanın da verildiği modeldir. 15'li yaşlardan itibaren haftanın 3 ya da 4 günü teorik eğitim diğer günlerde de uygulama olarak verilen eğitim ile devam etmektedir. Öğrenciler 18 yaşına geldiklerinde başarılı olmaları durumunda bu sistemden mezun olmaktadır (Özdemir, TOBB AB daire Başkanlığı;5). Dual sistem sayesinde meslek ile bilgiler kazanırken, diğer kültür ve teorik eğitim dersleri de devam etmektedir. Bu öğrenci için büyük bir tecrübedir. 2007 yılı itibariyle meslek edindirme kurumları bir çok işletme tarafından onaylanan 346 meslek dalı vardır. Tüm mesleklerin eğitim ve uygulama süresi 2,5-4 yıl olarak değişmektedir. Verilen eğitimler neticesinde belli alanlarda uzmanlaşmanın yanı sıra belli alanlarda da ara eleman yetiştirilmektedir. Her geçen gün güncellenen meslek dalları listeye ilave edilmektedir (Altay ve Üstün, 2011).

Eğitim sistemine göre, mesleki eğitime geçiş ortaöğretimin ikinci basamağında görülür. Bu durum Almanya'nın önemli bir endüstri ülkesi olmasının büyük bir örneğidir. Ülke genelinde bulunan meslek okulları eğitimin büyük bir çoğunluğunu öğrencilerin bizzat kendilerinin yaptığı uygulamalara göre programlamışlardır. Bu durum mesleki eğitimin esas olarak işletme içinde gerçekleşeceği yaklaşımından kaynaklanmaktadır (Nayır, 2006).

2.5.4.5. Fransa’ da Mesleki Eğitim

Mesleki eğitime bu ülkede 15 yaşından sonra başlanmaktadır. Genel eğitimi tamamladıktan sonra meslek eğitimine katılmak isteyen öğrenciler; mesleki yetiştirme, teknik eğitim ve endüstriyel çıraklık arasından herhangi birini seçebilme olanağına sahiptir (Nayır, 2006).

Fransa da eğitimin diğer boyutu olan mesleki eğitimden Fransa Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur. 1993 Aralık 20 de yapılan kanun gereği “milli eğitim sistemi; öğrencinin tamamladığı eğitim sistemine bakılmaksızın her öğrencinin mesleki eğitiminden devlet sorumludur”. Bu sorumluluk esas olarak gençlerin mesleki eğitiminden sorumlu olunmasıdır. Mesleklere İlişkin Ulusal Bilgi Bürosu (ONISEP) ve Bilgi ve Rehberlik Merkezi (CIO) gibi kurumların aracılığıyla örgün eğitime tabi olan ya da dışında kalan kişilere mesleki bilgilendirme, mesleki belge paylaşımı ve öğrencilere rehberlik hizmeti gibi durumlardan oluşmaktadır. Örgün eğitim dışında kalan öğrencilere 1980’li yıllardan bu yana rehberlik edilmektedir. 16-25 yaş arası gençler 1982 yılından beri bireysel rehberlik hizmeti almaktadırlar. Ayrıca 16-25 yaş arası gençlere bir iş sahibi olmaksızın iş sözleşmesine bakılmadan rehberlik eden yerel ajanslar da vardır (İŞKUR, 2003).

Öçal’a (2008) göre, Fransa’da mesleki eğitim genel ve meslek lise aynı sistem dâhilinde yer almaktadır. Öğrenciler ortaokulun ikinci yılında mesleki eğitime giriş yaparlar. Ayrıca öğrenci mesleki eğitimden sonra sektöre devam edebilir, bu eğitimi yükseköğretim de tamamlayabilir. Lise eğitimini yarıda bırakan öğrenciler mesleki eğitim almalarından dolayı çıraklık belgesi ya da temel mesleki eğitim sertifikası almaya hak kazanırlar. Bu belge sayesinde iş hayatında da yer edinirler. Fransa eğitim sistemine göre diğer eğitim birimleri de alınan her türlü diploma ve belgenin karşılığı sektör içinde istihdam olanağı sunmaktadır.

Altay ve Üstün’ün (2011) Mesleki eğitim sistemi üzerine yaptığı çalışmada Fransa’daki mesleki eğitimde ölçme ve değerlendirme kısmından şöyle bahsedilmiştir: genel/teknik öğretimin ikinci devrenin ilk yarısının sonunda genel ya da teknik olmak üzere ikisinden birinde seçim yapılır. (3a) Ulusal eğitim standartları sınıflamasında bu kademe tamamlanır ve meslek okulunda iki yılın sonunda (3b) seviyesine ulaşılır. Daha sonra tüm öğrenciler ulusal bir sınava girerler, yükseköğretimde ilerlemeye bağlı bir belgeye sahip olurlar. Bununla birlikte mesleki

yeterlilik belgesi olan öğrenciler iş piyasasında yer edinirler.

Meslek lisesi ya da teknik kolej mezunu öğrenciler mesleki yeterlilik sertifikası ile iş hayatına katılabilir ya da akademik eğitimlerine devam edebilmektedir. Temel eğitimi tamamlayan öğrenciler tercih ettikleri alanda işverenden sertifika almak için bir ile üç yıl arasında eğitim almak zorundadır (Tosun, 2010:107).

2.5.4.6. İngiltere’de Mesleki Eğitim

İngiltere’de 5-16 yaşlarında başlayan eğitim ülke genelinde ortak bir müfredat doğrultusunda verilmektedir. Bu eğitimden sonra sertifika sınavları yapılmaktadır. Genel ortaöğretim sertifikasına (GCSE-General Certificate of Second Education) sahip bir öğrenci yapılan sınavlar neticesinde başarılı olmaları durumunda üniversite eğitimine başvurabilirler. Her üniversite, başvuru yapan öğrencilerin genel başarı puanlarına göre okula girişte ayrı bir sınav daha yapmaktadır. İngiliz eğitim modelinde bu durum tüm öğrencinin akademik başarı ve bireysel yeteneklerine göre üniversitelere kabul edildiğini göstermektedir. Öğrenciler sertifika sınavına girmek istemiyorsa yapılan bir mülakat neticesinde modern çıraklık adı altında sektörde istihdam edilir. NVQ (National Vocational Qualification - Ulusal mesleki yeterlilik) denilen u sistem içinde öğrenciler farklı yaklaşımlarda teknik okullarda eğitim yanı sıra sektörde istihdam edilerek mesleki bilgi ve yetenek kazanırlar. Öğrenciler istemeleri durumunda eğitimin 3. yılında ilgili bölüme sınava tabi olmadan geçebilirler. Mesleki eğitimin her aşamasında değerlendirmeyi işletmeler yapmaktadır (MEB Teftiş Kurulu başkanlığı, 2007:10). Öğrencilerin niteliklerine göre düzenlemeler yapılmakta ve ileri seviyede Genel Eğitim Sertifikası, Genel Ulusal Mesleki Nitelikler ve Ulusal Mesleki Nitelikler gibi sertifikalar ile öğrenciler değerlendirilir. Ortaöğretime devam etmek istemeyen öğrencilere niteliklerine göre mülakatlar yapıp istihdam olmalarında yardımcı olunur (Öçal, 2008).

2.5.4.7. Finlandiya’da Mesleki Eğitim

Temel 7-16 yaş aralığında bulunan çocukları kapsamaktadır. Mesleki eğitim hemen hemen tüm eğitim kurumlarında çıraklık seviyesinde başlar. İcra edilen mesleklerin yeterliliği 2-3 yıl sürer, öğretim birçok alanda uzmanlaşmış meslek kuruluşlarında verilir. Finlandiya yükseköğretimi iki şekilde verilir. Üniversiteler tamamen bilimsel çalışma yapar, diğer politeknikalar tamam mesleki olarak sektöre yöneliktir ve işlemleri yüksek mesleki yeterliliklere göre belirlemişlerdir. Politeknik genellikle bir ortaöğretim veya olgunluk sınavını ya da ikinci bölümünü tamamlayan öğrenciler için

mesleki yükseköğretim fırsatı verilir (Altay ve Üstün,2011).

Öçal (2008) mesleki eğitim ve mesleki yönlendirme çalışmasında; Finlandiya da mesleki eğitimin ortaöğretim çağında başladığını bu eğitimin ücretsiz olduğunu ayrıca dar gelirlili ailelerin çocuklarına burs imkânı sunulduğunu ifade etmiştir. Aynı zamanda meslek eğitimi olarak polislik ve hava kontrolörlüğü gibi alanlarda eğitimler verildiğini söylemiştir.

2.5.4.8. İspanya’da Mesleki Eğitim

İspanya eğitim modelinde zorunlu eğitimi süresi 6 yıldır. Her biri iki dönemden oluşarak 3 yıl sürmektedir. Zorunlu ortaöğretim dört yıl sürer ve bilimsel, klasik, teknik alanları kapsar. Bu eğitim kademesini başarı ile tamamlayan öğrenciler iki yıllık bir eğitimin sonunda mesleğe yönelirler. 2 yılın sonunda ‘‘ bachalerito’’ sınavına girerek başarılı olan öğrenciler teknisyen diploması alırlar (Altay ve Üstün, 2011).

İspanyollar meslek eğitimi süre bakımından sınıflandırıp, kısa süreli ve uzun süreli olmak üzere iki şekilde belirlemişlerdir. Kısa süreli meslek eğitiminde genel orta öğretime devam etmek istemeyen öğrenciler teorik kısmı iki yılda tamamlayarak teknisyen diplomasını almaya hak kazanırlar. Uzmanlık gerektiren bölümlerde belli bir süre eğitim verilmektedir. Kısa süreli eğitimden sonra ilave olarak üç yıl alınan eğitim tamamlandığında uzman teknisyen olarak mezun olurlar. Burada mesleki eğitimin amaçlarından birisi uzmanlık derecesinde eğitim almış insan gücünün oluşturulması olarak ifade edilmektedir (Öçal, 2008).

2.6. Mesleki Eğitim Politikaları

Kalkınma planlarında zorunlu bir gereklilik olarak eğitimden bahsedilmiştir. Gelişmişlik göstergesi ülkenin okuryazar sayısı ile aynı doğrultudur. Dolayısıyla hükümetlerin son yıllarda öncelikli olarak bütçeden en fazla eğitim kalemine ödenek ayrılmıştır. Kalkınma bakanlığınca hazırlanan Onuncu Kalkınma planı 2014- 2018 yılları arasında kapsayacak şekilde hedeflenmiştir.

Onuncu kalkınma planında mesleki eğitim ilgili politikalar:

- ‘‘Madde 144: Bu madde ile Eğitim sisteminde kişilere bilgi ve yetenek kazandırmak yaşam boyu öğrenme kapsamında devam ettirilecektir.

- Madde 156: Mesleki eğitim farklı ekonomik kaynaklar oluşturup, özel sektör tarafından desteklenecektir.
- Madde 158: Eğitim modeli ile sektör arasında iş birliği uzun vadeli yapılacak, aradaki farklı uygulamalar giderilecektir.
- Madde 159: Eğitim ve öğretim programları ulusal yeterlilik kurumu ile revize edilecek, hem ülke genelinde hem uluslararası geçerliliği olan bir sertifika ve diploma verilecektir.
- Madde 160: Tüm mesleki eğitim programlarında bütünlük sağlanacak, yoğun bir uygulama eğitimine ağırlık verilecektir (Onuncu Kalkınma Planı, 2014-2018)''.

Diğer kalkınma planlarında da mesleki eğitim politikalarından bahsedilmiştir. Dokuzuncu kalkınma planı 2007-2013 yıllarını kapsayacak şekilde planlanmıştır.

Dokuzuncu kalkınma planında mesleki eğitim ilgili politikalar:

- ‘‘Mesleki eğitimin geliştirilmesi için yapılan çalışmalarda eğitim ve öğretim için ortaöğretim ve yükseköğretim kademeleri arasında program bütünlüğü olmadığı, piyasa insan gücü istihdam edilemediği dolayısıyla meslek eğitimine talebin azaldığı anlaşılmaktadır(Dokuzuncu Kalkınma Planı, 2007-2013)''.
- ‘‘Bireylerin kazanımları neticesinde belgelendirme ve sertifikalandırma kuruluşunun olmadığı anlaşılmaktadır. Eğitim kurumları ve sektör iş birliği ile meslek standartlarının oluşturulması için Yeterlilik Kurumu çalışmaları yapılacaktır (Dokuzuncu Kalkınma Planı, 2007-2013)''.

OECD raporlarına göre, mesleki eğitimde okullaşma oranı bir hayli artmıştır. 2003 yılından 2013 yıllara gelindiğinde bu oran %37'lerden %51'e kadar artmıştır. Ancak bu okullaşma oranına göre mezun durumu OECD ülkelerinin oranına yetişememiştir. İlkokul eğitimini tamamlayan gençler çırak olarak iş hayatında yerlerini almışlardır. Bu süre boyunca mesleki eğitim merkezlerinde eğitim faaliyetlerine devam etmişlerdir. Mesleki eğitim merkezlerindeki eğitimin büyük bir kısmını iş yerleri ve işletmelerde geçirerek tamamlarlar (OECD raporu, 2013; mebk12.meb.gov.tr. erişim tarihi:01/06/2014).

2.7. Mesleki Eğitim Projeleri

Türkiye’de mesleki eğitim projeleri AB tarafından desteklenen hibeler ile sağlanmaya çalışmaktadır. Bu projelerden ilki Mesleki Eğitim ve Öğretimi Güçlendirme Projesi (MEGEP) diğeri Mesleki ve Teknik Eğitim Modernizasyonu (METEM) projesidir.

Bu projelerden başka farklı projeler de vardır.

Son on yıllık zaman diliminde mesleki eğitim müfredatlarında güncellemeler ve yeni düzenlemeler yapılmış ve uygulamaya konmuştur:

- Mesleki Eğitim ve Öğretimin Modernizasyonu Projesi (MVET, 2003-06), VET proje ile birlikte eğitim müfredatının yanı sıra öğretmenlerin yeterlilikleri gözden geçirilmiştir. Bu bağlamda öğrenciyi merkeze alan sistem düşünülerek modüler eğitim geliştirilmiştir.
- Avrupa Birliği ve Sosyal ortakların çalışması ile mesleki eğitimin güçlendirilmesi projesi hayata geçirilmiştir. Yaklaşık olarak 17 alan ve 64 branşta yapılan uygulamalar ile yeni iş istihdamı oluşturma hedeflenmiştir. Hızla gelişen dünyada refah seviyesini yakalamak için mesleki anlamda birçok modernizasyon yapmak gerekli olmuştur. Neticede yeni iş fırsatları, eğitilmiş iş gücü ihtiyacı giderek artmıştır. Ortaya çıkan bu gelişim süreci mesleki eğitimin önemini daha fazla ortaya koymuştur. Mesleki eğitilmiş bireylerin sayısını arttırmak için ortak paydada buluşarak yeni projeler üretmeye başlanmıştır. Bu proje ilk olarak 30 vilayet genlinde 40 mesleki ve teknik eğitim kurumunda pilot olarak uygulanmaya başlanmıştır (MEGEP Projesi, meb.gov.tr). Yine bu proje kapsamında mesleki ortaöğretim kurumlarında ders kitapları modüler öğretim ile güçlendirilmiştir.
- İstihdam İçin Mesleki Eğitim Projesi (IMEP, 2009) ile yeni imkânları yaratarak işsizliği azaltmak amaçlanmıştır. Bu yüzden ülkemizde istihdam yaratmak için eğitim kurumları ve işletmeler ortak kararlar alarak iş birliği içinde olma kararı almışlardır. Eğitim öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler ile mesleklerini ve kendilerini daha iyi geliştirmeleri için ortak programlar yürütülmesine karar verilmiştir (İŞKUR İMEP,2009).

Proje ile birlikte herkesin yaşam boyu öğrenme modeline katılması istenmektedir. Ayrıca yükseköğrenim görmüş bireylerin genel olarak farklı alanlarda uzmanlaşmaları amaçlanmaktadır.

- Mesleki eğitim alanında yapılan başka bir çalışma TÜBİTAK ortaklığıyla 15.000 öğretmen ve İdareciye Girişimcilik eğitimi verilmesi bu

- proje ile amaçlanmıştır (OECD, 2013; abdigme.meb.gov.tr. Erişim tarihi:01/06/2014).

METEM Projesi, dönem dönem yapılan kalkınma planlarında mesleki yeterlilik ve gelişimlere sıkça değinilmiştir. Diğer kalkınma planlarında olduğu gibi beş yıllık kalkınma planlarından sekizincisinde mesleki eğitimin plan hedef ve politikalarından bahsedilmiştir. Farklı dönemlerde yapılan milli eğitim şuralarında mesleki eğitimin yeniden yapılandırılması ve kaynakların daha verimli kullanılması için kararlar alınmıştır. Bu doğrultuda nüfusu az olan yerleşim yerlerinde bulunan mesleki ortaöğretim kurumları proje kapsamında mesleki ve teknik merkezi olarak tek bir birim altında toplanmıştır (METEM Değerlendirmesi Raporu,2006).

Mesleki ve teknik eğitimin modernizasyonu projesinin amacı, mesleki eğitim alanında öğretmen yetiştirme ve mesleki konularda bilgilendirme amacıyla yapılmış bir projedir. Türkiye ile AB Komisyonu arasında 1997 yılında imzalanan mali anlaşma ve 2001 yılında imzalanan ek sözleşme gereğince daha modern ve gelişmelere açık bir mesleki eğitime ilişkin kapasite artırımını amaçlayan bir projedir (Özekin, 2010,48)

(MESGEP) Mesleki Becerilerin Geliştirilmesi Projesi ile birlikte özellikle özel yeteneğe sahip olan bireylerin ilgi alanlarında desteklenerek mesleki gelişimlerinin daha üst seviyeye çıkarılması amaçlanmıştır.

Bu projenin ulaşılmak istenen hedefleri:

Ülkemizde işsizlik büyük problemler arasında yer almaktadır. Mesleki eğitim ile piyasaya kalifiye eleman yetiştirmek amaçlanmıştır. projenin başka bir amacı da dezavantajlı grupların toplum içinde yer edinmeleri ve yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilecek konuma gelmeleridir.

- Engelli birey olmaları dolayısıyla eğitim alamayan gruplar,
- Kişisel güvenlikleri nedeniyle zorunlu göç edenler,
- Aile içinde şiddete uğrayan kadınlar,
- Maddi ve bazı nedenlerden dolayı eğitim alamayan kişiler,
- Eşi vefat etmiş hanımlar, anne ve babası kaybetmiş çocuklar
- Tutuklu ve Mahkûmları meslek sahibi yapmak veya değiştirmek,
- Ev hanımlarını meslek sahibi yapmak (Mesleki becerilerin geliştirilmesi projesi, mtegm.gov.tr. erişim tarihi:24/06/2015).

2.8. Mesleki Eğitim Sektör İhtiyacı

Mesleki eğitim almış olan bireylerin rolü kuşkusuz iş ortamında çok önemlidir. Son yıllarda sektörde iş bilen ara eleman ihtiyacı giderek artmıştır. İşletmeler aldıkları elemanların doğrudan üretim sürecine katılmasını istemektedir. Dolayısıyla çalışanlara işin niteliğinin öğretilmesini bir zaman kaybı olarak görmektedirler. Personele iş başı eğitim maliyet artışı olarak görülmektedir. Ancak işletmeler bu ara eleman olan stajyerler sayesinde kadrolu çalışanlara göre daha fazla verim almaktadırlar. Bazı işletmeler tarafından da meslek gruplarının bir kaçında öğrencilerin iş yerinde verimli olamadıklarını hatta problemlili durumlara sebep oldukları düşünülmektedir.

İşletmeler için sektörde hızlı bir yarış vardır. Her geçen zaman onlar için üretimi ifade etmektedir. Bu üretim sadece mal üreten işletmeler açısından düşünülmemeli, hizmet üreten işletmeler de bu gruba dâhil edilmelidir.

Sektörün iş bilen eleman ihtiyacı bugün ortaya çıkmış bir yaklaşım değildir. Önceki yıllarda bu daha az iken 2000'li yılların yarısında giderek artmış çoğalmıştır. Sektörde işi bilen ara eleman ve kadrolu eleman arayışı doğmuştur. Bazı meslek kollarında bu arayışı yoğun iken bir diğer meslek kolunda daha az olabilmektedir.

Meslek liselerinde öğrenci artışı da ara eleman ihtiyacını hem olumlu hem de olumsuz etkilemiştir. 2010 yılından önce meslek lisesi öğrencilerinin yükseköğretime yerleşmede katsayı sorunu olduğu zamanda meslek lisesinde eğitim görmek için talep bir hayli azdı. Ancak katsayı probleminin ortadan kalkmasından sonra, düz liselerin de Anadolu ve meslek liseleri gibi olması mevcut sayı arttırmıştır.

Çizelge 2.16: Yıllara göre Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okul, Öğrenci, Öğretmen mezun öğrenci sayıları

Okul Türü	Öğretim Yılı	Okul/Birim	Öğretmen	Öğrenci	Mezun
Mesleki ve teknik ortaokul ve lise	1923/'24	64	583	6 547	-
	1940/'41	103	1 355	20 264	2 995
	1960/'61	530	8 333	108 221	23 507
	1980/'81	1 864	33 969	520 332	101 240
	2004/'05	3 877	74 405	1 102 394	211 323
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	2005/'06	4 029	82 736	1 182 637	235 219
	2006/'07	4 244	84 276	1 244 499	263 726
	2007/'08	4 450	84 771	1 264 870	108 235
	2008/'09	4 622	88 924	1 565 264	182 450
	2009/'10	4 846	94 966	1 819 448	263 416
	2010/'11	5 179	104 327	2 072 487	314 448
	2011/'12	5 501	113 098	2 090 220	332 154
	2012/'13	6 204	135 502	2 269 651	339 270

Kaynak: <http://sgb.meb.gov.tr/> Milli eğitim İstatistikleri Örgün eğitim erişim tarihi:15/09/2014

Çizelge 2.16 da ortaöğretim öğrencilerinin cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar olan öğretmen, öğrenci, mezun okul sayıları verilmiştir. 2010 yılından sonra meslek lisesi öğrencilerinin sayısında ciddi bir artış olmuştur. Bunun nedeni olarak da yukarıda ifade ettiğimiz gibi katsayı probleminin çözülmesinin etkisi olarak yorumlarız. Cumhuriyetin ilk yıllarında Osmanlı devleti zamanında kalma 64 okul mevcuttur. Yıl 2014 olduğunda mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumu 6204 olmuştur. Mesleki eğitime yapılan yatırımın nedenli artış göstermiş olduğu çizelgeden anlaşılmıştır. Öğretmen sayısının da ciddi bir biçimde arttığı gözlemlenmiştir.

2.9. Mesleki Eğitimin Yararları

Türkiye nüfusa göre AB ülkelerin arasında en genç bireylere sahiptir. Nüfusun büyük bir çoğunluğu 18 yaşın altında olan gençlerden oluşmaktadır. Yaklaşık 1 milyon insan da eğitim faaliyetlerine başvurmaktadır. Ayrıca öğrenci nüfusunun %10-12 si

Üniversitelerden lisans eğitimini tamamlayarak mezun olmaktadır. Geriye kalan büyük bir çoğunluk maalesef mesleki eğitimden yoksun kalmaktadır. Örgün mesleki eğitim sistemi okullarda hem işletmeler açısından maddi külfeti yoğun görülmektedir. Örgün mesleki eğitim neticesinde her dönemde tüm öğrencilerin mesleki yeterliliğe sahip öğrenciler mezun olamamaktadır. Usta çırak modeli meslek öğrenme açısından %100 istihdam olanağı sağlamıştır. Mesleki eğitim örgün eğitime göre tercih edilme nedenlerinden biri daha iktisadi ve verimli olmasıdır. İş hayatında meslekler ile iş disiplinin sağlanması, çalışanların ve öğrencilerin sosyal güvenlik kapsamına alınması, mesleki yeterlik mesleklerin tanımlanması ve özelliklerinin yapılması, mesleki kalitenin geliştirilmesi, eğitimde öğrenciler için fırsat eşitliğinin sağlanması yararlıdır (MEB, meb12.meb.gov.tr/).

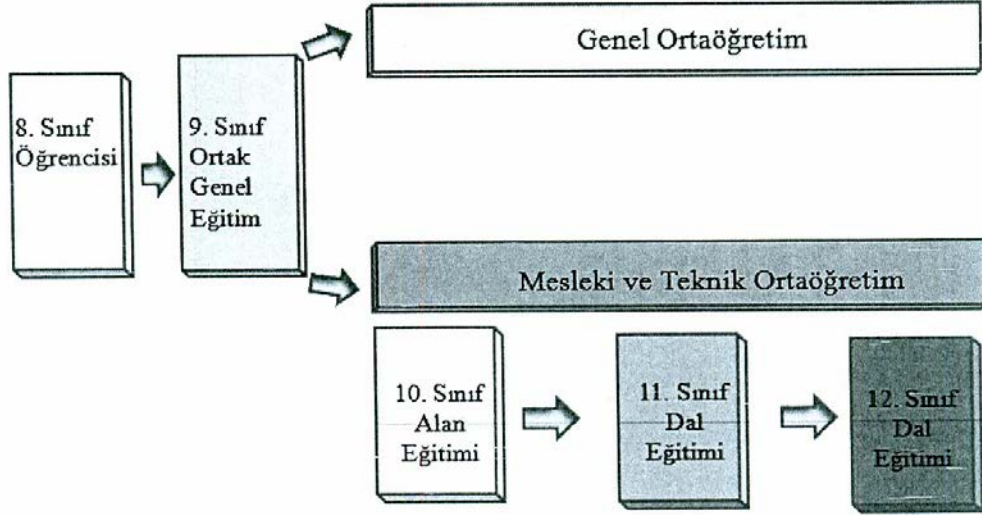
Bugün küresel dünyada işsizlik ile mücadelede;

- Diğer Ülkeler ile rekabet ortamında yer almak,
- Türkiye’de mal ve hizmet üretim aşamasında diğer ülkelerin çalışanlara tanımış olduğu hakları kendi vatandaşlarına da uygulayabilmesi ,
- İktisadi olarak mal ve hizmetlerin üretimini arttırmak,
- Sadece tüketen bir toplum değil, üreten ve satan ülke olabilmek için mesleki eğitim önemli olmuştur (Gökmen, 2010).

2.10. Mesleki Eğitimde Okul – Sektör İş birliği

TUIK verilerine göre 2015 yılı verilerine göre Türkiye toplam nüfusu 78.741.053 kişiye ulaşmıştır. 2023 yılında nüfus 84.247.088 kişi olması beklenmektedir. (Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi Eylem Planı 2014-2018, 13). Nüfus artışına paralel olarak sektörde ihtiyaç aynı doğrultuda artacaktır.

2014 yapılan değişiklikle tüm meslek liseleri mesleki ve teknik anadolu lisesi olarak değiştirilmiştir.

Şekil 2.2: Öğrencilerin Yönelimi ve Mesleki Eğitim Süreci

Kaynak: Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi Eylem Planı 2014-2018.

Şekil 2.2’de görüldüğü üzere 8. sınıftan mezun olan öğrenciler ortaöğretime geldiğinde diğer liseler ile ortak derslere sahiptir. Öğrenci istediği takdirde 9. sınıfta okul değişikliğine gidebilir. 10. sınıfta öğrenciler ortak alan dersleri ile eğitim faaliyetlerine devam ederler. 11. ve 12. sınıfta öğrenciler dallara göre ayrılmışlardır ve alanlarında bulunan dallarda uzmanlaşırlar (Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi Eylem Planı 2014-2018, 18).

Öğrenciler mesleki eğitimleri, işletmelerde usta eğitimcilerin yanında çıraklık yaparak alırlar. Meslek ile bilgiler öğrencilere iş yerlerinde oluşturulan ortamlarda aktarılır. Daha çok mesleki ve teknik eğitimin gelişmediği yerlerde iş yeri temelli öğrenme modeli kullanılmaktadır. Bu sistemin okul temelli öğrenmeye göre farkı yüksek maliyet gerektiren sisteme ihtiyaç olmamasıdır. Bu model sayesinde öğrenciler işletmelerde girişimcilik, problem çözme becerisi gibi yetenekleri de kazanmaktadırlar (Mesleki ve teknik Eğitim Çalıştayı, 2012, 48).

Dünyada yeni ekonomik koşullara göre başarılı olmanın birinci maddesi iyi mesleki eğitim almış bireyleri işletmelerde istihdam etmektir. Mesleki eğitimde “kalifiye eleman” veya ara eleman olarak adlandırılan meslek lisesi ve meslek yüksekokulu mezunlarının “stratejik iş gücü” olarak da tanımlandığı görülmektedir (Tunçalp, 2013; 8).

Mesleki Eğitim mevzuatına göre, işletmelerde yirmi ve daha fazla iş görene sahip işletmelerde beceri eğitim uygulamalarına katılmaları gerekir (Şencan, 2008:28).

Mesleki eğitimde işletme ve okulların belli hedeflere ulaşmak için yapılan stratejik ortaklığa ve işbirliğini anlayabiliriz. Bu müşterek hedefler bilgi, beceri ve ustalık-uzmanlık kazandırmayı ifade eder. Sistemin üstünlüğü, kamu okullarında araç gereç ve kaynakların yetersiz olmaları durumunda işletmelerin sahip olduğu kaynaklardan ileri gelmektedir (Günay, 2014, 63).

Sektör iş birliği okul ile yenilik içinde devam edecektir. Okulda anlatılan teorik eğitim ve atölyelerde yapılan uygulamalar sınırlı ölçüde olmaktadır. Öğrenci birebir uygulama ve işin kendisini yapması işletmelerde sektör içinde yapılmaktadır. Sektör okulda öğrenilen eğitimi içine kapsayan bir durum olmuştur.

2.11. Staj Kavramı

Staj kavramı Türk Dil Kurumu'na göre; meslek edinmek veya mesleki bilgisini arttırmak isteyen bir kişinin, bir kurumda çalışarak geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemi olarak ifade edilmiştir (TDK, 2014).

Staj ifadesinin daha geniş tanımı, işletmelerde teorik olarak edinilmiş bilgilerin, okul dışında iş başında yönlendirmeler neticesinde davranış ve yetenek kazanma sürecidir (Çetin akt.Günay, 2014, 58).

Staj öğrencilerin derslerde gördükleri eğitimin nasıl uygulandığını görme fırsatı veren çalışma hayatına uyum sağlama açısından son derece önemli olan çalışma sürecidir (<http://www.bayar.edu.tr/~fef>).

Staj eğitiminin, öğrencilerin eğitim kurumlarından aldıkları teorik bilgileri uygulamaya dönüştürebilmeleri, onların ileride çalışacakları işi ve sektörü tanıyabilmeleri açısından büyük bir önem taşımaktadır (Yazıt, 2013; 37).

Staj, öğrenciye iş ortamında kariyer olanaklarını gözlemlemek ve iş ve işyeri ile ilgili fikir sahibi olması için bir fırsattır (Aymanıuy ve Aymanıuy, 2011).

Staj öğrencilerin eğitim hayatları boyunca uygulama imkânı sunulan alanlardan birisidir. Okullarda verilen eğitim teorik olarak pratiğe göre sınırlı kalmaktadır. Burada devreye işletmeler girmekte olup teorik eğitimin yanında uygulama eğitimini de karşılamaktadır. İşletmelerde bulunan aletler, makinalar ve yeni hizmet anlayışları

öğrenci pratiği için oldukça verimli bir süreç olmasına neden olur.

2.11.1. Okullarda Staj Yerinin Belirlenmesi

Ülkemizde tüm meslek liselerinde okul türlerine bağlı olarak staj süresi ve zamana göre değişen sözleşme türleri mevcuttur. Bu sözleşmelerde staj yerinin belirlenmesinde bazı kriterler vardır. Bu bağlamda otelcilik ve turizm meslek liselerinde staj yerlerinin konaklama ve süre ile ilgili değişiklikler mevcuttur.

Sınıf geçme sistemini uygulayan otelcilik ve turizm meslek liselerinde mesleki eğitim yönergesinin üçüncü bölüm 10. Maddesinde

‘‘öğrencilerin staj yapacakları işletmelerin yerinde kontrolü ve uygunluğu için okul müdürü başkanlığında bir komisyon kurulur. Komisyon üyeleri işletme personeli ve şubeleşmesini tamamlamayan işletmeler stajyer göndermez.’’ hükmü ile madde 11 de ise *‘‘ İşletmelere öğrenciler yerleştirilirken sınıf rehber öğretmeni, öğrencinin ikametgah ve maddi durumu göz önünde bulundurulur’’* ifadeleri dikkate alınır. (meb mevzuat.gov.tr,2014)

Mesleki ve Teknik Eğitimin diğer meslek lisesi programlarında staj yerinin belirlenmesi ile ilgili şu maddeler yer alıyor;

- ‘‘a) staj uygulamasının yapılacağı öğrencinin öğrenim alanı ve dalına uygunluğuna bakılır.,*
- b) Staj uygulamasını yapılacağı işletmelere belli öğrenci sayısında onlara rehberlik etmek üzere pedagojik formasyon almış meslek ya da branş öğretmenleri ya da usta öğreticiler görevlendirilir.*
- c) Eğer eğitim kurumunda yeterli öğretmen, usta öğretici olmaması durumunda okul idaresi tarafından açılan kurs ile personel eksikliği giderilir,*
- ç) Alan ile ilgili gerekli olan malzemeleri temin edilir,,*
- d) İşletme tarafından stajyer öğrenciye verilen ücret,*
- h) Stajyer öğrencilerin izin durumu gibi konular’’* (MEB Mevzuat, 2014).

Ortaöğretim Kurumları yönetmeliğinin 128. Maddesine Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrencilerin hangi işletmelerde staj yapacağı nisan ayının ilk haftasının okul müdürü başkanlığında meslek dersleri öğretmenleri ve atölye şeflerinin katılımıyla

belirlenir. Yapılan planlama ile birlikte uygun görülen başka işletme bulunması durumunda bu işletmelere de öğrenci gönderilebilir (Ortaöğretim Kurumlar Yön. Md:128, 2014).

Öğrencilerin kendileri tarafından bulunan işletmeler okul yönetimine sunulup, koordinatör öğretmenler tarafından işletme yerinde kontrol edilir, uygunluğu sabit ise öğrencinin bahsi geçen işletmede staj eğitimini görmesi onaylanır.

2.11.2. Staj Süresi

Mesleki eğitim alan öğrenciler okul türlerine göre teorik eğitimden sonra işletmelerde staj eğitim görmekte-dirler. Okul türleri ve sınıfa göre staj süresi aşağıda gösterilmiştir:

- Endüstri ve kız meslek liseleri ve anadolu meslek kısımları 12. sınıf öğrencileri alan ve dalları ile ilgili hafta 3 gün staj eğitimine katılmaktadırlar.
- Anadolu ve teknik liselerin 11 ve 12. Sınıf öğrencileri yaz döneminde 300 saat staj yapmak yükümlüdürler.
- Otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencileri Nisan ve ekim aylarını kapsayan dönemde 5 aylık süre ile staj eğitimini yapmaktadırlar.
- Sağlık meslek liselerinin 11 ve 12. Sınıf öğrencileri hastane ve sağlık kuruluşlarında 2 gün süre ile 180 saat staj yapmakla yükümlüdürler.
- Genel eğitim öğretim süresinin %35'i işletmelerde staj süresi ile geçmektedir (Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştay, 2012, 14; mtem.meb.gov.tr erişim tarihi:24/06/2015).

“(1) İşletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler okul/ kurum ve işletmelerde teorik eğitim ve uygulama eğitimi görebilirler. Haftada 3 gün okulda mesleki eğitim 2 günde işletmelerde eğitim görebilirler (Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, madde 123/1).”

“(2) Yiyecek içecek hizmetleri, Konaklama hizmetleri, denizcilik gibi alanlarda öğrenim gören öğrencilere ilkim koşullarına bağlı olarak yoğunlaştırılmış bir programa tabi olurlar (Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, madde 63, 121).”

“(3) İşletmelerde öğrenim gören öğrenciler için yapılan mesleki eğitim il milli eğitim müdürlükleri tarafından çalışma takvimine göre düzenlenir (Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, madde 15).”

2.11.3. Staj Eğitiminin Değerlendirilmesi

Staj eğitimi sona eren öğrenciler mesleki ve teknik eğitim programlarına tabi olan öğrenciler hemen dönem sonunda değerlendirme işlemine tabi tutulur. Bu son hafta içinde öğrenciler izinli kabul edilir. İşletmelerde beceri eğitimi yapılan uygulamalı derslerin sınavları yazılı ve/veya uygulamalı olarak yapılır. Sektörün özelliği mevsimselliği gereği yaz tatilinde beceri eğitimi gören öğrencilerin (Otelcilik ve Turizm) değerlendirmesi yeni sezon başında yapılır. Beceri sınavlarını yapan komisyon üyeleri ders öğretmeni, atölye alan şefleri ve sektör temsilcilerinden oluşur. Beceri sınavları puanının %80'ni değerlendirme ya da uygulama sınavından %20 si iş dosyası üzerinden verilir. İşletmelerde staja katılmayan öğrenciler okulda eğitim gördükleri derslerden beceri sınavlarına yani değerlendirmeye katılamazlar (Ortaöğretim kurumlar yönetmeliği md:46,2014).

2.11.4. Staj Eğitiminde Ödenen Ücret ve Sigorta

Beceri eğitiminde işletmeler olarak öğrencilere çalışma saatleri karşılığında belli bir ücret ödenmesi gereklidir. Bu ücret mesleki ve teknik eğitime bağlı okullarda belli dönemde zaman farklılığı göstermesinden dolayı ücret farklılıkları olmuştur. Bu durum yönetmeliklerle açıklığa kavuşturulmuştur.

İşletme ve otelcilik ve turizm Meslek Lisesi okulları arasında yapılan sözleşmeye göre:

‘Madde 6- Staj öğrenimi gören öğrencilere her ayın belli dönemlerinde asgari ücretin %60 net olarak ödenir. Her yıl iki defa zam yapılan asgari ücrete, zam oranında öğrencilerin maaşına yansıtılır. Ayrıca işletmelerde alınan bahşişlerin belli oranda öğrencilere dağıtılması sağlanır’(meb.mevzuat.gov.tr,2014)

İşletmelerde Mesleki Eğitim Gören Mesleki Ve Teknik Eğitim Okul/Kurumu Öğrencilerine Ait Sözleşme Örneği

‘MADDE 6- (1) İşletmelerde staj eğitimini alan öğrencilere çalışmalarının karşılığı olarak asgari ücretin net tutarının 20 den fazla işgöreni olan işletmelerde %30'u, az olan işletmelerde ise %15'den az olmamak koşuluyla ödeme yapılır (3308 Sayılı Kanun, madde 25).

(2) her yıl asgari ücrette yapılan zam oranına bağlı olarak stajyer öğrencilerin de ücretine zam oranında artış yansıtılır (meb

mevzuat,2014).''

5510 ve 3308 sayılı kanunun ilgili maddelerince öğrencilerin staj eğitimi süresince sağlık sigorta primleri okul yönetimi tarafından SGK' ya yaptırılmaktadır. Bu sağlık sigortası içeriği öğrencilerin iş yerlerinde başlarına gelebilecek herhangi bir iş kazası ve meslek hastalığı durumunda hastane ilaç vb. giderler sigorta kapsamında ödenmektedir. İşletme tarafından sigorta kapsamında öğrencilere karşı hiçbir yükümlülüğü yoktur.

2.11.5. Stajda sunulan sosyal imkânlar

Öğrenciler staj eğitimine başladıklarında bazı işletmeler tarafından sosyal imkânlar sunulabilmektedir. Otelcilik ve turizm liseleri öğrencileri yiyecek ve içecek işletmelerinde staj görmelerinden dolayı kendilerine Pazar günü brunchları, yılbaşı baloları düzenlenmektedir. Hatta daha büyük kurumsal otel işletmeleri tarafından yurt dışında bulunan zincir otellerinden çalışma fırsatı ve dolaylı olarak dil gelişimine destek olmaktadır. Ayın personeli seçimi ile de yurt içinde hem tatil hem de kültür turlarına çalışanlarını göndererek ödüllendirmektedirler.

Sanayi ve Eğitim alanında staj yapan öğrencilere yönelik sosyal olanaklar kısıtlı ancak az da olsa işletmeler bayram ve önemli günlerde ikramiye vererek destek olmaktadır. Ayrıca Staj yapılan işletmede öğrenci davranış ve çalışma olarak faydalı olmuş ise öğrenciye eğitim hayatı boyunca burs desteği sağlanmaktadır. Öğrenci okuldan mezun olması ile birlikte aynı işletmede kadrolu eleman olarak da görev almaktadır.

2.11.6. Staj Eğitimi İle İlgili Torba Yasada Yapılan Son Değişiklikler

Mesleki eğitim kanunda stajyer öğrencilerin çalışma ve özlük hakları ile ilgili maddeler yer almaktadır. 6111 sayılı kamuoyunda torba yasa olarak bilinene kanunda mesleki eğitim kanunu ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Aşağıdaki maddelerde yeni düzenlemeler sıralanmıştır:

1) Yapılan değişiklikle lisans öğrencileri de 3308 sayılı kanun hükmünde staj eğitimi gerçekleştireceklerdir.

''6111 sayılı Torba Kanununun 24.maddesi ile 5510 sayılı kanun mesleki eğitim gören öğrencilere yönelik olan madde 3308 sayılı kanunu kapsamında değiştirilmiştir. Bu değişikliğe göre yükseköğretim kurumunda öğrenim gören öğrenciler staj eğitimi

sürelerince iş kazası, meslek hastalığı gibi durumlarda sağlık sigortası kapsamına alınmıştır.”

2) İş ve İşçi Bulma Kurumları tarafından kursiyerlere verilen meslek eğitimi ve öğrencilerin durumu

“İşkur tarafından açılan meslek edindirme, geliştirme gibi kurslara katılan kişiler, eğitim boyunca her türlü iş kazası ve meslek hastalığı gibi durumlarda aileleri ile birlikte genel sağlık sigortası kapsamına alınmıştır.”

3) İşletme bünyesinde 10’den fazla işgören olan kurumların stajyer öğrenci çalıştırma zorunluluğu

“6111 sayılı kanunda 3308 sayılı meslek kanununun 18. Maddesine 20 personele sahip işletmeler stajyer öğrenci çalıştırmakla yükümlüdür ibaresi vardı. Yapılan değişiklikle bu durum 10’den fazla personeli olan işletme stajyer öğrenci çalıştırmakla yükümlüdür olarak güncellenmiştir. Böylece beceri eğitimi yapılacak işletme sayıları artmıştır.”

4) Beceri eğitimi yaptırmayan işletmelerin mali sorumluluğu

“Bu durum 6111 sayılı torba kanunda şöyle açıklanmıştır: 3308 sayılı mesleki eğitim kanunu kapsamında işletmelerde beceri eğitimi yaptırmayan kurumlar

- İşletmelerin bünyesinde 10 ve daha fazla çalışana sahip olanlar her öğrenci için asgari ücretin 1/3 oranında ,
- İşletmelerin bünyesinde 20 ve daha fazla çalışana sahip olanlar her öğrenci için asgari ücretin 2/3 oranında para ödemekle yükümlü tutulmuşlardır.”

5) Stajyer öğrencilere işletmeler tarafından ödenen ücret durumu

“6111 sayılı kanun ile yapılan kanun değişikliğinde stajyer öğrencilere ödenen ücret durumu şöyle ifade edilmiştir.

- İşletmelerde staj eğitimi gören öğrencilere bünyesinde 20 den fazla personeli bulunan öğrencilere asgari ücretin %30’ dan az olmamak koşuluyla, yine işletme bünyesinde 20 den az personeli bulunan işletmeler için asgari ücretin %15’ den,

- Mesleki eğitim merkezleri bünyesinde bulunan yaygın eğitim öğrencilerine statüsü aday çırak ve çırak olanlara yaşına uygun olarak asgari ücretin %30’dan az ücret ödenmesi engellenmiştir” (<http://asm.gov.tr>,2014)

2.12. Konu İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Mesleki eğitim alan öğrencilerin staj eğitimleri sırasında karşılaştığı problemler

üzerine birçok çalışma geçmişten günümüze yapılmıştır.

Nayır (2006;) Ticaret meslek lisesi öğrencilerinin staj eğitiminden beklentileri ve staj eğitimi sırasında karşılaştıkları problemler adlı çalışmada; öğrenciler staj için işletmeyi aile ve çevresinden bulduğu sonucuna ulaşmıştır. Bir diğer sonuçta: staj yapılan işletme türünün yarısından biraz fazlası özel sektörden oluştuğu diğer kısmının kamu sektöründen meydana geldiği tespit edilmiştir. Yine öğrenciler işletmelerde yeterli malzeme ve ekipmanın olmadığı sorularına verdiği yanıtlardan tespit edilmiştir. Araştırmadan öğrencilerin yarısının staj sonrasında yenilik ve yaklaşımlar gibi beceriler, iş imkânı gibi beklentiler içinde olmaktadır. Bu sonuçlar ışığında şu öneriler geliştirilmiştir:

- Staj yapılacak işletmenin okul tarafından bulunması gerektiğini,
- Koordinatör öğretmenlerin öğrenciler ile daha fazla ilgilenmeleri ve daha fazla koordinasyon içinde olmalarını,
- Yine öğretmenler iş yerlerinde çalışan personelin usta öğreticilik belgelerinin kontrolünü yapmalarını,
- Öğrencilere staj süresince ödenen ücretin arttırılması gerektiğini, yapılan çalışma neticesinde öneri olarak sunmuştur

Taşkın, (2006) ortaöğretim turizm eğitiminde staj ve İzmir ili anadolu otelcilik turizm meslek liselerinde bir uygulama adlı çalışmada Türkiye’de bulunan turizm ve otelcilik okullarında öğrenim gören öğrencilerin staj eğitimi durumları yerinde incelenmiştir. Öğrencilerin beceri eğitimi öncesi ve sonrasında yaşadıkları varsa olumsuz durumlar araştırılmıştır. Bu çalışmada şu sonuçlar varılmıştır.

- Beceri eğitiminde yer alan öğrenciler uzun çalışma saatleri olduğu, yasal çalışma saatleri üzerinde çalıştıklarında ücret alamadıkları,
- Öğrencilerin çalışma karşılıkları olarak ücretlerin zamanında ödenmediği
- Yorucu ve ağır çalışma koşullarından dolayı öğrencileri mesleğe karşı soğuk olmalarına neden olduğu,
- İşletmede kadrolu personelin kendi işlerini öğrencilere yaptırdığı,
- Öğrencilerin bazı işletmelerde uyum sorunu yaşadığı
- İşletmelerde işin usta öğreticisinin olmadığı, sonuçlarına varılmıştır.

Gülsoy, (2007) Endüstri meslek lisesi elektrik-elektronik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin işletmede uygulanan mesleki eğitim (staj) çalışmalarının değerlendirilmesi üzerine yapılan çalışmada meslek lisesi öğrencilerin staj çalışmalarının yeterliliğinin ne seviyede olduğunu tespit etmeye yönelik bir çalışma olmuştur. Araştırmada öğrenci aile ve çevresi tarafından işyerlerinin bulunduğu kanaatine varılmıştır. Mesleki eğitimin başarılı olmasında devam durumu, cinsiyete bağlı değişkenler, okuldaki teorik eğitim, alınan ücret etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu doğrultuda araştırmacı şu önerileri sunmuştur:

- İşletmeler okul tarafından bulunmalı, sözleşme şartları uygulanmalı, seçilen işletme öğretim programlarına yakın aynı doğrultuda olan işletmeler seçilmeli denmiştir.
- Öğrenciler yasal olan 8 saatlik çalışma süresinden fazla çalışmamalı, koordinatör öğretmenlere mümkün olduğunca kendi alanları dışında görevler verilmemeli,
- İş yerlerine giden öğretmenler denetim görevlerini ciddi bir şekilde yapmalı, öğrenciler iş yerlerinde teknik araç gereçlerden üst düzey şekilde kullanmalı ve uygulamalıdır.
- İş yerlerinde öğrenciler ile çalışanlar arasında belli sınırlar olmalı.
- İş yerinde mesleki eğitim gören öğrencilerin, staj dönemi bittiğinde çalışma hayatına dair gerçekçi düşüncelerle ayrılması sağlanmalı ve ilerdeki iş hayatını olumsuz etkileyebilecek olaylar yaşanmasına izin verilmemelidir, gibi maddeler sunulmuştur.

Çevik, (2012) Ortaöğretim düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin beceri eğitimine bakış açılarının değerlendirilmesi isimli araştırmada, turizm eğitimi alan öğrencilerin beceri eğitimi öncesi ve sonrasında sektöre bakış açılarında bir farklılık olup olmadığını ortaya çıkarmaya yönelik bir çalışma olmuştur. 2012 Nisan ayında 626 otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencisi çalışmaya katılmıştır. Öğrencilerin beceri eğitimini algılamalarına ilişkin yaş cinsiyet ve öğrenim gördükleri düzeylere yönelik olarak anlamlı bir fark olduğu araştırma neticesinde görülmüştür. Bu sonuçlar ışığında şu öneriler sunulmuştur:

- Öğrencilerin okul amaç ve işlevlerini bilmedikleri görülmüştür. İlköğretimde meslek liselerini seçmeden önce öğrencilere gerekli bilgiler verilerek yönlendirme yapılmalı.
- Okullarda verilen eğitimin beceri eğitimi ile aynı doğrultuda olmalı, müfredatlar staj eğitimine yönelik olarak düzenlenmeli.
- Öğrenciler beceri eğitimi süresince belirli periyotlar doğrultusunda denetlenmeli
- Turizm İşletmeleri ve okul arasındaki iş birliği artırılmalı, sektör temsilcileri zaman zaman okula davet edilerek seminerler düzenlenmeli.
- İşletmeler stajyer öğrencileri personel olarak görmemeli, uzun saatler çalıştırılmamalı.
- İşletmelerde stajyer öğrencilere adil davranılmalı, yöneticiler öğrencilerin görüşlerine kulak vermeli.
- İşletmeler öğrencilerin bu mesleği sevmeleri için gerekli desteği sağlamalı, belli aralıklar ile rotasyona tabi tutmalı.
- Turizm sektöründe kalitenin yükseltilmesi için müşteri memnuniyeti kaliteli insan kaynağından geçmektedir. Turizm alanında eğitimini almış insan kaynağını oluşturmak oldukça önemlidir. Bu kapsamda turizm sektöründe çalışma koşulları ile ilgili yasal yaptırımlar olması gereklidir.

Günay (2014) otelcilik ve turizm meslek liselerinde uygulanan beceri eğitimi üzerine bir araştırma Antalya Örneği isimli çalışmada, staj problemleri, öğrencilerin staj yaptıkları otel işletmelerinden memnuniyet düzeyleri, ayrıca otel yöneticilerinin beklentileri ve öğretmenlerin beklentileri gibi konular irdelenmiştir. Yapılan çalışmada hem öğrenciler hem de otel yöneticilerin yabancı dil konusunda zayıf oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin okulda aldıkları eğitimin staj yapılan işletmede yeterli olduğu kanısında bir cevap alınmıştır. Otel işletmeleri yöneticileri stajyer öğrenciyi yüksek bir çoğunlukta ucuz iş gücü olarak görmektedirler. Yönetici ve öğretmenlerin çoğunlukla lisans mezunu olduğu öğretmenlerin bir kısmının mevcut müfredatın yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Koordinatörlük görevinin yerine getirilmesinde farklı uygulamalar olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilere yöneltilen bir diğer sorunun işletmeleri stajyerleri maliyeti az olduğu için kabul ettiğini, küçük bir kısmının öğrencileri eğitmek üzere çalıştırdığını ifade ettiler. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının mezun olduktan sonra sektörde çalışmaya devam edeceğini verdikleri yanıttan ulaşılmıştır. Yine yabancı dil konusunda öğrencilerin çoğunluğu konuşmaya yönelik olarak eğitimlerin olması gerektiğini ifade etti. Araştırmacı bu sonuçlar ışığında şu önerileri geliştirmiştir:

- Yabancı dil eğitim programları sektör beklentileri de göz önüne alınarak yeniden gözden geçirilmeli, Okullardaki meslek dersleri öğretmenlerinin kendilerini geliştirebilmeleri için alanlarıyla ilgili çeşitli kurs ve seminerlere katılımları sağlanmalı,
- Staja başlamadan önce koordinatör öğretmenler ve okul idaresi, öğrencileri staj hakkında bilgilendirmelidir. Bunun için, stajdan önce öğrencilere okullarda, konferanslar düzenlenmeli ve bu konferanslara sektör temsilcileri de davet edilerek staj eğitimin amaçları, yararları ve işletme kuralları hakkında öğrencilerin bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır,
- Otel işletmeleri stajyer öğrencileri ucuz işgücü olarak değil, ileride işletmesinde çalıştırabileceği bir personel olarak görmelidir ve eğitimine önem vermelidir.

Zengin (2014) meslek lisesi matbaa alanı öğrencilerinin işletmelerde sanayi stajı esnasında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri isimli araştırmada Mesleki eğitimin temel sorunları arasında en önemli problem, öğrencilerin teknolojik olanakların yetersizliği sebebiyle tatbiki eğitimin bütünleşememesidir. Öğrencilerin bu aşamadaki eksiklikleri işletmelerde aldıkları mesleki eğitimle tamamlanmaya çalışılsa da, okul ve işyeri arasında ikilemde kalan öğrencinin verimi çok az olduğunu vurgulamıştır. Eğitim kurumları ile işletmeler, 3308 sayılı kanuna göre yürütülen işletmelerde meslek eğitimi kapsamında istihdama katılacak olan iş gücü yetiştirilmesi için ortaklaşa çalışmalar yapmakta, bu sürecin etkin ve verimli kullanımı için çeşitli önlemler alınmaktadır. Yapılan bu çalışmanın bu süreçteki öğrencilerin karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve çözümlenmesi aşamasında önem arz etmektedir. İstanbul il sınırları içindeki meslek lisesi matbaa alanı son sınıf öğrencileri seçilmiştir. Araştırmacı bu öğrencilerin işletmelerde meslek eğitimlerinde karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla anket hazırlanmıştır. İstanbul il sınırları içindeki meslek lisesi matbaa alanı son sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda şu yorumlar yapılmıştır:

- İşletmelerdeki mesleki eğitimlerde okul işletme işbirliğinin güçlendirilmesi, öğrencilerin bu süreçte iken kontrol altında bulundurulmaları,
- İşletme içinde öğrenciden çok bir birey olarak ele alınması, düşüncelerinin dinlenmesi ve önem verilmesi gerektiği ön plana çıkmıştır.
- Aynı zamanda öğrencilerin işletme eğitimleri sürecinde aldıkları ücretlerin bu süreçteki ihtiyaçlarını karşılamalarında yetersiz kaldığı ve bunun motivasyon kaybı yarattığı görülmüştür.
- Şüphesiz işletmelerdeki bu sürecin verimli bir şekilde gerçekleşmesi mesleki eğitim alan öğrencinin hem maddi hem de manevi açıdan yeterli kılınması ile sağlanacaktır.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modeli kullanılarak yapılan bir çalışmadır. Araştırma topluluğu içinde grubun özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara Tarama modeli denir (Büyüköztürk vd, 2015:14). Tarama modeli, daha önce ve günümüzde gerçekleşmiş bir olay veya olguyu olduğu gibi tanımlayan, kavram olarak değiştirme amacı olmayan inceleme unsurudur. Öğrenilmesi amaçlanan durum net bir şekilde ifade edilmiştir. Durum konuyu doğru olarak nesnel bir şekilde izlemek ve değiştirmemektir (Karasar, 1984:79).

3.2 Evren

Çalışmada araştırma evrenini örgün eğitimde staj yapan meslek lisesi öğrencilerinden oluşmaktadır. 2013-2014 eğitim öğretim yılından önce ve bu dönem içinde staja gitmiş olan öğrenciler de evrene dâhil olmaktadır. İstanbul ili Silivri ilçesi Selimpaşa İMKB Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinden 173 öğrenci, Silivri Endüstri ve Teknik Meslek Lisesi'nden 157 Öğrenci, Şerife Baldöktü Kız Teknik ve Meslek Lisesi'nden 134 olmak üzere toplamda 464 öğrenci staj eğitimine katılmışlardır. Bir örneklem alınmaya gidilmemiş, yapılan çalışmada evrenin tamamına ulaşılmaya çalışıldı. Çalışmaya konu olan 330 kişidir.

3.3. Verileri Toplanma Araçları

Örgün mesleki eğitimde yer alan ve staj yapan öğrencilere araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama aracı uygulanmıştır. Ayrıca işletmelerde staj yapmış rastgele yedi öğrenci ile derinlemesine mülakat yapılmış, kendilerinden staj deneyimleri, yaşadıkları olumlu, olumsuz durumların aktarılması istenmiştir. Araştırmanın amacına ulaşması için örgün mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumları için tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı düzenlenirken Kırılı (2006), Çevik (2012), Yazıt (2013), gibi yazarların anket sorularından faydalanılmıştır.

Hazırlanan veri toplama aracı iki kısımdan oluşmuştur. Birinci kısımda katılımcı için demografik özellikler ve staj uygulamasına yönelik birtakım sorular sorulmuştur. İkinci kısımda öğrenci iş yerleri ve çalışılan personel, öğrenciye sunulan sosyal imkânlar, yöneticilerin öğrencilere davranışları, staj eğitiminin öğrenci açısından yararı olup olmadığı ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Bu kısımda öğrencilere dörtlü likert tipi sorular sorularak katılma dereceleri ölçülmeye çalışılmıştır. Sorularda 1-Hiç Katılmıyorum, 2-Kısmen Katılıyorum, 3-Çoğunlukla Katılıyorum, 4- Tamamen Katılıyorum, gibi ifadelerle derecelendirme yapılmıştır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracının birinci bölümünde demografik özelliklere ilk dört soruda yer verilmiştir. Okul, alan, kişisel bilgiler ile ilgili birtakım sorulara sonraki on soruda yer verilmiştir. İkinci bölümde staj uygulamasındaki sorunların tespiti için 20 adet dörtlü likert tipi soru sorulmuştur.

Ölçeğin kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla literatür taraması yapılmış ve aynı konuda yapılan diğer çalışmaların sonuçları değerlendirilerek ölçek maddelerine karar verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Veri toplama aracından elde edilen veriler SPSS 21.0 sürümü ile analiz edilerek tablo ile gösterilmiştir. Araçta yer alan likert sorularda Hiç Katılmıyorum 1, Kısmen Katılıyorum 2, Çoğunlukla Katılıyorum 3, Tamamen Katılıyorum 4 olarak puan verilmiştir.

$$(4-1=3)$$

$$(3/4=0,75)$$

1.00 - 1,75	aralığı için; Hiç Katılmıyorum
1,76 - 2,50	aralığı için; Kısmen Katılıyorum
2,51 - 3,25	aralığı için; Çoğunlukla Katılıyorum
3,26 - 4,00	aralığı için; Tamamen Katılıyorum

3.4.1. Güvenilirlik Analizi

Üzerinde araştırma yapılan konuya ait örneklem birimlerinin davranış, tutum ve bilgi gibi çeşitli niteliklerin ölçülmesinde, ilgili konuya ilişkin çeşitli tipte sorular geliştirilmiştir. Bu soruların geçerli ve güvenilir olması için dikkatli olunması gerekir.

Bu yüzden ölçek için geliştirilen soruların gerçekten araştırma konusunu ortaya çıkarmaya yönelik olan, anlaşılır, birbiri ile ilişkili olmasıdır. Güvenirlilik, modelinin kullanıldığı bir testte anket sorularının birbirleri ile ne derece tutarlı olduğunu gösteren bir modeli gösterir (Kalaycı,2010, s. 404; Nakip, 2006, s.145).

Alfa modeli; geliştirilen bir maddenin ölçekte homojen bir yapıyı gösterip göstermediğine bakılır. Bir ölçekteki Ağırlıklı olarak verilen standart değişim ortalamasıdır. k sayıdaki sorunun varyansları ortalamasının genel varyansa oranı ile elde edilir. Alfa (α) katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği aşağıdaki gibi yorumlanır;

0.00 < . < 0.40 ise ölçek güvenilir değildir,

0.40 < . < 0.60 ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür,

0.60 < . < 0.80 ise ölçek oldukça güvenilirdir,

0.80 < . < 1.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (Nakip, 2006)

3.4.2. Faktör Analizi

Faktör Analizi “incelenen verilerin birbirleri olan ilişkileri daha aza indirgenmiş bir şekilde yorumlanması ve anlaşılması için yapılan bir test tekniğidir ” (Altunışık vd., 2007). Bu tanımlamadan çıkışla faktör analizi gruplar içinde değişkenlerin birbirleri ile ilişkileri göstermek için yapılan bir ön hazırlıktır (Altunışık, vd., 2007, s. 224);

Veri toplama aracında bulunan değişkenler uygunluğu testi Korelasyon Matrisi Değerleri, KMO Testi ve Bartlett Küresellik Testi ile bakılıp yorumlanır (Altunışık, vd., 2007, s. 230).

Korelasyon Matrisi: Tüm değişkenler arasında ilişkiyi gösterir. Faktör analizine uygun olup olmadığı, korelasyon matrisi sonucunun %30’dan yüksek olması gerekir..

Kaiser- Meyer- Olkin Testi: Faktör analizine uygunlu KMO testi sonucunun 0.5 ten büyük olması gerekir. Veriler üzerinde yapılan hesaplamada KMO değerinin (,881) olduğu görülmüştür.

Bartlett Küresellik Testi: Değişkenler arası ilişkiler için yapılan hipotez testidir (Altunışık, vd., 2007, s. 232). Araştırmada Barlett testi sonucu (,000) olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.1: KMO ve Barlett Testi

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,881
Approx. Chi-Square		1611,502
Bartlett's Test of Sphericity	df	171
	Sig.	,000

Staj uygulamaları ölçeğinde KMO Testi değeri 0,881 hesaplanmıştır. Bartlett Küresellik Testi değeri ise ($p < 0.05$) olduğundan ve KMO Testi 0,50'nin üzerinde bir değer olduğu 0,000 olarak olması nedeniyle faktör analizi yapılır. Faktör yükü değişkenlerinin görünebilmesi yük oranları 0.40 olarak ayarlanmıştır.

Çizelge 3.2: Staj Uygulamaları Ölçeğine İlişkin Faktör Yükleri

DEĞİŞKENLER	FAKTÖR1	FAKTÖR2	FAKTÖR3	FAKTÖR4	FAKTÖR 5
Madde 1	,845				
Madde 8	,703				
Madde 7	,665				
Madde 13	,616				
Madde 3	,546				
Madde 9	,518				
Madde 6	,450				
Madde 2		,719			
Madde 16		,592			
Madde 10		-,514			
Madde 5			,718		
Madde 12			,667		
Madde 4			,518		
Madde 11				-,651	
Madde 18				,584	
Madde 14					,756
Madde 15					,714
Madde 20					,636
Madde 17					,582

Çizelge 3.2'e göre faktör analizi sonuçları verilmiştir. 19 değişken 5 faktörde toplanmıştır. 19. madde faktörde anlamlı olmadığı için çıkarılmıştır. Faktör analizinde 1. Faktöre "Stajdan Sağlanan Kazanımlar" adı verildi. Madde 1, madde 8, madde 7, madde 13, madde 3, madde 9 ve madde 6'dan oluşmaktadır. 2. Faktöre "Tatmin" adı verildi. Madde 2, madde 16 ve madde 10'dan oluşmaktadır. 3. Faktöre "İşletme ile İlişkiler" adı verildi. Madde 5, madde 12, madde 14'den oluşmaktadır. 4. Faktöre "İşletme Koşulları" adı verildi. Madde 11, madde 18'den oluşmaktadır. 5. Faktöre

‘Sektöre Bağlılık’ adı verildi. Madde 14, madde 15, madde 20, madde 17’den oluşmaktadır. Faktör analizi için yapılan teste 20 madde ile başlanmıştır. Yapılan incelemede madde 16’nın kabul edilebilir madde yüküne sahip olmadığı görülmüştür. Madde 16 değerlendirmede ölçekten çıkarılmıştır. Değişkenlerden birbirleri ile ilişkilerine göre faktör tespit etmeye yönelik yapılan çalışmaya açımlayıcı faktör analizi denir. Araştırmada dik döndürme yöntemlerinden biri olan varimax metodu kullanılmıştır. Varimax, değişkenleri daha iyi yorumlayabilmek için faktörlere ait olan varyansları azami olacak biçimde döndürme yapılması diye tanımlanır (Büyüköztürk, 2010). Araştırmada kullanılan ölçeğe ait faktör analizi sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Çizelge 3.3: Staj Uygulama Ölçeğine Ait Faktör Analizi Sonuçları

Değişkenler	Faktör Yüklü	Özdeğerler	Toplam Varyans Açıklama Oranı (%)	Ortalamalar	Alpha (α)
Faktör 1 STAJDAN SAĞLANAN KAZANIMLAR		2,064	41,274	2,73	,456
Madde 1 Staja başlamadan, işletmede yapılacak olan beceri eğitiminin uygulaması ile ilgili okulda verilen bilgiyi yeterli buluyorum.	,845				
Madde 8 Yapmış olduğum stajda, okulda almış olduğum teorik eğitimdeki bilgileri uygulama imkânı buldum.	,703				
Madde 7 Stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi.	,665				
Madde 13 İşletme tarafından verilen oryantasyon eğitimini yeterli buluyorum	,616				
Madde 3 Uygulama stajı yaptığım işletmedeki, işgören yemekleri, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi.	,546				
Madde 9 Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum	,518				
Madde 6 Stajım esnasında öğenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım	,450				
Faktör 2 TATMİN		,986	19,720	2,33	,670
Madde 2 Uygulama stajım esnasında aldığım ücretten memnun değilim	,719				
Madde 16 Staj, yabancı dilimin gelişmesine katkı sağlamadı.	,592				
Madde 10 Belirlenen staj süresi yeterlidir.	-,514				
Faktör 3 İŞLETME İLE İLİŞKİLER		,838	16,762	2,16	,585
Madde 5 Meslek alanım dışında işler yaptım.	,718				
Madde 12 Stajyerler işletme açısından ucuz işgücü olarak görülmektedir.	,667				
Madde 4 Stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı.	,518				
Faktör 4 İŞLETME KOŞULLARI		,745	14,904	2,42	,605
Madde 11 Staja başladığım zaman adaptasyon (uyum) sorunu yaşamadım	-,651				
Madde 18 Staj yaptığım işletmenin sunduğu sosyal imkânlar azdı.	,584				
Faktör 5 SEKTÖRE BAĞLILIK		,367	7,340	2,79	,474
Madde 14 Yapmış olduğum staj mesleğimi sevmemi sağladı.	,756				
Madde 15 Staj yaptıktan sonra bu meslekte daha başarılı olacağıma inanıyorum.	,714				
Madde 20 Okuldan mezun olduktan sonra yine alanımla ilgili sektörde çalışmak istiyorum	,636				
Madde 17 Staj, kendime olan güven duygusunun gelişmesine katkı sağladı	,582				

Güvenilirlik: (α)=,810 Toplam Varyansı Açıklama Oranı (%):41,274 KMO: ,881 Bartlett's Test Sig.: ,000

Çizelge 3.3'e göre Faktör analizi sonucunda elde edilen ortalamalar, her faktörün kendi içindeki ortalama değerleri, öz değerleri, faktör yükleri ve toplam varyansı

açıklama oranları tabloda görülmektedir. İlk analizden sonra çıkarılan değişkenlerin dışında kalan 19 değişken 5 faktörde toplanmıştır. Faktör analizinde Staj uygulamaları Değerlendirme ölçeğindeki 1.Faktöre ‘‘Stajdan Sağlanan Kazanımlar’’ adı verildi. Madde 1, Madde 8, Madde 7,Soru13, Madde 3, Madde 9 ve Madde 6’dan oluşmaktadır. 2. Faktöre ‘‘Tatmin’’ adı verildi. Madde 2, Madde 16 ve Madde 10’dan oluşmaktadır. 3. Faktöre ‘‘İşletme ile İlişkiler’’ adı verildi. Madde 5, Madde 12, Madde 14’den oluşmaktadır. 4. Faktöre ‘İşletme Koşulları’’ adı verildi. Madde 11, Madde 18’den oluşmaktadır. 5. Faktöre ‘Sektöre Bağlılık’’ adı verildi. Madde 14, Madde 15, Madde 20, Madde 17’den oluşmaktadır Tablo 31’de 5 faktörün toplam varyansı açıklama oranının % 41,724 olduğu görülmektedir.

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bulguları ve elde edilen verilerin analizi bu bölümde verilmiştir.

4.1. Normal Dağılım İncelemesi

Araştırmada toplanan verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini anlamak için bağımsız değişkenlerin çarpıklık değerleri incelenmiştir. Ölçek puanlarının her bağımsız değişkenin grupları içinde gösterdiği çarpıklık değeri çarpıklığın standart hatasına bölünmüş ve çıkan değer her bir grupta 2,54'ten yüksek olduğunda parametrik olmayan testlerin yapılmasına karar verilmiştir.

Cinsiyet ve sınıf değişkenlerine yönelik yapılan incelemede dağılımın normal olduğu bulunmuş ve bu değişkenlerin analizinde bağımsız gruplar t testi uygulanmasına karar verilmiştir.

Yaş grubu, okula kayıt durumu, okul, staj faaliyet alanı, oryantasyon durumu, sosyal imkanlardan yemek, lojman, çalışma saati, mesai ücreti değişkenlerine yönelik yapılan incelemede değerlerin normal dağılım göstermediği saptanmıştır. Buna göre Farksızlık Testleri için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H gibi çeşitli testlere yer verilmiştir.

Araştırmanın bu kısmında mesleki eğitim alan öğrencilerin Uygulama stajlarında karşılaştıkları problemleri tespit etmeye yönelik veriler toplanmıştır..

4.2. Demografik Özelliklere ilişkin Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya yer alan kişilerin demografik özelliklerine ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 4.1.: Öğrencilerin Demografik Özelliklerine ilişkin Bulgular

Özellik	Düzeş	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	171	51,8
	Kadın	159	48,2
Yaş	16	33	10,0
	17	179	54,2
	17 ve üzeri	118	35,8
Sınıf	11. Sınıf	60	18,2
	12. Sınıf	270	81,8
Toplam		330	100

Çizelge 4.1’de cinsiyet, yaş ve sınıf değişkenlerine bağlı olarak değerler verilmiştir. Cinsiyet değişkenine baktığımızda araştırmaya katılan 330 kişiden % 51,8 (171 kişi) Erkek, öğrencilerden oluşmaktadır. 17 yaş grubu % 54,2 (179 kişi) olarak görülmüştür. Yine bu tablodan araştırmaya katılan öğrencilerin sınıflarına bakıldığında 12. Sınıfların % 81,8 (270 kişi) olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.2. : Öğrencilerin ikamet ettikleri yerlere göre dağılımı

	OKUL			TOTAL
	Selimpaşa İMKB Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi	Silivri Kız Teknik Ve Meslek Lisesi	
Avcılar	7 % 2,1	1 % 0,3	0 % 0,0	8 % 2,4
Bahçelievler	1 % 0,3	0 % 0,0	0 % 0,0	1 % 0,3
Beylikdüzü	7 % 2,1	2 % 0,6	0 % 0,0	9 % 2,7
Büyükçekmece	9 % 2,7	8 % 2,4	2 % 0,6	19 % 5,8
Çatalca	2 % 0,6	0 % 0,0	0 % 0,0	2 % 0,6
Esenler	0 % 0,0	1 % 0,3	0 % 0,0	1 % 0,3
Esenyurt	4 % 1,2	0 % 0,0	0 % 0,0	4 % 1,2
Gümüşyaka	1 % 0,3	0 % 0,0	0 % 0,0	1 % 0,3
Kıraç	2 % 0,6	0 0,0%	0 0,0%	2 % 0,6
Kumburgaz	2 % 0,6	1 % 0,3	0 % 0,0	3 % 0,9
Küçükçekmece	1 % 0,3	0 % 0,0	0 % 0,0	1 % 0,3
Mimaroba	1 % 0,3	0 % 0,0	1 % 0,3	2 % 0,6
Selimpaşa	5 % 1,5	0 % 0,0	0 % 0,0	5 % 1,5
Silivri	72 % 21,8	95 % 29,4	101 % 30,06	268 % 81,2
Sultangazi	1 % 0,3	0 % 0,0	0 % 0,0	1 % 0,3
Tekirdağ	0 % 0,0	0 % 0,0	1 % 0,3	1 % 0,3
Yakuplu	1 % 0,3	0 % 0,0	0 % 0,0	1 % 0,3
Zeytinburnu	0 % 0,0	0 % 0,0	1 % 0,3	1 % 0,3

Çizelge 4.2'ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin ikamet ettikleri ilçelere göre dağılımı verilmiştir. En fazla öğrenci Silivri ilçesinde ikamet etmektedir. Silivri'de Selimpaşa İMKB Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinden %21,8 (72 kişi) , Endüstri Meslek Lisesinden %29,4 (95 kişi), Kız teknik ve Meslek Lisesinden % 30,06 (101 kişi) öğrenci olmak üzere toplamda 268 öğrenci yer almaktadır. Avcılardan % 2,4 (8 kişi) ,Bahçelievler'den % 0,3 (1 kişi) , Büyükçekmece'den %5,8 (19 kişi),

Beylikdüzü'nden % 2,7 (9 kişi), Çatalca'dan % 0,6 (2 kişi), Esenler 'den % 0,3 (1kişi), Gümüşkaya'dan % 0,3 (1 kişi), Kırac'tan % 0,6 6 (2 kişi) Kumburgaz'dan % 0,9 (3 kişi), Mimaroba'dan % 0,6 (2 kişi), Selimpaşa'dan % 1,5(5 kişi), Sultangazi'den % 0,3 (1 kişi), Yakuplu'dan % 0,3 (1 kişi), Tekirdağ Çorludan % 0,3 (1 kişi), yani il dışından da öğrenci olduğu yine tabloda görülmektedir.

Çizelge 4.3: Öğrencilerin Okula kayıt türlerine göre dağılımı

		Okul			Total
		Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Silivri Endüstri ve Teknik Meslek Lisesi	Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi	
Okula kayıt	sınav (SBS)	f 115 % 48,9	55 % 23,4	65 % 23,7	235 % 71
	Sınavsız	f 1 % 1,1	53 % 55,8	41 % 43,2	95 % 28,8
Total		f 116 % 35,2	108 % 32,7	106 % 32,1	330 % 100

Çizelge 4.3'e bakıldığında Okullara kayıt türlerine göre öğrenci dağılımı gösterilmiştir. Selimpaşa İMKB Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi 1 öğrenci sınavsız 115 öğrenci sınav ile, Endüstri ve Teknik Meslek lisesi 53 öğrenci sınavsız, 55 öğrenci sınav ile, Kız Teknik ve Meslek Lisesine 41 öğrenci sınavsız, 65 öğrenci sınav ile kayıt yaptırmıştır. Genel toplama baktığımız zaman 95 öğrenci sınavsız, 235 öğrenci sınav ile kayıt yaptırmıştır.

Çizelge 4.4: Öğrencilerin Okula ve alanlara göre dağılımı

		Okul			Total	
		Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi	Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi		
Alan	Turizm Alanları	f	141	0	0	141
		%	% 42,7	% 0	% 0	% 42,7
Alan	Kız Meslek Lisesi Alanları	f	0	0	85	85
		%	%0	% 0	% 25,8	%25,8
Alan	Endüstri Meslek Lisesi Alanları	f	0	104	0	32
		%	% 0	% 31,5	% 0	% 12,4
Total		f	141	104	85	330
		%	42,7%	31,5%	25,8%	100,0 %

Çizelge 4.4 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin alanlara göre dağılımı şöyle olmuştur: Selimpaşa İMKB Otelcilik ve Turizm meslek Lisesinde yer alıp turizm alanlarında staj yapan öğrenciler %42,7 (141 kişi) olmuştur. Ayrıca Kız meslek lisesi öğrencileri de %25,8 (85 kişi) olarak görülmüştür. Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri de %31,5 (104 kişi) olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.5: Öğrencilerin Okula ve yaptıkları göreve göre dağılımı

	STAJ FAALİYET ALANI										Total	
	Turizm alanında		Sanayi alanında		Eğitim alanında		Bilişim alanında		Diğer		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Ar-Ge	0	0	0	0	2	0,6	0	0	0	0	2	0,6
Basın Yayın	0	0	0	0	0	0	1	0,3	1	0,3	2	0,6
Bilgi İşlem	0	0	0	0	0	0	20	6,1	0	0	20	6,1
Grafiker	0	0	11	3,3	9	2,7	1	0,3	0	0	21	6,4
Kalite Kontrol	0	0	4	1,2	0	0	0	0	0	0	4	1,2
Kat Hizmetleri	1	0,3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,3
Kaynak	0	0	19	5,8	0	0	0	0	0	0	19	5,8
Kuaför/Çıracak	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2,4	8	2,4
Makina Bakımı	0	0	5	1,5	0	0	0	0	0	0	5	1,5
Muhasebe	3	0,9	3	0,9	0	0	0	0	0	0	6	1,8
Mutfak	46	13,9	0	0	0	0	0	0	0	0	46	13,9
Ön büro	8	2,4	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2,4
Plan Proje	0	0	1	0,3	0	0	0	0	0	0	1	0,3
Satış Temsilcisi	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0,6	2	0,6
Sekreter	0	0	2	0,6	0	0	0	0	0	0	2	0,6
Servis	56	17,0	0	0	0	0	0	0	0	0	56	17,0
Stajyer	3	0,9	5	1,5	28	8,5	1	0,3	1	0,3	38	11,5
Stajyer Öğretmen	0	0	0	0	39	11,8	0	0	0	0	39	11,8
Şantiye Elemanı	0	0	10	3,0	0	0	0	0	0	0	10	3,0
Teknik Servis	0	0	25	7,6	0	0	0	0	0	0	25	7,6
Tekstil	0	0	12	3,6	0	0	0	0	0	0	12	3,6
Tekstil/Paketleme	0	0	3	0,9	0	0	0	0	0	0	3	0,9
Total	117	35,5	100	30,3	78	23,6	23	7,0	12	3,6	33	10,0

Çizelge 4.5’de, turizm alanında staj yapan öğrencilerin alanları Kat hizmetleri %0,3 (1 kişi), Mutfak %13,9 (46 kişi), Servis %17,6 (56 kişi) ve Muhasebe % 0,9 (3 kişi) olmak üzere tablodan anlaşılmıştır. Sanayi alanında Grafiker % 3,3 (11 kişi), Kalite Kontrol % 1,2 (4 kişi), Kaynak % 5,8 (19 kişi), Makine Bakımı % 1,5 (5 kişi), Muhasebe % 0,9 (3 kişi), Plan Proje %0,3 (1 kişi), Sekreter % 0,6 (2 kişi), Şantiye elemanı % 3,0 (10 kişi), Teknik Servis % 7,6 (25 kişi), Tekstil % 3,6 (12 kişi), Tekstil/Paketleme % 0,9 (3 kişi) olduğu anlaşılmıştır. Eğitim alanında Ar-Ge de % 0,6 (2 kişi), Grafiker % 2,7 (9 kişi), stajyer % 8,5 (28 kişi), stajyer öğretmen % 11,8 (39 kişi), Bilişim alanında Basın yayın %0,3 (1 kişi), Bilgi işlem % 6,1 (20 kişi), Grafiker %0,3 (1 kişi), stajyer %0,3 (1 kişi), diğer faaliyet alanı olarak satış temsilcisi % 0,6 (2 kişi), stajyer %0,3 (1 kişi), olarak görülmüştür.

Çizelge 4.6: Öğrencilerin Oryantasyon Eğitimi Alma Durumlarına Göre Cevap Dağılımı

Oryantasyon Eğitim Durumu		Okul			Total
		Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi	Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi	
Eğitim Aldım	f	29	38	20	87
	%	33,3%	43,7%	23,0%	26,4%
Eğitim Almadım	f	86	69	79	234
	%	36,8%	29,5%	33,8%	70,9%
Boş Yanıt	f	1	4	4	9
	%	11,1%	44,4%	44,4%	2,7%
Total	f	116	111	103	330
	%	35,2%	33,6%	31,2%	100,0%

Çizelge 4.6'a göre Öğrencilerin işletmelerde oryantasyon eğitimi alıp almadıkları sorusuna verilen yanıtlar görülmektedir. Araştırmaya katılan 330 öğrencinin %26,7 (87 kişi) Oryantasyon eğitimi aldığını ifade etmiştir. Ayrıca %70,9 (234 kişi) ise eğitim almadığını bu soruya hayır yanıtı verdiği görülmüştür. %2,7 (9 kişi) ise bu soruya yanıt vermemiştir.

Çizelge 4.7: İşletme Tarafından Öğrencilere Sunulan Sosyal İmkânlar Sorusuna Göre Cevap Dağılımı

Sosyal İmkânlar Durumu		Okul								
		Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi			Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi			Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi		
		Ulaşım	Yemek	Lojman	Ulaşım	Yemek	Lojman	Ulaşım	Yemek	Lojman
Evet	f	71	96	5	64	92	4	24	78	1
	%	21,5	29,1	1,5	19,4	27,9	1,2	7,3	23,6	0,3
Hayır	f	45	20	111	47	19	107	79	25	102
	%	13,6	6,1	33,6	14,2	5,8	32,4	29,3	7,6	30,9
Total	f	116	116	116	111	111	111	103	103	103
	%	35,2	35,2	35,2	33,6	33,6	33,6	31,2	31,2	31,2

Çizelge 4.7'e bakıldığında işletmeler tarafından öğrencilere sunulan sosyal imkânlara verilen cevaplar görülmektedir. Selimpaşa İMKB otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin %21,5 (71 kişi) ulaşım seçeneğine evet, %13,6 (45 kişi) hayır yanıtını vermiştir. Bu sorunun yemek seçeneğini işaretleyenler %29,1 (96 kişi) evet, %6,1 (20 kişi) hayır cevabını vermişlerdir. Lojman ile ilgili seçenekte %1,5 (5 kişi) evet, %33,6 (111 kişi) hayır yanıtını vermiştir. Silivri Endüstri ve Teknik meslek lisesi öğrencilerinin yanıtları ise şöyle olmuştur: Ulaşım seçeneği, % 19,4 (64 kişi) evet,

%14,2 (47 kişi) hayır yanıtını vermiştir. Yemek için ise %27,9 (92 kişi) evet, %5,8 (19 kişi) hayır olarak yanıt vermiştir. Lojman için ise %1,2 4 (4 kişi) evet, % 32,4 (107 kişi) hayır yanıtını vermiştir. Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi Ulaşım seçeneği, % 7,3 (24 kişi) evet, %29,3 (79 kişi) hayır yanıtını vermiştir. Yemek için ise %23,6 (78 kişi) evet, %7,6 (25 kişi) hayır olarak yanıt vermiştir. Lojman için ise %0,3 (1 kişi) evet, % 30,9 (102 kişi) hayır yanıtını vermiştir.

Çizelge 4.8: Uygulama stajı çalışma saatleri sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanıyor mu sorusuna göre cevap dağılımı

Çalışma saatleri Durumu		Okul			Total
		Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi	Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi	
Evet	f	61	66	65	192
	%	18,5	20	19,7	58,2
Hayır	f	21	38	26	85
	%	6,4	11,5	7,9	25,8
Kısmen	f	34	7	12	53
	%	10,3	2,1	3,6	16,1
Total	f	116	111	103	330
	%	35,2	33,6	31,2	100

Çizelge 4.8’de Öğrencilerin staj sözleşmesinde yazan şekliyle 8 saat uygulanıyor mu sorusuna verilen yanıtlara göre araştırmaya katılanların %58,2 (192 kişi) evet yanıtını vermiştir. Okullara göre ise Selimpaşa İMKB otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin %18,5 (61 kişi) evet, Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi öğrencileri ise %20 (66 kişi), Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi %19,7 (65 kişi) evet demişlerdir. Öğrencilerin % 25,8 (85 kişi) hayır cevabını vermişlerdir. Okullara göre ise Selimpaşa İMKB otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin %6,4 (21 kişi) hayır, Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi öğrencileri ise %11,5 (38 kişi), Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi %7,9 (26 kişi) hayır yanıtını vermişlerdir. Ayrıca % 16,1 (53 kişi) kısmen yanıtlarını vermiştir. Kısmen cevabını verenlerin okullara göre dağılımı ise şöyledir: Selimpaşa İMKB otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin %10,3 (34 kişi) hayır, Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi öğrencileri ise %2,1 (7 kişi), Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi %3,6 (12 kişi) olarak yanıtlamışlardır.

Çizelge 4.9: Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyor muydunuz sorusuna göre cevap dağılımı

Fazla Mesai Durumu		Okul			Total
		Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi	Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi	
Evet	f	21	20	15	56
	%	6,4	6,1	4,5	17,0
Hayır	f	82	89	85	256
	%	24,8	27,0	25,8	77,6
Kısmen	f	13	2	3	18
	%	3,9	0,6	0,9	5,5
Total	f	116	111	103	330
	%	35,2	33,6	31,2	100

Çizelge 4.9 ‘da öğrencilerin fazla çalışma saatine karşılık olarak gerekli mesai ücreti alıp almama durumlarına göre yanıtlar verilmiştir. Öğrencilerin %17 si (56 kişi) evet yanıtını vermiştir. % 77,6 sı (256 kişi) hayır olarak yanıtlamıştır.% 5,5 (18 kişi) kısmen yanıtını vermiştir. Okullara göre ise Selimpaşa İMKB otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin %6,4 (21 kişi) evet, Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi öğrencileri ise %6,1 (20 kişi), Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi %4,5 (15 kişi) evet demişlerdir. Hayır yanıtı oranları ise şöyle olmuştur: Selimpaşa İMKB otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin %24,8 (82 kişi) hayır, Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi öğrencileri ise %27 (89 kişi), Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi %25,8 (85 kişi) şeklinde olmuştur. Kısmen yanıtları ise: Selimpaşa İMKB otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin %3,9 (13 kişi) hayır, Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi öğrencileri ise %0,6 (2 kişi), Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi %0,9 (3 kişi) şeklinde olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.10: Öğrenim gördüğünüz okulu çevrenizde tercih etmek isteyenlere tavsiye eder misiniz? Sorusuna göre cevap dağılımı

Okulu Tavsiye Etme Durumu		Okul			Total
		Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi	Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi	
Evet	f	50	44	47	141
	%	15,2	13,3	14,2	42,7
Hayır	f	33	43	31	107
	%	10	13,0	9,4	32,4
Kısmen	f	33	24	25	82
	%	10	7,3	7,6	24,8
Total	f	116	111	103	330
	%	35,2	33,6	31,2	100

Çizelge 4.10'a göre öğrenci okullarını tavsiye etme durumlarına göre cevaplar gösterilmiştir. Öğrencilerin %42,7 (141 kişi) evet yanıtını vermiştir. % 32,4 sı (107 kişi) hayır olarak yanıtlamıştır.% 24,8 (82 kişi) kısmen yanıtını vermiştir. Okullara göre ise Selimpaşa İMKB otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin %15,2 (50 kişi) evet, Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi öğrencileri ise %13,3 (44 kişi), Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi %14,2 (47 kişi) evet demişlerdir. Hayır yanıtı oranları ise şöyle olmuştur: Selimpaşa İMKB otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin %10 (33 kişi) hayır, Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi öğrencileri ise %13 (43 kişi), Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi %9,4 (31 kişi) şeklinde olmuştur. Kısmen yanıtları ise: Selimpaşa İMKB otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin %10 (33 kişi) hayır, Silivri Endüstri Teknik Meslek Lisesi öğrencileri ise %7,3 (24 kişi), Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi %7,6 (25 kişi) şeklinde olduğu görülmüştür.

4.3. Staj Uygulama Ölçeğine Ait Bulgular

Bu bölümde, Staj uygulama ölçeğine ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 4.11: Staj Uygulamalarına Yönelik Tutuma Ait Bulgular

Staj ile ilgili ifadeler	Hiç Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Çoğunlukla Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		\bar{x}	s.s.
	n	%	n	%	n	%	n	%		
2.Uygulama stajım esnasında aldığım ücretten memnun değilim	19	5,8	33	10,0	68	20,6	210	63,6	3,42	0,88
10.Belirlenen staj süresi yeterlidir.	37	11,2	38	11,5	53	16,1	202	61,2	3,39	2,47
12.Stajyerler işletme açısından ucuz işgücü olarak görülmektedir.	31	9,4	37	11,2	66	20,0	196	59,4	3,29	0,99
18.Staj yaptığım işletmenin sunduğu sosyal imkânlar azdı.	32	9,7	44	13,3	63	19,1	191	57,9	3,25	1,01
5. Meslek alanım dışında işler yaptım.	59	17,9	44	13,3	27	8,2	200	60,6	3,11	1,20
11.Staja başladığım zaman adaptasyon (uyum) sorunu yaşamadım	44	13,3	57	17,3	50	15,2	179	54,2	3,10	1,11
17. Staj, kendime olan güven duygusunun gelişmesine katkı sağladı.	44	13,3	49	14,8	78	23,6	159	48,2	3,06	1,07
6.Stajım esnasında öğenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım	54	16,4	48	14,5	63	19,1	165	50,0	3,02	1,14
3.Uygulama stajı yaptığım işletmedeki, işgören yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi.	52	15,8	54	16,4	61	18,5	163	49,4	3,01	1,13
19. İşletmede karşılaştığım herhangi bir problemin çözümünde amirlerim yardımcı oldular.	45	13,6	55	16,7	82	24,8	148	44,8	3,00	1,07
4.Stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı.	65	19,7	52	15,8	60	18,2	153	46,4	2,91	1,18
20.Okuldan mezun olduktan sonra yine alanımla ilgili sektörde çalışmak istiyorum	81	24,5	44	13,3	67	20,3	138	41,8	2,79	1,22
15.Staj yaptıktan sonra bu meslekte daha başarılı olacağıma inanıyorum.	64	19,4	69	20,9	72	21,8	125	37,9	2,78	1,14
8.Yapmış olduğum stajda, okulda almış olduğum teorik eğitimdeki bilgileri uygulama imkânı buldum.	63	19,1	62	18,8	93	28,2	112	33,9	2,76	1,11
9.Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum	63	19,1	75	22,7	75	22,7	117	35,5	2,74	1,13
7.Stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi.	69	20,9	77	23,3	90	27,3	94	28,5	2,72	2,05
14.Yapmış olduğum staj mesleğimi sevmemi sağladı.	103	31,2	58	17,6	57	17,3	112	33,9	2,53	1,24
1.Staja başlamadan, işletmede yapılacak olan beceri eğitiminin uygulaması ile ilgili okulda verilen bilgiyi yeterli buluyorum	64	19,4	111	33,6	81	24,5	74	22,4	2,50	1,04
13. İşletme tarafından verilen oryantasyon eğitimini yeterli buluyorum	96	29,1	75	22,7	69	20,9	90	27,3	2,46	1,17

16. Staj, yabancı dilimin gelişmesine katkı sağlamadı.	83	25,2	42	12,7	49	14,8	156	47,3	2,15	1,58
--	----	------	----	------	----	------	-----	------	------	------

Çizelge 4.11’de Öğrencilerin staj uygulamalarına yönelik tutumlarına ilişkin bulgular gösterilmiştir. “ Staja başlamadan, işletmede yapılacak olan beceri eğitiminin uygulaması ile ilgili okulda verilen bilgiyi yeterli buluyorum” ifade ile ilgili değerlendirme şöyle olmuştur: Öğrencilerin % 33,6’sı “Kısmen Katılıyorum”, %24,5 “Çoğunlukla Katılıyorum”, olarak yanıt verilmiştir. Verilen yanıtlara göre genel olarak öğrenciler okulda verilen teorik bilgiyi yeterli bulmamaktadırlar.

“Uygulama stajım esnasında aldığım ücretten memnun değilim” ifadesine ilişkin verilen yanıtlar şöyle olmuştur: Katılımcıların %63,6 ‘sı “Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun staj eğitiminde aldıkları ücretten memnun olmadıkları görülmüştür.

“ Uygulama stajı yaptığım işletmedeki, işgören yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi” ifadesine verilen yanıtlara göre %49,4 ‘ü “Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır. Öğrencilerin işletmede verilen personel yemekleri hijyen ve sağlık koşulları açısından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. % 15,8 i (52 kişi) personel yemeklerinin hijyen ve sağlık açısından yeterli olmadığını söylemişlerdir.

“ Stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı” ifadesine verilen yanıtlara göre %46,4 ‘ü “Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır. Öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre işletme yöneticilerinin stajyerler ya da diğer çalışanlara adil davrandıkları görülmüştür.

“ Meslek alanım dışında işler yaptım” ifadesine verilen yanıtla göre %60,6 ‘ü “Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır. Verilen yanıtlardan stajyer öğrencilerin meslek alanları dışında başka işler yaptıkları anlaşılmaktadır.

“ Stajım esnasında öğenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım” ifadesine verilen yanıtlara göre %50’si ‘ü “Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır. Öğrencilerin kendi bölümlerine ilişkin alanlarda görev yaptığı görülmüştür.

“ Stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi. ifadesine verilen yanıtlara göre % 28,5’i ‘ü “Tamamen Katılıyorum” olarak

cevaplamışlardır.

“Stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi.” İfadesine verilen yanıtlara göre %33,9’u “Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır.

“Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum.” İfadesine verilen yanıtlara göre %35,5’i “Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır.

“ Belirlenen staj süresi yeterlidir..” İfadesine verilen yanıtlara göre %61,2’si “Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır.

“ Staja başladığım zaman adaptasyon (uyum) sorunu yaşamadım.” ifadesine verilen yanıtlara göre % 54,2’si “Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır.

“ Stajyerler işletme açısından ucuz işgücü olarak görülmektedir.” ifadesine verilen yanıtlara göre % 59,4’ü “Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır.

“ İşletme tarafından verilen oryantasyon eğitimini yeterli buluyorum” ifadesine verilen yanıtlara göre % 29,1’i “Hiç Katılmıyorum” olarak cevaplamışlardır.

“ Yapmış olduğum staj mesleğimi sevmemi sağladı.” ifadesine verilen yanıtlara göre % 31,2’si “Hiç Katılmıyorum” ayrıca %33,9’u da “ Tamamen Katılıyorum” şeklinde cevaplamışlardır.

“ Staj yaptıktan sonra bu meslekte daha başarılı olacağıma inanıyorum” ifadesine verilen yanıtlara göre % 37,9’u “ Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır.

“ Staj, kendime olan güven duygusunun gelişmesine katkı sağladı” ifadesine verilen yanıtlara göre % 23,6’sı “ Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır.

“ Staj yaptığım işletmenin sunduğu sosyal imkânlar azdı.” ifadesine verilen yanıtlara göre % 57,9’u “ Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır.

“ İşletmede karşılaştığım herhangi bir problemin çözümünde amirlerim yardımcı oldular.” ifadesine verilen yanıtlara göre % 44,8’i “ Tamamen Katılıyorum” olarak cevaplamışlardır.

“ Okuldan mezun olduktan sonra yine alanımla ilgili sektörde çalışmak istiyorum.” ifadesine verilen yanıtlara göre % 24,5’i “Hiç Katılmıyorum” ayrıca %41,8’i “ Tamamen Katılıyorum” şeklinde cevaplanmıştır.

Çizelge 4.12: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Faktör Algılamalarına Yönelik t Testi Sonuçları

	CİNSİYET	N	\bar{x}	SS	t	p
Stajdan sağlanan Kazanımlar	erkek	171	2,7519	,82773	,370	,152
	kadın	159	2,7197	,74870	,371	
Tatmin	erkek	171	2,3840	,61996	1,494	,215
	kadın	159	2,2851	,57958	1,498	
İşletme ile İlişkiler	erkek	171	2,2632	,82700	2,357	,010
	kadın	159	2,0650	,68793	2,373	
İşletme Koşulları	erkek	171	2,4532	,79197	,695	,297
	kadın	159	2,3962	,68915	,699	
Sektöre Bağlılık	erkek	171	2,7807	,92443	-,314	,265
	kadın	159	2,8113	,84321	-,315	
	Total	330				

Çizelge 4.12’de katılımcıların cinsiyetlerine göre İşletme ile ilişkiler faktörü ($p=,010$; $p < 0.05$) değerinde hesaplanmıştır. Cinsiyet değişkenine göre işletme ile ilişkiler faktörü puanları arasında yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Fark erkek öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir

Çizelge 4.13: Öğrencilerin Okula Kayıt Türüne Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

	OKULA KAYIT	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	p
Stajdan sağlanan Kazanımlar	Sınav	235	160,12	37628	,107
	Sınavsız	95	178,81	16987	
Tatmin	Sınav	235	168,84	39678,50	,302
	Sınavsız	95	157,23	14936,50	
İşletme ile İlişkiler	Sınav	235	155,88	36632,50	,004
	Sınavsız	95	189,29	17982,50	
İşletme Koşulları	Sınav	235	165,77	38956,00	,932
	Sınavsız	95	164,83	15659,00	
Sektöre Bağlılık	Sınav	235	162,91	38283,50	,435
	Sınavsız	95	171,91	16331,50	
	Total	330			

Çizelge 4.13’de öğrencilerin okula kayıt durumu ile stajdan sağlanan kazanımlar ($p=,007$; $p > 0.05$), tatmin ($p=,302$; $p > 0.05$), işletme koşulları ($p=,932$; $p > 0.05$) ve sektöre bağlılık ($p=,435$; $p > 0.05$) faktörleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. İşletme ile ilişkiler ($p=,004$; $p < 0.05$) puanı okula kayıt değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Fark sınavsız kayıt yapan öğrenciler lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.14: Öğrencilerin Oryantasyon Eğitimi Alma Durumuna Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

	ORYANTASYON EĞİTİMİ	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	p
Stajdan sağlanan Kazanımlar	Evet	87	209,92	18263,00	,000
	Hayır	234	142,81	33418,00	
Tatmin	Evet	87	166,90	14520,00	,475
	Hayır	234	158,81	37161,00	
İşletme ile İlişkiler	Evet	87	192,45	16743,50	,000
	Hayır	234	149,31	34937,50	
İşletme Koşulları	Evet	87	183,08	15928,00	,007
	Hayır	234	152,79	35753,00	
Sektöre Bağlılık	Evet	87	191,64	16672,50	,000
	Hayır	234	149,61	35008,50	
	Total	321			

Çizelge 4.14’de öğrencilerin oryantasyon eğitimi alma durumu ile faktörler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmaktadır. Dokuz öğrenci bu soruyu boş bırakmıştır. Stajdan sağlanan kazanımlar ($p= ,000$; $p < 0.05$) puanı oryantasyon değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Fark evet yanıtı veren öğrenciler lehine gerçekleşmiştir. Tatmin faktörü ile oryantasyon eğitimi alma durumu arasında ($p= ,475$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur.

İşletme ile ilişkiler ($p= ,000$; $p < 0.05$) puanı oryantasyon değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Fark evet yanıtı veren öğrenciler lehine gerçekleşmiştir.

İşletme koşulları ($p= ,007$; $p < 0.05$) puanı oryantasyon değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Fark evet yanıtı veren öğrenciler lehine gerçekleşmiştir.

Sektöre bağlılık ($p= ,000$; $p < 0.05$) puanı oryantasyon değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Fark evet yanıtı veren öğrenciler lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.15: Öğrencilerin Yaş Durumuna Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	YAŞ	N	Sıra Ortalama	Ki-Kare SD		p
Stajdan sağlanan Kazanımlar	16	33	134,39	5,251	2	,072
	17	179	163,76			
	17 ve üzeri	118	176,84			
Tatmin	16	33	172,71	1,533	2	,465
	17	179	159,70			
	17 ve üzeri	118	172,28			
İşletme ile İlişkiler	16	33	115,73	14,792	2	,001
	17	179	161,54			
	17 ve üzeri	118	185,43			
İşletme Koşulları	16	33	148,70	1,311	2	,519
	17	179	166,30			
	17 ve üzeri	118	168,99			
Sektöre Bağlılık	16	33	134,27	4,025	2	,134
	17	179	167,92			
	17 ve üzeri	118	170,56			
	Total	330				

Çizelge 4.15’de öğrencilerin yaşları durumuna göre faktörler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmaktadır. Öğrencilerin yaşları ile stajdan sağlanan kazanımlar faktörü ($p = ,072$; $p > 0.05$), Tatmin faktörü ($p = ,465$; $p > 0.05$), İşletme Koşulları ($p = ,519$; $p > 0.05$), Sektöre Bağlılık faktörü ($p = ,134$; $p > 0.05$) arasında anlamlı bir fark yoktur. İşletme ile ilişkiler ($p = ,001$; $p < 0.05$) puanı oryantasyon değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Farkın daha çok hangi yaş grubunda olduğuna ikili karşılaştırmalar ile bakılmıştır.

Çizelge 4.16: Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre İşletme ile İlişkiler Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

İşletme İle ilişkiler	Yaş	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	16	33	80,94	2110,000	,008
	17	179	111,21		
2.Karşılaştırma	16	33	51,79	1148,000	,000
	17 üstü	118	82,77		
3.Karşılaştırma	17	179	140,32	9008,000	,030
	17 üstü	118	162,16		

Çizelge 4.16'ya göre 17 yaşında olan öğrencilerin işletme ile ilişkiler algılamaları 16 yaşında olan öğrencilere göre daha fazladır (S.O=111,21>80,94; S.O=162,16>140,32). Farkın 17 yaş üzeri öğrenci grubu lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.17: Öğrencilerin Sınıf Durumuna Göre Faktör Algılamalarına Yönelik t Testi Sonuçları

	SINIF	N	\bar{x}	t	p
Stajdan sağlanan Kazanımlar	11. SINIF	60	2,7881	,517	,576
	12. SINIF	270	2,7249		
Tatmin	11. SINIF	60	2,5222	7,463	,008
	12. SINIF	270	2,2951		
İşletme ile İlişkiler	11. SINIF	60	1,8556	13,039	,000
	12. SINIF	270	2,2370		
İşletme Koşulları	11. SINIF	60	2,4833	,713	,508
	12. SINIF	270	2,4130		
Sektöre Bağlılık	11. SINIF	60	2,8792	,493	,419
	12. SINIF	270	2,7769		
	Total	330			

Çizelge 4.17'de öğrencilerin sınıflarına göre faktörler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmaktadır. Öğrencilerin sınıfları ile stajdan sağlanan kazanımlar faktörü arasında ($p = ,576$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur.

Tatmin ($p= ,008$; $p < 0.05$) faktör puanı sınıf değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Fark 11. sınıf öğrencileri lehine gerçekleşmiştir.

İşletme ile ilişkiler ($p= ,000$; $p < 0.05$) puanı sınıf değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Fark 12. sınıf öğrencileri lehine gerçekleşmiştir.

İşletme Koşulları faktörü ile sınıf durumu arasında ($p= ,509$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur. Sektöre Bağlılık faktörü ile sınıf eğitimi alma durumu arasında ($p= ,419$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur.

Çizelge 4.18: Öğrencilerin Okul Durumuna Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

OKUL		N	Sıra ortalaması	Ki Kare	p
Stajdan sağlanan Kazanımlar	Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	116	162,28	,930	,628
	Silivri Endüstri Teknik ve Meslek Lisesi	110	172,64		
	Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi	104	161,54		
Tatmin	Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	116	191,80	14,678	,001
	Silivri Endüstri Teknik ve Meslek Lisesi	110	154,30		
	Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi	104	148,01		
İşletme ile İlişkiler	Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	116	121,17	58,404	,000
	Silivri Endüstri Teknik ve Meslek Lisesi	110	216,73		
	Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi	104	160,75		
İşletme Koşulları	Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	116	162,47	2,976	,226
	Silivri Endüstri Teknik ve Meslek Lisesi	110	177,23		
	Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi	104	156,48		
Sektöre Bağlılık	Selimpaşa İMKB otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	116	168,81	,554	,758
	Silivri Endüstri Teknik ve Meslek Lisesi	110	160,05		
	Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi	104	167,58		
Total		330			

Çizelge 4.18’de öğrencilerin okul durumuna göre faktörler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmaktadır. Öğrencilerin okul durumuna göre stajdan sağlanan kazanımlar faktörü arasında ($p= ,628$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur. Tatmin ($p= ,001$; $p < 0.05$) faktör puanı okul değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır.

İşletme ile ilişkiler ($p= ,008$; $p < 0.05$) puanı sınıf değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır.

İşletme Koşulları faktörü ile sınıf durumu arasında ($p= ,226$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur. Sektöre Bağlılık faktörü ile sınıf durumu arasında ($p= ,758$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur.

Çizelge 4.19: Öğrencilerin Okul Değişkenine Göre Tatmin Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Tatmin	Okul	N	Sıra Ortalaması	MWU	P
1.Karşılaştırma	Selimpaşa İMKB Otelcilik	116	126,01	4928,500	,002
	Silivri Endüstri Teknik	110	100,30		
2.Karşılaştırma	Selimpaşa İMKB Otelcilik	116	124,29	4432,500	,000
	Silivri Kız Teknik	104	95,12		
3.Karşılaştırma	Silivri Endüstri Teknik	110	109,50	5500,500	,613
	Silivri Kız Teknik	104	105,39		

Çizelge 4.19’e göre Selimpaşa İMKB Otelcilik Lisesi öğrencileri tatmin faktörü Silivri Endüstri Teknik Lisesi öğrencilerine göre daha fazladır ($S.O=126,01 > 100,30$; $S.O= 124,29 > 95,12$). Farkın Selimpaşa İMKB Otelcilik Lisesi öğrencileri lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.20: Öğrencilerin Okul Değişkenine Göre İşletme ile İlişkiler Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

İşletme İle İlişkiler	Okul	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Selimpaşa İMKB Otelcilik	116	82,94	2835,500	,000
	Silivri Endüstri Teknik	110	145,72		
2.Karşılaştırma	Selimpaşa İMKB Otelcilik	116	96,73	4434,500	,001
	Silivri Kız Teknik	104	125,86		
3.Karşılaştırma	Silivri Endüstri Teknik	110	126,51	3629,000	,000
	Silivri Kız Teknik	104	87,39		

Çizelge 4.20'e göre Silivri Endüstri Teknik Lisesi öğrencileri İşletme ile ilişkiler faktör algılamalarına göre Selimpaşa İMKB Otelcilik Lisesi öğrencilerine göre daha fazladır (S.O=145,72>82,94; S.O= 126,51>87,39). Farkın Silivri Endüstri Teknik Lisesi öğrencileri lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.21: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanlara Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Öğrenim Görülen Alan	N	Sıra Ortalama	Ki-Kare SD		p
Stajdan sağlanan Kazanımlar	Turizm Alan	141	165,71	0,71	2	,965
	Endüstri Alan	85	163,32			
	Kız Meslek Alan	44	167,00			
Tatmin	Turizm Alan	141	185,32	13,279	2	,001
	Endüstri Meslek	85	140,16			
	Kız Meslek Alan	44	159,34			
İşletme ile İlişkiler	Turizm Alan	141	136,07	45,250	2	,000
	Endüstri Meslek	85	152,49			
	Kız Meslek Alan	44	216,03			
İşletme Koşulları	Turizm Alan	141	171,20	1,082	2	,582
	Endüstri Meslek	85	158,75			
	Kız Meslek Alan	44	163,28			
Sektöre Bağlılık	Turizm Alan	141	167,41	,737	2	,692
	Endüstri Meslek	85	170,16			
	Kız Meslek Alan	44	159,09			
	Total	330				

Çizelge 4.21’de öğrencilerin öğrenim gördükleri alanlara göre faktörler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri alana göre stajdan sağlanan kazanımlar faktörü arasında ($p = ,965$; $p > 0.05$), işletme koşulları ($p = ,582$; $p > 0.05$), Sektöre bağlılık ($p = ,692$; $p > 0.05$) arasında anlamlı bir fark yoktur.

İşletme ile ilişkiler ($p = ,000$; $p < 0.01$) ve tatmin ($p = ,001$; $p < 0.01$) faktörü ile öğrenim görülen alan arasında olduğu için anlamlı bir fark vardır.

Bu farklılıkların hangi aralıkta olduğunu bulmak için ikili karşılaştırmalara yer verilmiştir.

Çizelge 4.22: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanlara Göre Tatmin Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Tatmin	Öğrenim Görülen Alan	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Turizm	141	125,05	4363,500	,000
	Kız Meslek	85	94,34		
2.Karşılaştırma	Turizm	141	131,26	6167,000	,029
	Endüstri Meslek	104	111,80		
3.Karşılaştırma	Kız Meslek	85	88,83	3895,500	,144
	Endüstri Meslek	104	100,04		

Çizelge 4.22'e göre Turizm alanında öğrenim gören öğrencileri tatmin faktörü algılamaları Kız Meslek Lisesi alanında öğrenim gören öğrencilere göre daha fazladır (S.O=125,05>94,34; S.O= 131,26>111,80). Farkın turizm alanında öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.23: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Alanlara Göre İşletme İle İlişkiler Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

İşletme ile İlişkiler	Öğrenim Görülen Alan	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Turizm	141	108,62	5305,000	,143
	Kız Meslek	85	121,58		
2.Karşılaştırma	Turizm	141	98,44	3869,500	,000
	Endüstri Meslek	104	156,29		
3.Karşılaştırma	Kız Meslek	85	73,91	2627,000	,000
	Endüstri Meslek	104	112,24		

Çizelge 4.23'e göre Endüstri meslek alanında öğrenim gören öğrencileri işletme ile ilişkiler faktörü algılamaları Turizm alanında öğrenim gören öğrencilere göre daha fazladır (S.O=156,29>98,44; S.O= 112,24>73,91). Farkın endüstri meslek alanında öğrenim gören öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.24: Öğrencilerin Çalışma Alanlara Göre Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Çalışma Alanları	N	Sıra Ortalama	Ki-Kare SD		p
Stajdan sağlanan Kazanımlar	Turizm Sektörü	117	155,91	2,206	3	,531
	Sanayi Sektörü	100	159,00			
	Eğitim Sektörü	77	170,74			
	Bilişim Sektörü	23	141,80			
Tatmin	Turizm Sektörü	117	184,76	16,041	3	,001
	Sanayi Sektörü	100	150,88			
	Eğitim Sektörü	77	136,37			
	Bilişim Sektörü	23	146,91			
İşletme ile İlişkiler	Turizm Sektörü	117	117,68	50,678	3	,000
	Sanayi Sektörü	100	205,08			
	Eğitim Sektörü	77	166,62			
	Bilişim Sektörü	23	149,91			
İşletme Koşulları	Turizm Sektörü	117	157,00	2,522	3	,471
	Sanayi Sektörü	100	164,36			
	Eğitim Sektörü	77	164,44			
	Bilişim Sektörü	23	134,35			
Sektöre Bağlılık	Turizm Sektörü	117	162,38	4,221	3	,239
	Sanayi Sektörü	100	158,65			
	Eğitim Sektörü	77	166,91			
	Bilişim Sektörü	23	123,41			
	Total	330				

Çizelge 4.24'de öğrencilerin çalışma alanlara göre faktörler arasında anlamlı ilişki olup olmadığına bakılmaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri alana göre stajdan sağlanan kazanımlar faktörü arasında ($p = ,531$; $p > 0.05$), işletme koşulları ($p = .471$; $p > 0.05$), Sektöre bağlılık ($p = ,239$; $p > 0.05$) arasında anlamlı bir fark yoktur.

İşletme ile ilişkiler ($p = ,000$; $p < 0.01$) ve tatmin ($p = ,001$; $p < 0.01$) faktörü ile çalışma alanları arasında olduğu için anlamlı bir fark vardır.

Bu ilişkinin hangi aralıkta olduğunu tespit etmek için ikili karşılaştırmalar çizelgeler ile gösterilmiştir.

Çizelge 4.25: Öğrencilerin Çalışma Alanlarına Göre Tatmin Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Tatmin	Çalışma Alanları	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Turizm Sektörü	117	73,08	1043,500	,082
	Bilişim Sektörü	23	57,37		
2.Karşılaştırma	Turizm Sektörü	117	109,90	3171,000	,000
	Eğitim Sektörü	78	80,15		
3.Karşılaştırma	Turizm Sektörü	117	119,79	9638,000	,005
	Sanayi Sektörü	100	96,38		
4. Karşılaştırma	Eğitim Sektörü	78	84,88	3539,500	,271
	Sanayi Sektörü	100	93,11		
5. Karşılaştırma	Bilişim Sektörü	23	53,26	845,000	,652
	Eğitim Sektörü	78	50,53		

Çizelge 4.25’de öğrencilerin sektörde çalışma alanlarına göre tatmin faktörü algılamaları Turizm sektöründe çalışan öğrenciler, sanayi sektöründe staj yapan öğrencilere göre daha fazladır (S.O=119,79>96,38; S.O= 109,90>80,15). Farkın turizm sektöründe staj eğitim gören öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.26: Öğrencilerin Çalışma Alanlarına Göre İşletme ile İlişkiler Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

İşletme İle İlişkiler	Çalışma Alanları	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1. Karşılaştırma	Turizm Sektörü	117	68,06	1060,000	,101
	Bilişim Sektörü	23	82,91		
2. Karşılaştırma	Turizm Sektörü	117	85,69	3123,000	,000
	Eğitim Sektörü	78	116,46		
3. Karşılaştırma	Turizm Sektörü	117	81,93	2683,000	,000
	Sanayi Sektörü	100	140,67		
4. Karşılaştırma	Eğitim Sektörü	78	76,92	2919,000	,004
	Sanayi Sektörü	100	99,31		
5. Karşılaştırma	Bilişim Sektörü	23	46,80	800,500	,427
	Eğitim Sektörü	78	52,74		

Çizelge 4.26'da öğrencilerin sektörde çalışma alanlarına göre işletme ile ilişkiler faktörü algılamaları sanayi sektöründe çalışan öğrenciler, turizm sektöründe staj yapan öğrencilere göre daha fazladır ($S.O=140,67 > 81,93$; $S.O=99,31 > 76,92$). Farkın sanayi sektöründe staj eğitimi gören öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.27: Öğrencilere Sunulan Sosyal İmkânlardan Ulaşım İle Faktör Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

	ulaşım	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	P
Stajdan sağlanan Kazanımlar	evet	159	178,56	28390,50	,016
	hayır	171	153,36	26224,50	
Tatmin	evet	159	173,37	27565,50	,137
	hayır	171	158,18	27049,50	
İşletme ile İlişkiler	evet	159	165,96	26387,50	,932
	hayır	171	165,07	28227,50	
İşletme Koşulları	evet	159	166,32	26445,00	,875
	hayır	171	164,74	28170,00	
Sektöre Bağlılık	evet	159	175,39	27886,50	,068
	hayır	171	156,31	26728,50	
	Total	330			

Çizelge 4.27’de öğrencilere sunulan sosyal imkânlardan ulaşım ile faktörler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmaktadır. Öğrencilerin sunulan imkânlardan ulaşım durumuna göre stajdan sağlanan kazanımlar faktörü arasında ($p = .016$; $p < 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark vardır. Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Tatmin faktörü bakımından ($p = .137$; $p > 0.05$), İşletme ile ilişkiler faktörü arasında ($p = .932$; $p > 0.05$), işletme koşulları faktörü ($p = .875$; $p > 0.05$) ve sektöre bağlılık açısından ($p = .068$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur.

Çizelge 4.28: Öğrencilere Sunulan Sosyal İmkânlardan Yemek İle Faktör Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

	yemek	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	P
Stajdan sağlanan Kazanımlar	evet	266	178,28	47422,00	,000
	hayır	64	112,39	7193,00	
Tatmin	evet	266	167,45	44542,50	,435
	hayır	64	157,38	10072,50	
İşletme ile İlişkiler	evet	266	167,99	44684,50	,329
	hayır	64	155,16	9930,50	
İşletme Koşulları	evet	266	165,24	43953,00	,915
	hayır	64	166,59	10662,00	
Sektöre Bağlılık	evet	266	174,62	46449,00	,000
	hayır	64	127,59	8166,00	
	Total	330			

Çizelge 4.28’de öğrencilere sunulan sosyal imkânlardan yemek ile faktörler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmaktadır. Öğrencilerin sunulan imkânlardan yemek durumuna göre stajdan sağlanan kazanımlar faktörü arasında ($p = .000$; $p < 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark vardır. Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür

Öğrencilerin sunulan imkânlardan yemek durumuna göre sektöre bağlılık faktörü arasında ($p = .000$; $p < 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark vardır. Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür

İşletmeden sağlanan kazanımlar faktörü ile yemek imkânı sunulan öğrenciler arasında daha yüksek anlamlılık vardır. Tatmin faktörü bakımından ($p = .435$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur. İşletme ile ilişkiler faktörü arasında ($p = .329$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur. İşletme koşulları faktörüne göre ise ($p = .915$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur.

Çizelge 4.29: Öğrencilere Sunulan Sosyal İmkânlardan Lojman İle Faktör Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

	lojman	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	P
Stajdan sağlanan Kazanımlar	evet	10	180,65	1806,50	,610
	hayır	320	165,03	52808,50	
Tatmin	evet	10	177,65	1776,50	,674
	hayır	320	165,12	52838,50	
İşletme ile İlişkiler	evet	10	174,40	1744,00	,762
	hayır	320	165,22	52871,00	
İşletme Koşulları	evet	10	184,30	1843,00	,507
	hayır	320	164,91	52772,00	
Sektöre Bağlılık	evet	10	163,15	1631,50	,937
	hayır	320	165,57	52983,50	
	Total	330			

Çizelge 4.29’da öğrencilere sunulan sosyal imkânlardan lojman ile faktörler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmaktadır. Öğrencilerin sunulan imkânlardan lojman durumuna göre stajdan sağlanan kazanımlar faktörü arasında ($p = .610$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur. Tatmin faktörü bakımından ($p = .674$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur. İşletme ile ilişkiler faktörü arasında ($p = .762$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur. İşletme koşulları faktörüne göre ise ($p = .507$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur. Öğrencilerin sunulan imkânlardan yemek durumuna göre sektöre bağlılık faktörü arasında ($p = .937$; $p > 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark yoktur.

Çizelge 4.30: Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Çalışma saati	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplam	p
Stajdan sağlanan Kazanımlar	evet	19	190,76	35,102	,000
		2			
	hayır	85	119,61		
	kısmen	53	147,58		
Tatmin	evet	19	175,72	10,900	,004
		2			
	hayır	85	136,94		
	kısmen	53	174,28		
İşletme ile İlişkiler	evet	19	184,86	21,578	,000
		2			
	hayır	85	147,99		
	kısmen	53	123,44		
İşletme Koşulları	evet	19	173,16	6,819	,033
		2			
	hayır	85	143,28		
	kısmen	53	173,40		
Sektöre Bağlılık	evet	19	185,33	21,471	,000
		2			
	hayır	85	130,31		
	kısmen	53	150,10		
	Total	33			
		0			

Çizelge 4.30'da öğrencilere sunulan çalışma saati ile faktörler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmaktadır. Öğrencilerin sunulan çalışma saatine göre stajdan sağlanan kazanımlar faktörü arasında ($p = .000$; $p < 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark vardır. Tatmin faktörüne göre ($p = .004$; $p < 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark vardır. İşletme ile ilişkiler faktörüne göre ($p = .000$; $p < 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark vardır. Sektöre bağlılık faktörüne göre ($p = .000$; $p < 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark vardır. İşletme koşulları faktörüne göre ($p = .033$; $p < 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark vardır. Bu ilişkinin hangi aralıkta olduğunu tespit etmek için ikili karşılaştırmalar çizelgeler ile gösterilmiştir.

Çizelge 4.31: Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle Stajdan Sağlanan Kazanımlar Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Stajdan Sağlanan Kazanımlar	Çalışma Saati	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Evet	192	157,44	4620,000	,000
	Hayır	85	97,35		
2.Karşılaştırma	Evet	192	131,47	3462,500	,000
	Kısmen	53	92,33		
3.Karşılaştırma	Hayır	85	64,09	1793,000	,044
	Kısmen	53	78,17		

Çizelge 4.31’de öğrencilere sunulan çalışma saati stajdan sağlanan kazanımlar faktörü (S.O=157,44>97,35; S.O=131,47>92,33) puanında hesaplanmıştır. Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.32: Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle Tatmin Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Tatmin	Çalışma Saati	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Evet	192	144,12	6217,500	,001
	Hayır	85	116,15		
2.Karşılaştırma	Evet	192	123,10	5068,500	,965
	Kısmen	53	122,63		
3.Karşılaştırma	Hayır	85	63,79	5422,500	,029
	Kısmen	53	78,65		

Çizelge 4.32’de öğrencilere sunulan çalışma saati tatmin faktörü (S.O=78,65>122,63; S.O=144,12>63,79) puanında hesaplanmıştır. Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.33: Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle İşletme İle İlişkiler Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

İşletme İle İlişkiler	Çalışma Saati	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Evet	192	148,47	9997,500	,003
	Hayır	85	117,62		
2.Karşılaştırma	Evet	192	132,89	3188,500	,000
	Kısmen	53	87,16		
3.Karşılaştırma	Hayır	85	73,38	3354,000	,144
	Kısmen	53	63,28		

Çizelge 4.33’de öğrencilere sunulan çalışma saati İşletme İle İlişkiler faktörü (S.O=132,89>87,16; S.O=148,47>117,62) puanında hesaplanmıştır. Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.34: Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle İşletme Koşulları Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

İşletme Koşulları	Çalışma Saati	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Evet	192	146,71	6679,500	,011
	Hayır	85	121,58		
2.Karşılaştırma	Evet	192	122,95	5077,500	,981
	Kısmen	53	123,20		
3.Karşılaştırma	Hayır	85	64,70	5499,500	,64
	Kısmen	53	77,20		

Çizelge 4.34’de öğrencilere sunulan çalışma saati İşletme Koşulları faktörü (S.O=146,71>121,58) puanında hesaplanmıştır. Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.35: Öğrencilere Sunulan Çalışma Saati İle Sektöre Bağlılık Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Sektöre Bağlılık	Çalışma Saati	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Evet	192	152,89	5493,500	,000
	Hayır	85	107,62		
2.Karşılaştırma	Evet	192	128,94	5378,500	,012
	Kısmen	53	101,48		
3.Karşılaştırma	Hayır	85	65,68	5583,000	,153
	Kısmen	53	75,62		

Çizelge 4.35’de öğrencilere sunulan çalışma saati Sektöre Bağlılık faktörü (S.O=152,89>107,62; 128,94>101,48) puanında hesaplanmıştır. Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.36: Öğrencilere Verilen Mesai Ücreti İle Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Mesai ücreti	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplam	p
Stajdan sağlanan Kazanımlar	evet	56	183,23	2,416	,299
	hayır	25	162,30		
		6			
	kısmen	18	155,78		
Tatmin	evet	56	174,08	1,488	,475
	hayır	25	162,33		
		6			
	kısmen	18	183,86		
İşletme ile İlişkiler	evet	56	200,54	13,637	,001
	hayır	25	161,47		
		6			
	kısmen	18	113,72		
İşletme Koşulları	evet	56	190,78	6,832	,033
	hayır	25	162,20		
		6			
	kısmen	18	133,83		
Sektöre Bağlılık	evet	56	175,26	1,026	,599
	hayır	25	164,36		
		6			
	kısmen	18	151,42		
	Total	33			
		0			

Çizelge 4.36’de öğrencilere sunulan mesai ücreti ile faktörler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmaktadır. Öğrencilere sunulan mesai ücretine göre işletme ile ilişkiler faktörü arasında ($p = .001$; $p < 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark vardır. Öğrencilere sunulan mesai ücretine göre işletme koşulları faktörü arasında ($p = .033$; $p < 0.05$) olduğu için anlamlı bir fark vardır.

Çizelge 4.37: Öğrencilere Verilen Mesai Ücretine Göre İşletme ile İlişkiler faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

İşletme ile İlişkiler	Mesai Ücreti	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Evet	56	186,18	5471,000	,005
	Hayır	256	149,87		
2.Karşılaştırma	Evet	56	42,24	238,500	,001
	Kısmen	18	22,75		
3.Karşılaştırma	Hayır	256	140,10	1637,500	,038
	Kısmen	18	100,47		

Çizelge 4.37'e göre mesai ücreti alma durumu sorusuna evet yanıtı veren öğrenciler işletme ile ilişkiler faktörü algılamalarına göre hayır yanıtı veren öğrencilerden daha fazladır. Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. (S.O=186,18>149,87; S.O= 42,24>22,75). Aynı zamanda hayır yanıtı veren öğrenciler kısmen yanıtı veren öğrencilere göre daha fazladır.(S.O=140,10>100,47).

Çizelge 4.38: Öğrencilere Verilen Mesai Ücretine Göre İşletme Koşulları faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

İşletme Koşulları	Mesai Ücreti	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Evet	56	178,41	5941,000	,035
	Hayır	256	151,71		
2.Karşılaştırma	Evet	56	40,87	315,500	,011
	Kısmen	18	27,03		
3.Karşılaştırma	Hayır	256	138,99	1922,500	,221
	Kısmen	18	116,31		

Çizelge 4.38'e göre mesai ücreti alma durumu sorusuna evet yanıtı veren öğrenciler işletme ile Koşulları faktörü algılamalarına göre hayır yanıtı veren öğrencilerden daha

fazladır (S.O=178,41>151,71; S.O= 40,87>27,03). Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.39: Öğrencilerin Okullarını Tavsiye Etme Durumu İle Faktör Algılamalarına Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Okul tavsiye	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	p
Stajdan sağlanan Kazanımlar	evet	141	194,16	33,202	,000
	hayır	107	124,07		
	kısmen	82	170,27		
Tatmin	evet	141	175,01	4,984	,084
	hayır	107	149,36		
	kısmen	82	170,20		
İşletme ile İlişkiler	evet	141	173,23	1,662	,436
	hayır	107	159,19		
	kısmen	82	160,45		
İşletme Koşulları	evet	141	171,95	1,625	,444
	hayır	107	164,30		
	kısmen	82	155,97		
Sektöre Bağlılık	evet	141	197,68	37,740	,000
	hayır	107	122,93		
	kısmen	82	165,71		
	Total	330			

Çizelge 4.39’de öğrencilere sunulan mesai ücreti ile faktörler arasında anlamlı fark olup olmadığına bakılmaktadır. Öğrencilere sunulan mesai ücretine göre Stajdan sağlanan kazanımlar faktörü arasında (p= .000; p <0.05) olduğu için anlamlı bir fark vardır. Öğrencilere sunulan mesai ücretine göre sektöre bağlılık faktörü arasında (p= .000; p <0.05) olduğu için anlamlı bir fark vardır.

Çizelge 4.40: Öğrencilerin Okullarını Tavsiye Etme Durumu ile Stajdan Sağlanan Kazanımlar Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Stajdan Sağlanan Kazanımlar	Tavsiye Etme Durumu	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Evet	141	146,76	4405,500	,000
	Hayır	107	95,17		
2.Karşılaştırma	Evet	141	118,40	4878,000	,051
	Kısmen	82	100,99		
3.Karşılaştırma	Hayır	107	82,90	3092,500	,001
	Kısmen	82	110,79		

Çizelge 4.40'a göre okullarını tavsiye etme durumu sorusuna evet yanıtı veren öğrenciler stajdan sağlanan kazanımlar faktörü algılamalarına göre hayır yanıtı veren öğrencilerden daha fazladır.(S.O=146,76 >95,17; S.O= 82,90>110,79). Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.41: Öğrencilerin Okullarını Tavsiye Etme Durumu ile Sektöre Bağlılık Faktörü Algılamalarına Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Sektöre Bağlılık	Tavsiye Etme Durumu	N	Sıra Ortalaması	MWU	p
1.Karşılaştırma	Evet	141	148,33	4183,000	,000
	Hayır	107	93,09		
2.Karşılaştırma	Evet	141	120,34	4604,500	,011
	Kısmen	82	97,65		
3.Karşılaştırma	Hayır	107	83,84	3193,000	,001
	Kısmen	82	109,56		

Çizelge 4.41'e göre Okullarını tavsiye etme durumu sorusuna evet yanıtı veren öğrenciler stajdan sektöre bağlılık algılamalarına göre hayır yanıtı veren öğrencilerden daha fazladır.(S.O=148,33>93,09; S.O= 120,34>97,65). Farkın evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Aynı zamanda kısmen yanıtı veren öğrenciler hayır yanıtı veren öğrencilere göre daha fazladır.(S.O=109,56>83,84).

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Mesleki eğitim ülke ekonomisinin kalkınmasında yer alan bir lokomotifir. Ekonomi pastasında payının büyük olduğu aşikârdır. İşletmeler için ara eleman yetiştirmede rolü büyüktür.

Meslek liselerinde eğitimin hayat ile eşleştirilmesi bilginin kalıcı olması bakımından önemlidir. Bu nedenle staj eğitiminin teorik bilgi ile verilmesini zorunlu kılmıştır. Staj eğitimi yapılan işin daha iyi kavranmasını sağlayıp öğrencilerin üretim sistemine dâhil olmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın kuramsal çerçevesinde mesleki eğitim ve staj eğitimine ilişkin kavramlar incelenmiştir. Çalışma kapsamında meslek liselerinde eğitim gören öğrencilere anket uygulanarak bulgular ortaya çıkarılmış ve çizelgeler yardımıyla gösterilmiştir.

Bu çalışmanın amacı mesleki eğitimin bir parçası olan staj algılarını çeşitli demografik değişkenler açısından tespit etmektir.

5.1. Demografik Bulgulara İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın analiz sonuçlarında; Öğrenciler orta düzeyde işletmede sorun yaşamaktadır (%41,27). Çalışmaya konu olan öğrenci grubunun yarıdan fazlası erkeklerden oluşmaktadır. Yaş grubu olarak da yine yarıdan fazlası 17 yaşındadırlar.

Ayrıca öğrencilerin büyük bir kısmı İstanbul ilçelerinde ikamet etmektedirler. Birkaç öğrenci de Tekirdağ ili ve ilçesinden Silivri'ye gelmektedir. Araştırma grubunun diğer bir kısmı ise Silivri'de yaşamaktadır. Öğrencilerin okula kayıt durumlarına göre sınav ile kayıt olduğu anlaşılmaktadır. Bu öğrencilerin çoğunluğu ise Konaklama seyahat hizmetleri alanı ve Yiyecek içecek hizmetleri alanı öğrencilerinden oluşturmaktadır.

5.2. Ölçek Bulgularına İlişkin Sonuçlar

Yapılan testlerde Cinsiyet durumunun staj uygulamaları faktörlerine yönelik olarak bir algı fark olduğu görülmüştür. Özellikle sonuca göre özellikler fark erkek öğrencilerin lehine gerçekleşmiştir.

Öğrencilerin okula kayıt olma durumlarına göre işletme ile ilişkiler faktöründe anlamlı bir fark vardır. Özellikle bu fark sınavsız kayıt yapan öğrencilerin lehine sonuçlandığı görülmüştür. Okullara sınavsız kayıt olan öğrencilerin işletme ile ilişkilerde daha iyi olduğu sonucuna varılmıştır.

Bir başka değişkene göre oryantasyon eğitimi alanlar öğrencilerinde staj uygulama ölçeği ile fark olduğu görülmüştür. Farkın evet yanıtını verenlerin lehine olduğu görülmüştür. İşletme koşulları, stajdan sağlanan kazanımlar gibi faktörler bakımından oryantasyon eğitimi alan öğrencilerin daha memnun oldukları sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin yaş durumuna göre test sonuçlarına bakıldığında işletme ile ilişkiler faktöründe anlamlı bir fark vardır. Burada 17 yaş üzeri öğrencilerin lehine sonuçlandığı görülmüştür. Yaş değişkeni arttıkça öğrenciler işletmeler ile daha iyi iletişim halinde olabileceğini düşündürmektedir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf durumuna göre anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. 11. sınıf öğrencilerinin aldıkları ücretten memnun oldukları belirlenen staj süresinden memnun oldukları düşünülmüştür. 12. sınıf öğrencilerinden işletme ile daha iyi ilişkiler içinde oldukları, alanlarında çalıştıkları, tüm çalışanlara olduğu gibi stajyer öğrencilere de adil davrandıkları düşünülmüştür.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Özellikle otelcilik ve turizm meslek lisesi öğrencilerinin staj eğitiminde ücret, staj süresi gibi tatmin faktörlerinden memnun oldukları düşünülmektedir. Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin de alanları dışında işler yaptığı, stajyerlerin ucuz iş gücü olarak görüldüğü düşündürmektedir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri alanlara göre anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır. Bu fark turizm alanı öğrencilerin tatmin faktörüne göre staj eğitimi ve ücretten memnun olduklarını düşündürmektedir.

Öğrencilerin staj eğitimini gördükleri sektörlerde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Turizm sektöründe staj eğitimi gören öğrenciler, endüstri ve eğitim sektöründe yer alan öğrencilerden daha fazla tatmin ve memnun olduklarını düşündürmektedir.

Sosyal imkân durumu bakımından anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Stajdan sağlanan kazanımlar faktörüne göre ulaşım, yemek durumuna göre evet yanıtı verenler lehine sonuçlanmıştır. Sektöre bağlılık faktörüne göre öğrencilere sunulan sosyal imkânlar mesleklerini sevmelerinde ve başarılı olacaklarına inandıkları düşünülmüştür. Sosyal imkânların olmadığı işletmelerde staj yapan öğrenciler için ise, bu durumun tam tersi olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin çalışma saati ile faktörler arasından anlamlı bir fark vardır. Tatmin, işletme ile ilişkiler, İşletme koşulları sektöre bağlılık faktörleri bakımından evet yanıtı veren öğrencilerin lehine sonuçlanmıştır. Kısmen yanıtı veren öğrenciler hayır yanıtı veren öğrencilerden fazla olduğu görülmektedir. Çalışma saatlerine uyulduğu söylenebilir.

İşletmelerin öğrencilere verdikleri fazla mesai ücretlerini alabilme durumuna göre anlamlı bir fark vardır. Fark evet yanıtı verenlerin lehine sonuçlanmıştır. Meslek alanı dışında işler yapan öğrenciler mesai ücretlerine alabildikleri düşünülmektedir. Fazla çalışma durumunda mesai ücreti alan öğrenciler sektöre bağlı ve staj eğitiminden tatmin bakımından memnun oldukları anlaşılmıştır. Ayrıca endüstri meslek ve kız meslek lisesi öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu mesai ücreti alamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Fazla mesai ücreti verme durumuna uyulmadığı söylenebilir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu staj eğitiminde aldıkları ücretten memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin okullarını tavsiye etme durumu anlamlı bir fark görülmektedir. Stajdan sağlanan kazanımlar ve sektöre bağlılık faktörleri bakımından fark evet yanıtı veren öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Öğrenciler okudukları okulu mezun olduktan sonra tavsiye ettiği söylenebilir.

5.3. Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında şu öneriler sunulabilir:

1. Araştırma sonucunda bu örnekleme göre işletmelerde orta düzeyde problemler olduğu anlaşılmaktadır. Araştırma farklı bir bölgede okul türleri sayısı artırılarak örneklem grupları üzerinde tekrar edilebilir.
2. Çalışmanın İstanbul ilinde yapılmasından dolayı staj yeri bulma konusunda

sorun yaşanmadığı için lojman ihtiyacı yaşanmamıştır. Ancak Anadolu da bulunan meslek liselerinde özellikle otelcilik ve turizm sektöründe çalışılacak işletmelerin yetersiz olması sebebi ile şehir dışı stajları yapılmaktadır. Bu koşulları içeren bölgede çalışma tekrarlanabilir. Lojmanla ilgili sonuçlar tekrar değerlendirilebilir.

3. Çalışma sürelerinin 8 saat olması ve bu duruma uyulması stajyer sözleşmelerinde yer aldığı için çoğu işletme bu koşullara uymaktadır. Ancak kurumsal olmayan işletmelerde veya özel günlerde 8 saat dışında staj yapan öğrencilerin de var olduğu bilinmektedir.
4. İşletmeler öğrencilere günlük çalışma süresini aşmaları halinde ek ücret ödenmelidir. Gerekli koşulla ilgili stajyer yönetmeliğine mesai ücreti ile ilgili madde eklenmelidir. Ödemeyen işletmeler için yasal yaptırımlar olmalıdır.
5. Yapılan çalışmada stajyer öğrenciler almış oldukları ücretleri yetersiz görmektedir. Kız teknik ve meslek lisesi öğrencileri ile endüstri meslek lisesi öğrencileri okul dönemi içinde haftanın 3 günü staj yapmaktadır. Aldıkları ücret asgari ücretin 1/3'üdür. Bu gruptaki öğrenciler asgari ücretin 2/3'ünü alabilirler. Turizm ve otelcilik meslek lisesi öğrencileri yaz dönemi (5 ay) boyunca tam zamanlı çalıştıkları için asgari ücretin tamamını alabilirler.
6. Öğrencilerin çoğunluğu uygulama stajı yaptığı işletmedeki, personel yemeklerini, sağlık ve hijyen koşullarını yeterli görmektedir. Ancak genele bakıldığında yeterli görmeyen bir kısım öğrenciler de mevcuttur. İşletmelerin hijyen koşullarına uymaları sağlanması için sertifikalar almaları gerekli kılınmalıdır. Personel yemeklerine daha özen göstermeleri için önceden hazırlanmış menüler ilgili kurumlarca onaylanarak ihtiyaçlar karşılanabilir.
7. İşletme yöneticilerinin kadrolu veya geçici personellere yaptıramadığı işleri stajyer öğrencilerden yapmalarını istenmemelidirler. Stajyer öğrenciler bir ara eleman konumundadırlar. Mesleğin ilk yıllarında bezdirilmemelidirler.

5.4. Tartışma

Konuya paralel literatür çalışması bulunmamaktadır, ancak her okul türünün

bulunduğu çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar meslek lisesinde bulunan tek okul türü ve alana yöneliktir. Bu araştırmada elde edilen veriler ise üç okul türünün 13 alanında eğitim öğretim gören öğrencilerinin verdikleri cevaplardan oluşmaktadır.

Çelik (2006) tarafından yazılan “Otelde Staj Yapan Öğrencilerin ve Otel Yöneticilerinin Memnuniyet Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma” konulu yüksek lisans tezinde; anadolu otelcilik ve turizm meslek liseleri öğrencilerinin turizme bakış açıları ve stajdan memnuniyet düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca stajyer çalıştıran otel işletmelerinin stajyer öğrencilere ve anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerine bakış açılarını ve memnuniyet düzeylerini tespit etmek amaçlanmıştır. Çalışmada, stajın öğrenciler üzerinde olumlu ve olumsuz yönleri tespit edilmiş; işletme yöneticilerinin öğrencilere karşı nasıl bir yaklaşım sergiledikleri belirlenmiştir.

Nayır (2006) tarafından yazılan “Ticaret Meslek Lisesi Öğrencilerinin Staj Eğitiminden Beklentileri ve Staj Eğitimi Sırasında Karşılaştıkları Sorunlar” konulu yüksek lisans tezinde; Ticaret Meslek Liselerinde eğitim öğretim faaliyetlerine devam eden öğrencilerin staj eğitiminden beklentileri ve karşılaştıkları sorunları belirlenmeye çalışılmıştır. Nayır’ın çalışmasında öğrencilerin staj eğitiminden beklentilerine yönelik verilen ifadelerle çoğunlukla “oldukça çok” şeklinde katılımda bulunduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular; staj eğitiminin, teorik olarak okulda kazanılan bilgileri uygulamaya imkân vermediğini ve stajdan kazanılan ücretin yeterli olmadığını ortaya koymuştur. Oysaki bu çalışmada okulda verilen teorik bilginin staj eğitimi için yeterli olduğu, uygulamaya imkân verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Gülsoy (2007) Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Değerlendirilmesi üzerine yapılan çalışmada meslek lisesi öğrencilerin staj çalışmalarının yeterliliğinin ne seviyede olduğunu tespit etmeye yönelik bir çalışma olmuştur. Gülsoy’un çalışmasında öğrencilerin işletmelerde sekiz saatten fazla çalıştırıldığı, iş yerinin tek bir ünitesinde staj eğitimini tamamladığı, koordinatör öğretmeni iş yerini denetlemeye düzenli olarak gittiği vb. sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada ise 8 saatten fazla çalışan öğrencilere fazla mesai ücreti verilmediği görülmüştür.

Çevik, (2012) Ortaöğretim düzeyinde Turizm eğitimi alan öğrencilerin beceri eğitimine bakış açılarının değerlendirilmesi isimli araştırmada, turizm eğitimi alan

öğrencilerin beceri eğitimi öncesi ve sonrasında sektöre bakış açılarında bir farklılık olup olmadığını ortaya çıkarmaya yönelik bir çalışma olmuştur. Araştırma sonucuna göre Öğrencilerin beceri eğitimi hakkında olumsuz düşüncelere sahip oldukları, işletmeyi tanıma ve beceri eğitimi hakkında yeterli bilgi verilmediği gibi, beceri eğitimi süresini yeterli bulduklarını ve Öğrencilerin sektörü tanımaları gelecekte bu işi yapmalarına karar vermeleri açısından beceri eğitiminin faydalı olduğunu vurgulamışlardır. Bu araştırma neticesinde ise staj eğitimi hakkında olumlu görüşlerin olduğu, oryantasyon eğitiminin yeterli bir şekilde verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Mülakat sonucunda elde edilen verilerde ise, Özellikle Otelcilik ve Turizm Lisesi öğrencilerinin 5 aylık süreyi uzun bulduklarını ifade etmişlerdir.

Bukaliya (2012) Orta dereceli bir kurumda staj programlarının potansiyel kolaylıkları ve zorlukları isimli çalışmada, öğrencilerin staj uygulamalarının orta büyüklükte olan bir kurum veya işletmede karşılaşılan kolaylık ve zorluklar tespit etmeye yönelik bir çalışma olmuştur. Bukaliya araştırma sonucuna göre: staj eğitimin pratik deneyim faydalı bir unsur olduğu, staj programı öğrencilerin motivasyonu artırdığı, tam zamanlı çalışanlar gibi çalıştığı patronlardan ilave ücret almadığı görülmüştür. Sorun olabilecek durumlar ise öğrencilerin stajı belli bir alanda uzun süreli yapması, bazı kurumların öğrencileri tam zamanlı çalışanlar gibi görmesi ve onları ucuz iş gücü olarak algılamaları, staj süresinin bir dönemin kısa olduğunu Bu araştırma da ise 5 aylık staj döneminin uzun olduğu vurgulanmıştır.

Günay (2014) Otelcilik ve Turizm meslek liselerinde uygulanan beceri eğitimi üzerine bir araştırma Antalya Örneği isimli çalışmada, staj problemleri, öğrencilerin staj yaptıkları otel işletmelerinden memnuniyet düzeyleri, ayrıca otel yöneticilerinin beklentileri ve öğretmenlerin beklentileri gibi konular irdelenmiştir. Çalışma sonucunda genel olarak iki taraflı hem öğrencilerin hem de staj yapılan işletmelerin memnun oldukları ifade edilmiştir. Tek olumsuzluk olarak yabancı dil sorunu görülmüştür. Bu çalışmada ise öğrenci profilinin üç ayrı okul türünde olması dolayısıyla yabancı dil seçeneği diğer iki okul türünde (Kız meslek ve Endüstri meslek) incelenememiştir. Sanayi sektöründe çalışan Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin çoğunun yabancı dil ile ilgili bir gelişimi mümkün olmamıştır.

KAYNAKLAR

- Akyüz, Y. (2012).** Türk Eğitim Tarihi, Pegem Akademi yayınları, 22. Baskı, Ankara.
- Altay F. Üstün N. (2011).** Mesleki Eğitim Sistemi, Konya Ticaret Odası, ETÜD-Araştırma Servisi, Araştırma Raporu, sayı: 2011-46-118.
- Alkan C. Doğan H. (1976).** Mesleki ve Teknik Eğitim İçin Ana Plan Esasları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, cilt:9 sayı:1
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2007)** , “Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı.”, Sakarya Yayıncılık, Sakarya.
- Albayrak, Osman. (2014).** Eğitim ile ilgili temel kavramalar adlı sunu notları. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize.
- Arıkan, R. (1995).** Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma. Ankara: Tutubay Yayınları.
- Aslantürk, M (2014).** Türkiyede Mesleki ve teknik eğitimin yaşadığı sorunlar ve çözümleri konusunda mesleki eğitim yöneticileri, meslek dersleri öğretmenleri ve eğitimcilerin, görüşlerinin incelenmesi, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Ayhan, H. (2011).** Eğitim Bilimine Giriş, İstanbul Aydın Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Aymankuy, Y. Ve Ş. Aymankuy (2011)** Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektöründeki İstihdama Bakışları ve Kariyer Beklentilerine Dönük Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. 12. Ulusal Turizm Kongresi Bildiri Kitabı. 614-626.
- Başaran, İ.E. (1992).** Eğitime Giriş, Gül Yayınevi, Ankara,
- Büyüköztürk, Ş (2010).** Sosyal Bilimler İçin çok Değişkenli İstatistik, Pegem Akademi, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. Kılıç Çakmak, E. Akgün, Ö.E. Karadeniz Ş, Demirel, F. (2015).** Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi Yayınevi, Geliştirilmiş 19. Baskı, Ankara.

- Çakır, Sibel (2014).** Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (Megep) Başarısının Değerlendirilmesi- İstanbul İlindeki Ticaret Liselerinde Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- Çelik S. (2012).** Müsiad Mesleki Eğitim Çalıştayı, 18- 19 Şubat 2011. İstanbul
- Çevik R. (2012).** Ortaöğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Beceri Eğitimine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Çınar, İkrım (2008).** İlköğretim Önemi ve Öğretmen, Eğitişim dergisi, sayı:20
- Demirel, Ö. (2008).** Öğretme Sanatı, , Ankara, Pegem Akademi yayınları, 13. Baskı.
- Demir, E., Şen, Ş. (2009).** Cumhuriyet Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim Reformları, Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (10) 2:39-59.
- Doğan, H. (1983).** Mesleki ve Teknik Eğitimin İlkeleri ve Gelişmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, cilt:16 sayı: 1
- Fidan, E. (1998)** Eğitime Giriş, Alkım yayınları, İstanbul.
- Gay, L. Mills, G. & Airasian, P. (2009).** Educational Research: Compentencies for Analaysis and Application, Ninth edition. Newjersey: Prentice Hall.
- Gökmen. A, (2010).** Mesleki Ve Teknik Eğitimde Üniversite-Sanayi İş Birliğinin Geliştirilmesi Ve İyi Uygulama Örnekleri Semineri, ,Bahçeşehir Üniversitesi, 19/04/2010.
- Gülsoy. Ş.B. (2007)** Endüstri Meslek Lisesi Elektrik-Elektronik Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin İşletmede Uygulanan Mesleki Eğitim (Staj) Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Günay, Ö. (2014).** Otelcilik Ve Turizm Meslek Liselerinde Uygulanan Beceri Eğitimi Üzerine Bir Araştırma Antalya Örneği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Gürsel M. (2012).** Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi (Kavramlar, süreçler ve uygulamalar, 9. Baskı, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Hacıoğlu. N., Kaşlı. M., Şahin,. S. Ve Tetik, N. (2008).** Türkiye’de Turizm Eğitimi. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Kalaycı, Ş. (2010).** “SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri.”, Öz Baran Ofset, Ankara,
- Karasar, N. (1984).** Bilimsel Araştırma Metodu, Hacettepe Taş Kitapçılık, Ankara.
- Kılbaş, K. (2007).** Eğitim Bilimine Giriş, Hatiboğlu yayınları, Ankara.
- Kırlı, T. (2006).** Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Uygulanmakta Olan Meslek Stajlarının Öğrenci Beklentilerinin Karşılama Düzeyine Yönelik Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Laska A. J., (1989)** “Eğitim Programı ile Öğretim Programı arasındaki ilişki: Kavramsal bir açıklama” çev. Oğuzhan Gürbüz Türk, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi cilt:22 sayı:1
- Levesque, K., Lauen, D., Teitelbaum, P., Alt, M., And Librera, S. (2000).** Vocational Education in the United States: Toward the Year 2000 (NCES 2000–029). U.S. Department of Education. Washington, DC: National Center for Education Statistics.
- Meb Teftiş Kurulu Başkanlığı, (2007).** Ülkemiz ve Avrupa’daki Mesleki ve Teknik Eğitimde Gelişmeler ile Modüler Eğitim Uygulamaları, MEB, Ankara.
- Mesleki Ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi Ve Eylem Planı, (2013)** Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Mesleki Ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi Ve Eylem Planı 2014-2018, (2014)** Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Mesleki Ve Teknik Eğitim Çalıştayı (2012).** Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, 24 Şubat 2012 Antalya.
- Mesleki Yeterlilik Kanunu,** 5544 sayılı yasa ile Mesleki Yeterlilik Kurumu kanunu çıkarılmıştır (Resmi gazete,21.09.2006, sayı:26312).
- Nakip M. (2006).**“Pazarlama Ataştırmaları Teknikleri ve SPSS Destekli Uygulamaları.”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Nayır, İ. (2006).** Ticaret Meslek Lisesi Öğrencilerinin Staj Eğitiminden Beklentileri ve Staj Eğitimi Sırasında Karşılaştıkları Sorunlar. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Nogay, S. (2007).** Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunu ve Çözümü, yayın no:3, Mesleki ve Teknik Öğretim Derneği Genel Merkezi, Ankara.
- Okay, Ş. (2007).** Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Öğrencilerinin Memnuniyet

Düzelelerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Alan Araştırması: Denizli İli Örneği, Pamukkale Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi.

Oecd (2013). Eğitim Politikasının Genel Görünümü: Türkiye

Öçal H. (2008). Mesleki Eğitim Ve Yönlendirme, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, sayı:99, s:12-18.

Özdemir, E. ‘‘Alman Mesleki Eğitim Sisteminde Özel Sektörün Rolü Ve Ülkemiz Mesleki Eğitim Ve Oda Sistemi İçin Çıkarımlar’’ TOBB Avrupa Birliği Daire Başkanlığı.

Öztekin, M. (2010). Beceri Eğitimi Kapsamında Leonardo Da Vinci Programına Katılan Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Öztürk Y. Görkem O. (2011). Mutfak Dalı Öğrencilerinin Mesleki Yeterliklerinin Değerlendirilmesi: Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama, İşletme Araştırmaları dergisi, 3/2 (2011) 69-89

Sağocak, M., Yılmaz, E., Karahan, N. (2012). Mesleki ve Teknik Eğitimde Bilgi, Beceri ve Yaratıcılık, Proceedings Of The 1st Cyprus International Congress Of Education Research, Kıbrıs Eğitim Araştırmaları Birliği. 06-09 Aralık 2012 Girne/ Kuzey Kıbrıs.

Sezgen Ş. M.,vd., Eğitim ve Öğretim İlkeleri, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,1986, s.1

Sezgin İ. (1983). Mesleki Eğitimin Kapsam Gelişimi, Türkiye’de Mesleki Eğitim Sorunları, Türk Eğitim Derneği VI. Eğitim Toplantısında yayımlanan I. Bildirisi s: 25-26 Kasım 1982.

Şencan, H. (2008). Türkiyede Mesleki Eğitim Sorunlar – Öneriler, MÜSİAD Araştırma Raporları: 55, Haziran 2008 İstanbul.

Taşkın, M. (2006). Ortaöğretim Turizm Eğitiminde Staj Ve İzmir İli Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde Bir Uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Tezcan, M. (1996). Eğitim Sosyolojisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 10. Baskı, Ankara.

Tosun, T (2010). Tanzimat’tan Günümüze Mesleki Eğitim Politikaları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel

Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Isparta.

Tunçalp, K. (2013). Mesleki Eğitimin Ulusal – Uluslararası Rekabete Açılması ve Sertifikasyon” ile “Mesleki işgücü Dolaşımı [Konvertibilite], Akademik Araştırma Projeleri, Mesleki Eğitim, Sanayi İleri Teknoloji 2023, haziran 2013.

Türk Milli Eğitim Temel Kanunu, ikinci kısım, birinci bölüm, örgün ve yaygın eğitim madde 18.

Ural, A., Kılıç, İ., (2011). “Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi.”, Detay Yayıncılık, Ankara.

Ünalın S. Ve Öztürk H. (2008). İslamiyet’ten Önce Türklerde Eğitim ve Öğretim, Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sayı: 13:2, SS.89–109

Yayla, H. (2005). Eğitim Kavramının Etik Açından Analizi, Yüzüncü yıl Üniversitesi Eğitim fakültesi dergisi, cilt:11, sayı:2, Van

Yazıt, H. (2013). Turizm İşletmeciliği Eğitimi Alan Lisans Ve Ön lisans Öğrencilerinin Staj Konusundaki Düşünce Ve Algılamaları Arasındaki Farklılıkların Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Yıldız, H. (2008). Mesleki ve Teknik Eğitim, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, sayı:99, s:19-20.

Zengin, C. (2014). Meslek Lisesi Matbaa Alanı Öğrencilerinin İşletmelerde Sanayi Stajı Esnasında Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

İnternet Kaynakları

İşkur, İtalya’da Zorunlu Eğitim, Genel ve Mesleki Orta Öğretim, Temel Mesleki Eğitim Ve Yetişkin Eğitimi,
<http://euroguidance.iskur.gov.tr/Portals/1/Kaynaklar/ulkeornekleri/italya.pdf>
Erişim tarihi:10/09/2014.

İŞKUR, İstihdam İçin Mesleki Eğitim Projesi İş Birliği Protokolü, (2009).
http://statik.iskur.gov.tr/tr/proje_protokol/%C4%B0MEP%20Protokol6%20ocak2009.pdf

İŞKUR, Fransa’da Zorunlu Eğitim, Genel Ve Mesleki Orta Öğretim, Temel Mesleki Eğitim Ve Yetişkin Eğitimi,
<http://euroguidance.iskur.gov.tr/Portals/1/Kaynaklar/ulkeornekleri/italya.pdf>
Erişim tarihi:10/09/2014.

MEB İstatistikleri Örgün Eğitim 2013-2014, Strateji geliştirme başkanlığı,
http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_organ_egitim_2013_2014.pdf
erişim tarihi:15/09/2014.

Meb http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/52/13/252113/icerikler/mesleki-egitimin-tarihcesi_29858.html, erişim:15/07/2014.

Meb, (2006). Mesleki Ve Teknik Eğitim Merkezi (METEM) Olarak Yapılandırılan Ortaöğretim Kurumlarının Değerlendirilmesi Araştırması.
<http://yegitek.meb.gov.tr/tamamlanan/Metem> erişim tarihi:30/09/2014

Meb mebk12.meb.gov.tr/meb.../mesleki-egitimin-faydalari_154434.html

Meb Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, sayı:28752, <http://mevzuat.meb.gov.tr> erişim tarihi:30/06/2014.

Meb, Halk Eğitim Merkezi, http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/35/25/308395 erişim tarihi:10/09/2014.

Megep Projesi, <http://www.kadirga.k12.tr/megep.htm>, erişim tarihi:30/09/2014

Megep/Svet, <http://www.egitim.gov.tr:8050/film2/megep.swf>, erişim tarihi:30/09/2014

Mesleki Açıköğretim Lisesi, <http://maol.meb.gov.tr/> erişim tarihi:15/09/2014

Mesleki Eğitimin Geliştirilmesi Projesi, <http://mesgep.meb.gov.tr/index.php>. erişim tarihi:30/09/2014

Onuncu Kalkınma Planı (2013). Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018, Kalkınma Bakanlığı, <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/KalkinmaPlanlar> erişim tarihi:10/09/2014.

Özsoy G, (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ders sunuları
http://www.iejegreen.com/proje/sunular/gokhan_ozsoy.pdf, erişim tarihi:15/07/2014.

Türk Dil Kurumu, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&aram, erişim tarihi:30/09/2014

Türk Milli Eğitim Sistemi, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu,
<http://www.mevzuat.meb.gov.tr>, erişim tarihi: 30.06.2014.

Ulusal Ajans Erasmus+ Leonardo Da Vinci projesi programı,
<http://www.ua.gov.tr/programlar/Erasmus-programi/Leonardo-da-vinci-programi>, erişim tarihi: 01/09/2014

Url-1 <<http://www.doguc.com/spssmenu.pdf>> alındığı tarih:10/09/2014

Url-2< <http://www.bayar.edu.tr/~fef>, Celal Bayar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Staj bilgileri erişim tarihi:11/11/2014

Url-3

[http://www.asm.gov.tr/UploadGenelDosyalar/Dosyalar/143/MEVZUAT/Torbayasada yapan değişiklikler](http://www.asm.gov.tr/UploadGenelDosyalar/Dosyalar/143/MEVZUAT/Torbayasada%20yapan%20değişiklikler), erişim tarihi:11/11/2014.

ANKET FORMU

Değerli Katılımcı;

Bu anket formu, "Meslek Lisesi öğrencilerinin uygulama stajlarında karşılaştıkları problemler, ve bu problemlerin çözümüne yönelik öneriler isimli" Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinde bir uygulama çalışmasıdır. Veri toplama aracı olup, belirtilen bilimsel amaç dışında kesinlikle kullanılmayacaktır. Size uygun olan seçeneğe x işareti koyunuz.

Sizlerle yapmış olduğumuz anket çalışmamıza göstermiş olduğunuz ilgiye şimdiden teşekkür eder çalışmalarınızda başarılar dilerim.

HALDUN PALA

İstanbul Aydın

Üniversitesi

Yüksek Lisans

öğrencisi

- 1.Cinsiyetiniz: () Erkek () Kadın
- 2.Yaşınız: () 14 () 15 () 16 () 17 () 17 üzeri
3. Sınıf: () 10. Sınıf () 11. Sınıf () 12. Sınıf
4. İkamet ettiğiniz Semt/ İlçe :
5. Okula kayıt türünüz: () Sınav {SBS} () Sınavsız
- 6.Okulunuz: () Selimpaşa İMKB Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
() Silivri Endüstri ve Teknik Meslek Lisesi
() Silivri Kız Teknik ve Meslek Lisesi
- 7.Alanınız: () Konaklama ve Seyahat Hizmetleri () Giyim ve Üretim Teknolojisi
() Yiyecek ve İçecek Hizmetleri () Grafik ve Fotoğraf
() Çocuk Gelişimi ve Eğitimi () Kimya Teknolojisi
() Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri () İnşaat Teknolojisi
() Bilişim Teknolojileri () Mobilya İç Mekân Tasarımı
() El sanatları Teknolojisi () Metal Teknolojisi
() Elektrik – Elektronik Teknolojisi
8. Staj yaptığınız işletmedeki göreviniz:
- 9.Staj yaptığınız /yapacağınız işletmenin faaliyet alanı :
() Turizm alanında () Bilişim alanında
() Sanayi alanında () Eğitim alanında () Diğer ise (belirtiniz)
10. Staj yaptığınız işletmede oryantasyon eğitimi aldınız mı?
() Evet () Hayır
- 11.İşletme tarafından size sunulan imkânları işaretleyiniz(Birden fazla seçeneği seçebilirsiniz)
() Ulaşım () Yemek () Lojman () Diğer (belirtiniz)
12. Uygulama stajı çalışma saatleri sözleşmede yazan şekliyle (8 saat) uygulanıyor muydu?
() Evet () Hayır () Kısmen
13. Fazla mesai durumlarında gerekli mesai ücretini alıyor muydunuz?
() Evet () Hayır () Kısmen
14. Öğrenim gördüğünüz okulu çevrenizde tercih etmek isteyenlere tavsiye eder misiniz?
() Evet () Hayır () Kısmen

Aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanı (X) koyarak cevaplayınız.

1-Hiç Katılmıyorum, 2-Kısmen Katılıyorum, 3-Çoğunlukla Katılıyorum, 4- Tamamen Katılıyorum seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtiniz.

İFADELER	1	2	3	4
1.Staja başlamadan, işletmede yapılacak olan beceri eğitiminin uygulaması ile ilgili okulda verilen bilgiyi yeterli buluyorum.				
2.Uygulama stajım esnasında aldığım ücretten memnun değilim				
3.Uygulama stajı yaptığım işletmedeki, personel yemekleri sağlık, temizlik (hijyen) ve çeşitlilik açısından yeterliydi.				
4.Stajı yaptığım işletme yöneticileri stajyer olsun olmasın tüm çalışanlara adil davranıyorlardı.				
5. Meslek alanım dışında işler yaptım.				
6.Stajım esnasında öğenim gördüğüm bölüme uygun alanlarda görev yaptım				
7.Stajım esnasında işletme tarafından yeterli düzeyde hizmet içi eğitim verilmekteydi.				
8.Yapmış olduğum stajda, okulda almış olduğum teorik eğitimdeki bilgileri uygulama imkânı buldum.				
9.Staj yaptığım iş yerinde kişisel becerilerimi sergileme imkânı bulabiliyorum				
10.Belirlenen staj süresi yeterlidir.				
11.Staja başladığım zaman adaptasyon (uyum) sorunu yaşamadım				
12.Stajyerler işletme açısından ucuz işgücü olarak görülmektedir.				
13. İşletme tarafından verilen oryantasyon eğitimini yeterli buluyorum				
14.Yapmış olduğum staj mesleğimi sevmemi sağladı.				
15.Staj yaptıktan sonra bu meslekte daha başarılı olacağıma inanıyorum.				
16. Staj, yabancı dilimin gelişmesine katkı sağlamadı.				
17. Staj, kendime olan güven duygusunun gelişmesine katkı sağladı.				
18.Staj yaptığım işletmenin sunduğu sosyal imkânlar azdı.				
19. İşletmede karşılaştığım herhangi bir problemin çözümünde amirlerim yardımcı oldular.				
20.Okuldan mezun olduktan sonra yine alanımla ilgili sektörde çalışmak istiyorum				

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/20/3083755
Konu: Araştırma (Haldun PALA)

22/07/2014

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) İst. Aydın Üniversitesinin 25.06.2014 tarih ve 3311 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğt. Tek. Gn Md. 07.03.2013 tarih ve 316 sayılı 2012/13 nolu genelgesi.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 03.07.2014 tarihli tutanağı.

İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yüksek lisans programı öğrencisi Haldun PALA'nın "*Meslek Lisesi Öğrencilerin Uygulama Stajlarında Karşılaştıkları Problemler ve Bu Problemlerin Çözümüne Yönelik Öneriler*" konulu tezine dair araştırma çalışmasını Silivri İlçesi Selimpaya İMKB Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi, Silivri Endüstri Meslek Lisesi, Silivri Şerife Balıoğlu Kız ve Teknik Meslek Lisesinde; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, veri toplama araçlarının eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr.Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
22/07/2014

Yusuf Ziya KARACAEBV
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5'inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak sayılı <http://evrak.meb.gov.tr> adresinden: e5b8-4a65-3236-9ebc-15c3 kodu ile yapılabılır.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Block B/5-c/ Ali Çet. No:13 Çarşıoğlu
E-Posta: sgb54@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 453 04 30-239
Faks: (0 212) 453 05 52

ÖZ GEÇMİŞ

HALDUN PALA

Yeni Mahalle Kiptaş 1. Etap B7 Blok D:32 Silivri / İstanbul

(Tel) 0535 7768046

(e-mail) haldunpala45@hotmail.com

KİŞİSEL BİLGİLER

UYRUĞU : TC
DOĞUM TARİHİ : 17 / 02 / 1987
DOĞUM YERİ : MUĞLA
MEDENİ DURUM : EVLİ

EĞİTİM BİLGİLERİ

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	İşletme Yönetimi Bölümü (YL)(Tezli)(Meb)	2013/Devam
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	Turizm İşletmeciliği Eğitimi Bölümü Konaklama İşletmeciliği Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	2006 / 2010
ÖZDERE TAHİR ÇAMUR	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	2001 / 2005

İŞ DENEYİMLERİ

SELİMPAŞA İMKB MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	Yiyecek ve İçecek Hizmetleri Öğretmeni/ Yiyecek ve İçecek Hizmetleri Alan Şefi	10/12/2010 devam	
LEZZETLİ RESTAURANT GDANSK / POLONYA	ERASMUS Staj hareketliliği/mutfak	20.06.2009 20.09.2009	Staj bitimi
CROWNE PLAZA / ANKARA	Ekstra servis personeli/mutfak-servis	2007/2008	...
CUMHURBAŞKANLIĞI KÖŞKÜ / ANKARA	Ekstra servis personeli	2008	...
RUSYA BÜYÜKELÇİLİĞİ / ANKARA	Ayşegül Erler Catering Ekstra servis personeli	2008	...
PAKİSTAN BÜYÜKELÇİLİĞİ/ ANKARA	Ayşegül Erler Catering Ekstra servis personeli	2008	...
AZERBAYCAN BÜYÜKELÇİLİĞİ / ANKARA	Ayşegül Erler Catering Ekstra servis personeli	2008	...
BİLKENT OTEL	Ekstra servis personeli	2006/2007	...
EGE ÜNİVERSİTESİ ÇEŞME M.Y.O. UYGULAMA OTELİ	Resepsiyonist	01.06.2005 01.09.2005	...
CLUB MIRAGE OTEL/ BODRUM	Bellboy	10.04.2004 15.08.2004	Staj bitimi
CLUB SULTAN/ ÖZDERE	Servis personeli	05.07.2003 15.09.2003	Staj bitimi
CLUB TARHAN / DİDİM	Servis personeli	10.04.2003 03.07.2003	...
TAHİR ÇAMUR ANADOLU OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSESİ UYGULAMA OTELİ	Resepsiyonist	05.06.2002 01.09.2002	...

KATILDIĞIM ETKİNLİKLER

ÇALIŞANLARIN TEMEL İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KURSU	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	17-18 HAZİRAN 2015
FATİH PROJESİ-EĞİTİMDE TEKNOLOJİ KULLANIM KURSU	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	4-15 MAYIS 2015
BAĞIMLILIK YAPAN MADDELERLE MÜCADELE SEMİNERİ	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	13-17 NİSAN 2015
ÖĞRETMENLİK VE GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ SEMİNER	Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	22-26 ARALIK 2014
ÇEVİRİMİÇİ EĞİTİM PLATFORMU EĞİTİMLERİ- PROJE TABANLI YAKLAŞIMLAR SEMİNERİ	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	3-14 KASIM 2014
ÇÖZÜM ODAKLI İLETİŞİM SEMİNERİ	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	02 EYLÜL 2014
FATİH PROJESİ- BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN VE İNTERNETİN BİLİNÇLİ, GÜVENLİ KULLANIMI SEMİNERİ	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	18-19 HAZİRAN 2014
STRATEJİK PLAN HAZIRLAMA SEMİNERİ	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	27 MART 2014
OKUL SAĞLIĞI SEMİNERİ (ERGEN VE ÜREME)	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	17 OCAK 2011
ÇEVREYE UYUM EĞİTİMİ SEMİNERİ	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	12-14 NİSAN 2011
TEMEL EĞİTİM KURSU	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	19 ŞUBAT 2011 19 MART 2011
HAZIRLAYICI EĞİTİM KURSU	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	26 MART 2011 5 HAZİRAN 2011
ODTÜ KAMPÜS GELİŞİM GÜNLERİ 2010	3D Görselleştirme ve Animasyonda Son Teknikler (BilgeAdam) Modern Takas E-Ticaret ve Web'in Geleceği (BilgeAdam) Ethical Hacking (BilgeAdam) Kişisel Gelişim	1-2-3 MART 2010
ERASMUS STAJ ETKİNLİĞİ	Polonya / Lezzetli Restaurantında 3 ay staj	20 HAZİRAN 2009 20 EYLÜL 2009
LEONARDO DA VİNCİ PROGRAMI KONFERANSI	Leonardo da Vinci Programı "Mesleki Eğitimde Yeni Boyutlar" Konferansı	25-26 ARALIK 2008
ETKİLİ İLETİŞİM SEMİNERİ	İzmir Kültür ve Dayanışma Derneği Eğitim Kültür Sosyal Etkinlikler çerçevesinde düzenlenen iletişim semineri	5-29 MART 2008

KATILINAN YARIŞMALAR

2011 EUROSİLLS TÜRKİYE	Servis Elemanlığı Yarı Final Birincilik Ekip Lideri	Mayıs 2011
11. ULUSLARARASI GASTRONOMİ FESTİVALİ	Modern Türk Mutfağı Ekip dalında Bronze Madalya Ekip Lideri	Ocak 2013
12. ULUSLARARASI GASTRONOMİ FESTİVALİ	Modern Türk Mutfağı Ekip dalında Gümüş Madalya Ekip Lideri	Şubat 2014
13. ULUSLARARASI GASTRONOMİ FESTİVALİ	Modern Türk Mutfağı Ekip dalında Altın Madalya Modern Türk Mutfağı Ekip dalında Bronze Madalya Tatlı Tabağı Gümüş Madalya Balık Tabağı 2 Bronze Madalya Ekip Lideri	Ocak 2015
14. ULUSLARARASI GASTRONOMİ FESTİVALİ	Modern Türk Mutfağı Ekip dalında Gümüş Madalya Makarna Tabağı 1 Gümüş Madalya Tatlı Tabağı Bronze Madalya Balık Tabağı 1 Bronze Madalya Ekip Lideri	Şubat 2016

YABANCI DİL

İNGİLİZCE : Orta seviye
ALMANCA : Başlangıç seviyesi

BİLGİSAYAR BİLGİSİ

Microsoft Office programları (iyi)
Sentez Otel Programı (başlangıç seviyesi)
Fidelio Otel Programı (iyi)
Opera (PMS) (iyi)